

NOVA SERIJA

LASO

CIJENA 3 DIN BROJ 26

PAKAO PAPAGA

LOUIS L'AMOUR

PAKAO PAPAGA

»Laso« Nova serija 1974.

Urednik: Ladislav Grakalić

Preveo: Tomislav Odlešić

»Laso« — Izdavač. OOUR izdavačke djelatnosti »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — V. d. glavnog i odgovornog urednika Borivoj Jurković
— Tisak: OOUR novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1973.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju): VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/1-1973. od 22. VI 1973.

I

Tih je dana Czurupati, napola Apaš a napola Jaki, opet okupio skupinu nezadovoljnih ratnika. Budući da ga je odbacio njegov vlastiti narod, htio je iskaliti bijes na bijelcima. Povevši za sobom dvadeset trojicu suplemenika, krenuo je u ratni pohod. Namjeravao je pljačkati osamljene rančeve i napadati svakoga tko mu se nađe na putu...

U pustinji je svaki izvor bio prava dragocjenost. Svi oni koji su putovali kroz to bespuće hrlili bi prema vodi. Naročito je bio poznat izvor Papago. Tu je uvijek bilo dovoljno vode.

Prema njemu kretalo se desetak ljudi. Nisu znali jedni za druge...

Prvi su stigli Jim Boppy i Tony Lugow. Obojica su bili postariji. Bježali su pred potjerom iz Jumme. Ondje su protiv svoje volje ustrijelili šerifova nećaka. Mladić ih je sa dvojicom drugova izazivao dok nisu povukli oružje. Balavci su, vjerojatno, mislili da pred sobom imaju dva nemoćna starca i da se mogu zabavljati na njihov račun. Šerifov je nećak platio bezobrazluk glavom, drugi je mladić izgubio ruku, a treći će biti sretan ako preživi.

Jim Boppy bio je lovac na bizone, džimljiv i iskusan.

Tony Lugow bio je melez, njegova majka potjecala je iz plemena Pima te je dobro poznavao Indijance. Neko je vrijeme radio kao vojni izviđač.

Obojici je privremeno bila najvažnija briga kako da umaknu potjeri. Premda su bili nevini, znali su da bi mogli loše završiti.

...

Prema izvoru jahali su i Grant Chimbrow i Jennifer Farr.

On je bio bivši pukovnik. Njegovo ukočeno držanje odavalo je da je proveo mladost u vojsci. Doimao se samouvjerenom.

Kad je završio građanski rat njegov se svijet srušio. Očev posjed bio je uništen te ga je trebalo obnoviti. Ali radije ga je prodao nego da utroši godine radeći na njemu. Dobivši maleću svotu, krenuo je u svijet. Ništa nije znao raditi. Znao je samo jahati, plesati i pucati, opijati se, vješto kartati i živjeti na visokoj nozi. Rasipno je trošio novac što ga je dobio za imanje. a onda je jednog dana ustanovio da ima još samo dvjesto dolara. Tada je postao kockar. Selio se od grada do grada. Tako je u kočiji za Tuscon upoznao Jennifer Farr.

Ona je bila jedinica bogata rančera Jima Fara, čovjeka koji se uspio naseliti u divljini i pobijediti surovu prirodu. Vrativši se sa školovanja na istoku, djevojka je dovela Granta Chimbrowa. Jahali su zajedno, razgovarali i plesali. U usporedbi s kaubojima, on je imao sve one osobine koje mogu očarati ženu: znao se ponašati i sipati komplimente. Stari Jim Farr, premda nije bio oduševljen, poštovao je Chimbrowa kao gosta svoje kćeri.

Jednog dana Jennifer se posvadila s ocem zbog neke sitnice. Chimbrow je naslutio da bi se stvari mogle razviti nepovoljno za njega. Stoga ju je zamolio da mu postane ženom. I ona je pristala. Međutim, kad je zaprosio njenu ruku, Jim Farr naredi mu da napusti ranč za jedan sat. Grant Chimbrow napusti ranč, ali s njim je

pošla i Jennifer. Uputili su se u Jumu želeći da se ondje vjenčaju.

— Misliš da će nas tvoj otac slijediti? — upita Chimbrow.

— Hoće!

— Možda promijeni mišljenje ako se vjenaćamo?

— Ubit će te. On mi je otac, ali i čudovište. Vidjela sam kako je ubio čovjeka. Tada sam ga zamrzila.

— Poznala si toga čovjeka?

— Ne, samo iz viđenja. Srela sam ga jednom u gradu, a onda nas je posjetio na ranču. Bio je mlad, veseo i zgodan. Umallo sam se zaljubila u njega, iako mi je bilo tek dvanaest godina. Zašto ga je otac ubio, to nikada nisam doznala!

Približili su se drveću.

Jennifer iznenada vrisne.

Na golu tlu ležala su dva čovjeka. Bili su mrtvi. Iz svakoga je virilo nekoliko strelica.

Grant Chimbrow osjeti strah. Bio je iskusan pa je odmah primijetio da nisu dugo mrtvi. To je značilo da su Indijanci u blizini.

— Moramo dalje, Jennifer! — promrmlja.

Nisu čuli visoka mladića koji se uspravio među stijenjem iza njih i počeo silaziti. Način kako je držao pušku jasno je odavao da se umije vješto služiti njome. — Krenuli ste na zapad? — dovikne.

Chimbrow se naglo okrene i posegne za revolverom. Ali kada je ugledao mladića, smiri se. — Tko ste vi?

— Ako jašete na zapad rado bih vam se pridružio. Zovem se Loney Faureman.

— Chimbrow pokaže na dvojicu ubijenih. — Poznajete ih?

— To su moji drugovi. Zajedno smo radili na ranču. Odlučili smo potražiti neki drugi posao, i evo dokle smo stigli! Indijanci su nas iznenada napali. Ja sam se, slučajno, nalazio među stijenjem pa me nisu opazili. Prije nego što sam se mogao umiješati, moji su drugovi bili mrtvi.

— Moramo dalje! — izusti Jennifer. — Mogli bi se vratiti.

— Izvor Papago nije daleko — reče Loney Faureman. Obrati se djevojci: — Ako dopuštate, poći ću s vama!

— Svakako, nemam ništa protiv! — promrmlja ona.

Chimbrow se htjede pobuniti, ali se predomisli. Premda je Loney još vrlo mlad, može se boriti. Svaka je puška dragocjena...

Logan Kattes bio je visok, širokih ramena i uskih bokova. Gibak. Preplatio od sunca i vjetra, sličio je pustinji, što ga je okruživala. Bio je bez nade, bez imetka, bez doma i cilja. Živio je od danas do sutra. Roditelji su umrli od kolere kad mu je bilo četrnaest godina, od tada bavio se svačim. Upravljaio je teretnim kolima, čuvao goveda, lovio bizone, dvaput tjerao stoku iz Teksasa u Kansas i radio kao vojni izviđač. Dvaput je bio maršal u tek nastalim gradovima. Živio je lutajući.

Oni kraj izvora Papago primijetili su ga i napeto promatrali. Vidjeli su da koristi svaki zaklon. Često im je nestajao s vidika.

Jim Boppy se nasmije. — Spretan momak! Sasvim dobro zna gdje se skrivamo, a mogao bih se kladiti da zna i koliko nas ima. Jeste li opazili kako se zaustavio i pogledao naše tragove?

— To je glupan! — protuslovi Grant Chimbrow. — Kad bih htio, mogao bih ga odavde ustrijeliti kao od šale.

— Možda, ali ne pokušavajte! Vidite kako drži pušku! Uvjeren sam da nas je otkrio kad i mi njega. Pokušate li nišani u njega, mogli biste dobiti nekoliko metaka. Trenut — provjerava nismo li mu postavili klopku.

Logan Kattes prođe kroz grmlje i uputi se kasom prema izvoru.

— Mogu li dobiti kave? — upita približivši se. Držao je vinčesterku. — Nanjušio sam je nekoliko kilometara odavde.

— Poslužite se! pozove ga Chimbrow.

Kattes sjaše tako da ga je pokrivaio konj. Pušku nije ispuštao! Odvede konja među drveće i ubrzo se vrati. U jednoj je ruci nosio pušku, u drugoj čutare i bisage.

— Osjetio sam miris kave — reče i — čuo pucnjavu s juga.

Boppy mu ispriča o Indijancima na koje je nabasao Faureman sa svojim drugovima.

— Bojim se da smo u škripcu — reče. — Indijanci znaju za ovaj izvor, a voda im je potrebna.

— Onda je najpametnije da ostanemo ovdje — napomene Kattes. — Tu smo sigurniji nego u otvorenoj pustinji.

— Ja se zovem Boppry — predstavi se stari lovac.

— Ja sam Logan Kattes.

— Uputili smo se na zapad — umiješa se Chimbrow — a Indijanci, o kojima govorite, nalaze se na istoku.

Nekoliko su minuta šutjeli. Kattes je mislio ono što i Boppry; nikad se ne može predvidjeti što će Indijanci poduzeti.

Loney Faureman reče: — Bolje je da ostanemo ovdje.

Chimbrow slegne ramenima i pokaže glavom na Lugowa. — I on je Indijanac, nije li tako?

— On je Pima, a to pleme mrzi Apaše — umiješa se Boppry.

— Ipak je Indijanac. Zašto da mu vjerujemo?

— A zašto da vama vjerujemo? — reče Kattes. — Ili, tko vama jamči da ja zaslužujem povjerenje? Svi smo mi stranci.

Cimbrowove oči srdito bljesnu, no prije nego što je mogao progovoriti pride Jennifer i donese kavu Kattesu.

— Ja mu vjerujem — reče ona pogledavši Tonyja Lugowa. — Moj otac veli da su Pime hrabri ljudi, neobično poštteni i pouzdani!

Tony Lugow samo je pogleda. Tek kad se Chimbrow ljutito okrenuo i udaljio, tiho upita: — To je vaš muž?

— Još nije — odgovori ona. — Vjenčat ćemo se u Jummi.

Za Boppryjem i Lugowom krenula je potjera. Kad im se približila, upala je u indijansku zasjedu. Pola je potjere izginulo, a preostali su potražili spas u bijegu. Jahali su prema izvoru Papago. Bila im je prijeko potrebna voda. Vidjevši da ih kod izvora ne čeka zasjeda, nego da im mašu bijelci, odahnu.

Bilo ih je šest; narednik Chichen s vojnicima Zimmermanom, Connellom, Stylesom i Wabbom, te jedini preživjeli civil iz potjere: Taylor...

Posljednja je stigla šesnaestogodišnja Joan Huchet kojoj su poginuli roditelji. Uspjela je pobjeći Apašima kada su zaspali, sigurni da im ne može umaći. Posljednjom je snagom doteturala do Papaga.

Logan Kattes napeto je promatrao pustinju. Slutio je da se tu negdje krije opasnost.

Opazi sjenku kraj sebe. Prišla mu je Jennifer i, zaklonivši rukom oči, također se zagledala u bespuće.

Premda je znao da ga se to nimalo ne tiče, nije mogao prešutjeti pitanje: — Uistinu ćete se udati za njega?

Ona ga pogleda.

— To je moja briga — odgovori.

— Svakako.

— On je prvi džentlmen — doda i razliju se na samu sebe zbog toga što ga brani. — Iz ugledne je obitelji.

— I njegov je konj dobre pasmine, ima duge noge i brz je, pa ipak nije prikladan za ovaj kraj.

— Ne namjeravam živjeti u ovom kraju.

— To je nešto drugo. A zbog čega vam se ne sviđa? Vašem se ocu sviđa. Koliko sam čuo, vaš je otac preobrazio ovu zemlju.

— Ja sam promatrala tu preobrazbu i nije mi se svidjela! Vi me ne možete razumjeti. — Gledala ga je u oči. — Znam što misle ljudi poput vas.

— Stvarno? Ne vjerujem da znate kakav sam. Bojim se da ne znate previše o ljudima i o ovoj zemlji. Ovdje je potrebna odlučnost i snaga da bi se uspjelo, da bi se pokorila divljina. Potrebni su odvažni ljudi, ali i poštteni. Vaš je otac takav. Međutim, vi niste dorasli ovoj zemlji, stoga je želite napustiti. Vi sličite ukrasnoj biljci. Nježni ste, ljupki i privlačni, ali beskorisni.

— To baš nije kompliment.

— A zašto bi bio? — Kattes je promatrao vrh cigarete. — U svijetu u koji sada odlazite muškarci žele zgodne, beskorisne žene. Žele razonodu. Mi, međutim, trebamo žene koje osnivaju dom i, ako zatreba, znaju se poslužiti i puškom.

— Vi mislite da ja za to nisam sposobna?

— Vi odlazite, zar ne, bježite!

— Moj će se otac snaći i bez mene. To je godinama dokazivao!

— Možda se cijelo vrijeme radovao danu kad će moći da se pouzda u vas. Zbog čega je radio? Radio je za vas, za vašu djecu, ako je ikada roditelj!

Razljutio se. Znao je da govori nešto što ga se ne tiče i o čemu nema pravo govoriti, zato nastavi mirnije:

— A on? — Pokaže na Chimbrowa koji je spavao u sjeni. — I on bježi, zar ne? Zašto nije ostao, zašto nije kazao vašem ocu da vas želi oženiti?

— Vi ne poznate mog oca.

Kattes se osmjehne. Najednom mu je bilo smiješno što ga ta djevojka može tako razljutiti.

— Poznam soj ljudi kojem pripada vaš otac — odvrati. — Chimbrow mu nije dorastao. I još nešto znam, da vi mislite kao i ja!

Jennifer od bijesa nije bila u stanju ni da se pomakne. Najradije bi otišla, ali nije mu htjela pružiti priliku da pomisli kako je pobijedio. Očajnički je tražila uvjerljive riječi, ali nije ih mogla naći.

Uto dopre Taylorov glas:

— Znači, vi tjerate mak na konac? Kazao sam vam da bacite oružje!

Kattes se okrene. Ugleda Taylora i Bopprya kako stoje jedan nasuprot drugome i netremice se promatraju, spremni da potegnu revolvere.

— Dosta! — vikne. — Glupani, zar ne uvidate da smo u dovoljno teškom položaju?

— Za njim se traga u Jummi — progundaa Taylor. — Potjera je progundaa njega i njegova druga kad su ih napali Indijanci!

— Štedite metke! — dovikne Kattes. — Još ćete obojica biti sretni da se možete boriti rame uz rame. To je jedini način da se izvučemo.

— Štitite tog zločinca?

— Ako izvučemo živu glavu, činite što vaš volja. Što se mene tiče, možete se pobiti. Ali sada ćete me slušati!

— Što vi sebi umišljate, do vraga?

— Na vašem mjestu ja bih ga poslao. Taylore! — umiješa se narednik Chichen. — Moramo izbjegavati svađu. Bar privremeno!

— Ali ja sam u pravu! — ustraje Taylor. — Taj Boppry treba pred suca!

— Vaše uvjerenje da ste u pravu moglo bi vas stajati glave — promrmlja Boppry.

Kattes ga oštro pogleda.

— Smirite se! — naredi. — Taylore, popijte kavu!

Taylor se zajapurio od bijesa. Napokon se okrene i pride vatri.

Boppry ga je promatrao.

— Hvala vam, Logane — reče. — Da su u Jummi malo obuzdali one svoje balavce, ne bi se ništa dogodilo. Ti derani su se okomili na Lugowa i mene zato što smo stranci, pomislili su da se mogu zabavljati na naš račun.

— Svoje probleme morate sami riješiti! — prekine ga Kattes. — No, dok smo ovdje, radije ga izbjegavajte!

Udalji se nekoliko koraka, okrene ostalima leđa i sjedne na poveći kamen.

Pride mu Chichen.

II

— Usijane glave! — reče. — Drago mi je što ste obojicu smirili.

— Moramo pripaziti na konje — promrmlja Kattes. — Indijanci će pokušati da ih uplaše i rastjeraju. Moramo napraviti obor. Izgubimo li konje, nećemo živu stići u Jummu.

Chichen klimne.

— Potpuno ste u pravu. Ali moji ljudi padaju s nogu od umora.

Kattes ustane.

— Moramo sagraditi obor! — vikne tako glasno da su ga svi mogli čuti. — Konji ne smiju pobjeći. Tko se javlja dobrovoljno?

Prvi ustane Jim Boppry. Pridruži mu se Taylor, kako ga ni za tren ne bi izgubio s očiju. Jave se i Grant Chimbrow, Conell i Zimmermann.

Kattes ih povede prema grmlju. Podignu visoku ogradu kroz koju se konj nije mogao probiti.

Pošto su završili posao Chichen sjedne kraj Kattesa na pijesak. Teško je disao.

— Bili ste vojnik? — upita.

— Vrlo kratko.

— Netko mora preuzeti zapovjedništvo.

— Chimbrow je, navodno, južnjački pukovnik — odgovori Kattes.

— Da, ali nama treba netko tko zna kako se ratuje s Indijancima. — Chichen je promatrao svoje ruke. — Ako se ne varam, vi ste zapovijedali Crookovom jedinicom.

— Samo nedjelju dana.

— To je dovoljno. — Chichen ustane.

— Kako bi bilo da glasamo?

Objasni ostalima da im je potreban zapovjednik, netko tko poznaje Indijance i njihov način vođenja borbe. Predloži Kattesa.

— Za to je pogodniji Grant Chimbrow! — protuslovi Jennifer. — On je bio pukovnik u južnjačkoj vojsci.

Taylor naglo podigne glavu. — Ja sam za Chimbrowa! — promrsi kroz zube.

— Ja sam za Kattesa! — uzvikne Boppry.

Connell je još napola spavao, ali pogleda oba kandidata. — Za Kattesa! — reče.

Zimmerman je glasao za Chimbrowa.

— On će se najbolje snaći! — izjavi Joan Hutchet i pokaže glavom na Kattesa.

Styles se izjasni za Chimbrowa. — Pukovnik je pukovnik!

Chichen otrese pijesak s hlaća. — Mora glasati i Loney Faureman! — Pogleda prema stijenama. — Hej, Loney, upravo biramo zapovjednika! Za koga ste vi? Za Chimbrowa ili Kattesa?

Ne skidajući pogled s pustinje, Loney Faureman dovikne: — Za Kattesa!

Chimbrow slegne ramenima. — To je nagađanje! — promrmlja.

Boppry pokaže glavom na Lugowa koji se još nije izjasnio.

— A on? — reče. — On još nije glasao.

— Taj Indijanac? — uzruja se Taylor. — Odakle njemu pravo da glasa?

— Tko može pucati, smije i glasati. — odbaci Chichen.

— Nemam ništa protiv — složi se Chimbrow. — Dakle, što ti misliš, Lugowe?

Tony Lugow šarao je prstom po pijesku. Sada digne pogled. Oči su mu bile bezizražajne.

— Ja sam za njega — pogleda Kattesa. — Vjerujem da je sposoban.

Chimbrow se zagleda u Kattesa i slegne ramenima.

— U redu, zapovjedniče! — reče. — Što naređujete?

— Uz konje moraju neprestano bdjeti dva čovjeka. Nitko ne smije napustiti položaje. Stražar na stijeni mijenjat će se svaka dva sata. Sve puške moraju biti pune. — Kattes se obrati Chichenu: — Odmah provjerite koliko imamo municije i hrane!

— U redu!

Jim Boppry popne se na stražarsko mjesto i zamijeni Loneyja Fauremana, koji siđe.

Kattes ga povede u stranu. — Ako ikako možeš — reče mu — pokušaj razonoditi malu Joan. Veoma je osamljena i boji se.

— Ja baš nisam vješt s djevojkama — promrmlja Loney.

— Pričaj, ona će te slušati — ustraje Kattes. — Još je dijete. Loney, pokušaj je smiriti i razvedriti. Mora zaboraviti ono što je proživjela. Zato ne spominji Apaše!

— Dobro... pokušat ću.

Kattes se popne na stijenu i zagleda u pustinju. Boppry mu ponudi duhan za žvakanje, on odbije.

— Hvala vam što ste me oslobodili Taylora — reče Boppry. — Ono u Jummi bila je poštena borba a ne umorstvo.

— Klonite ga se!

— Taylor je čistunac koji unaprijed svakoga optuženog smatra krivcem. Ja nisam htio ubiti onog mladića, ali Taylor je sebi zabio u glavu da sam ubojica i neće popustiti.

— Popustit će — odvratit Kattes.

Međutim, on nije vjerovao u to. Taylor je uporan, uvjeren u svoje pravo, ali nije kukavica.

Kattes je uznemireno promatrao maleno područje koje je trebalo braniti. Na padini su se nalazile tri jame s vodom, dvije blizu, a treća dalje, u središtu uvale koja se protezala stotinjak metara. Uokolo je rasla gusta šikara. Stražarsko mjesto nalazilo se iznad najbliže jame s vodom. Odatle se pružao dobar vidik. Nedaleko bio je obor za konje. Tko god se pokuša približiti konjima, morat će se probijati kroz ogradu napravljenu od gusta grmlja i povezanu užetima.

Loney se tek pred veće uspio približiti Joan Hutchet i progovoriti s njom nekoliko riječi. Upravo je sušila kosu koju je oprala na izvoru.

— Baš je dobro što imamo još jednu ženu — započe Loney ne znajući što drugo da kaže. — I gospođici Jennifer je drago što nije sama.

Joan ne odgovori. Bila je zauzeta svojom kosom. I ne pogleda ga.

— Ovdje je prilično lijepo — pokušala mladić

Joan se nagne nad baricu, no bilo je suviše mračno.

— Kaliforniju očekuje lijepa budućnost — opet će Loney. — Ovdje bi trebalo pronaći dobru zemlju i naseliti se

Ona je ćutala, ali još ga nije gledala.

Promatrajući ih sa strane, Kattes je bio uvjeren da sluša Loneyja.

— Ja nemam nikoga kome bih se mogao vratiti — nastavi Loney. — Zato mogu ostati ovdje. Već zamišljam goveda i vrt pun voćaka. Dovoljan bi mi bio sasvim malen posjed. Htio bih sagraditi kuću negdje gdje ima vode. Pomogao sam pri gradnji nekoliko kuća pa vjerujem da bih mogao obaviti taj posao.

Joan je šutjela. Naglo se spuštao sumrak.

— Nisam vičan razgovoru s djevojkama. — branilo se Loney. — Ne znam što treba da kažem.

— Ipak govoriš ono pravo — odvrati Joan.

Čim se sunce pojavi, Indijanci će navaliti. Kattes je bio uvjeren da će biti baš tako. Opazio je uskovitlanu prašinu i zaključio da se Indijanci okupljaju.

Nije mogao mirovati. Skine čizme i navuče mokasine. Chichen ga je promatrao.

— Idem osmotriti okolicu — objasni Kattes.

— To je opasno.

— Bit ću oprezan!

Kattes se spusti do šikare. Neprestano se zaustavljao i osluškivao. Razabirao je svaki šum u mračnoj noći.

Vrativši se u logor, nehotice je prestrašio Jennifer. Chimbrow je otišao

po lulu, koju je ostavio u bisagama, pa je bila sama

— Uh, gadno ste me prestrašili! — reče.

Kattes se zaustavi kraj nje i zagleda u tamnu pustinju.

— Kako je tiha — promrmlja — i kako je pogibeljna.

— Jesu li Indijanci u blizini?

— Sasvim.

— Ali tako je tiho.

— To i jest dokaz. U pustinji inače šušljaju razne životinje. Budući da se sada ne čuju, to je znak da ih je nešto prestrašilo.

— Zašto ste napustili logor ako su tamo Indijanci?

— Pogledao sam mjesta gdje će, kad napadnu, potražiti zaklon.

— Mogli ste stradati. Izazivate sudbinu.

— Naravno da sam mogao stradati. Od sada se svi mi nalazimo u smrtnoj opasnosti... dokle god ne stignemo u Jummu. Međutim, ne izazivam sudbinu. Da budem iskren, bojim se opasnosti, ona nikada nije lijepa. Priče o ljudima koji traže pustolovine izmislili su pisci koji nemaju nikakvoga iskustva. — Baci cigaretu i zgazi je. — Vaš otac to zna. On je svladao mnoge opasnosti i pokušao ukrotiti divljinu, tako da možete mirno odrasti.

— Znači, ne slažete se sa mnom?

— Vi ste lijepi, ali odbacujete upravo ono što bi vam moglo donijeti sreću.

Ljut na sebe zbog toga što je kazao i ono što nije htio, Kattes pođe prema vatri. Nije poznao Jima Farra, ali je znao kakvi su pioniri koji ni iz čega stvaraju nešto.

Približi se Chimbrow s Jennifer.

— Jeste li pronašli Indijance? — upita podrugljivo.

— Nisam ih ni tražio — odvrati Kattes.

Pride im narednik Chichen. Crvenkast sjaj vatre titrao je na njegovoj kosi. — Koliko ih može biti, Kattese?

— Između dvadeset i četrdeset.

— Odakle to znate? — upita Chimbrow.

— Apaši ne jašu u većim skupinama. U pustinji ne bi našli dovoljno vode i hrane. Czurupati još nikada nije okupio više od šezdeset ratnika.

U blizini je stajao Zimmerman, visok i neobrijan, i slušao razgovor. Činilo se da nije najbolje volje. Izazovno pogleda Kattesa.

— Jeste li sigurni da nas neće odati onaj crvenokožac? — zapita.

— Lugow? Pa on je Pima.

Zimmerman izlije talog kave iz lončića na pijesak.

— Zar je to bitno? — progunda. — Za mene je on Indijanac, a oni su svi jednaki. Trebalo bi ga objesiti!

— Pričate gluposti — odgovori Kattes. — On je veoma sposoban i pouzdan.

— To kažete vi! Ja, međutim, smatram da bi za nas bilo najzdravije da ga uklonimo prije nego što počne borba.

— Tko ga takne, imat će sa mnom posla! — izjavi Kattes.

Zimmerman puhne. Za tren se učini da želi tjerati mak na konac.

Umiješa se Chichen: — Dosta je, Zimmermane! Ovdje slušamo Kattesa. I vi!

Boppry dovikne sa stijenja: — Kattese, čuje se pucnjava sa zapada.

Prolazile su minute. Iznenada začuše potmuo topot kopita koji se brzo približavao.

Odjekne hitac. Jasno je razabrao plamičak u tami. Uslijedi još nekoliko pucnjeva.

U uvali se pojavi konj. Pratio ga je tovarni konj. Zaustave se usred logora. Sjaše krupna žena držeći u ruci staromodan revolver. Osvrne se oko sebe.

— Davo me odnio ako sam se tome nadala! — reče promuklim glasom. — Još prije deset minuta mislila sam da moj život ne vrijedi ni pišljiva bobal! Drugovi, ja sam Big Maria iz Kansas Cityja i iskreno se radujem što sam vas upoznala! Imate li neko piće?

...

Od zaprepaštenja nitko nije mogao progovoriti, ali to ne zbuni debelu došljakinju koja namigne Boppryju.

— Još se nikad nisam toliko obradovala susretu s ljudima! — nastavi. — Pitt mi je pričao o ovom izvoru. Kazao mi je da, ako mu se nešto dogodi, moram što brže odjahati ovamo.

— Mislili smo da se nitko ne može provući kroz područje odavde do Tuscona — javi se Kattes.

— Mi dolazimo iz Tuscona! Ovdje je Pitt u svađi dobio metak. — Ona se široko nasmije. — Pa sad, njemu taj metak nije našao onoliko koliko je onom drugom naškodilo njegovih pet metaka! Bilo bi bolje da smo ostali ovdje. Čim smo napustili grad naletjeli smo na nekoliko Indijanaca. Pitt je odmah počeo pucati i pogodio dvojicu prije nego što su oni njega ustrijelili. Zgrabila sam njegovu vinčesterku i pobjegla.

U tom času približi se Jennifer. Big Maria je pogleda.

— Vi ste kćerka Jima Farra!

— Poznate moga oca?

— Ne, ali vidjela sam ga, i čula! Razjareniji je nego čegrtuša kad se objesi za rep! Neprestano viče da je pokvarena ništarija pobjegla s njegovom kćerkom!

Opet se nasmije.

— Tko je od vas, pokvarenih ništarija, taj sretnik? — upita.

Chimbrow protiv volje pochrveni.

— Mi ćemo se vjenčati! — izjavi svečano.

— U redu, vjenčajte se, ali pripazite da vas ne uhvati Jim Farr. Ako vas ščepa, gadno će vas premlatiti.

Jennifer se okrene u stranu zbog poniženja.

Chimbrow je razmišljao treba li odgovoriti, a onda se i on okrene i pođe za njom.

III

Kad je počelo svitati svi se povuku u zaklon. Osluškiivali su i čekali. Znali su da će započeti borba.

Kattes se pokušavao prisjetiti svega što je čuo o Czurupatiju. Lukav je kao lisica, uporan i opasan. Žrtvuje živote svojih ljudi samo ako se radi o bogatu plijenu. Ovdje se može dočepati konja, oružja i municije, a baš mu to treba.

Iznenada prasne hitac. Iz pustinje dozujti tane udari o liticu nekoliko centimetara od Loneyjeve glave i zazviždi prema nebu.

Odjekne još jedan hitac.

Zatim zavlada tišina. Sunce je izronilo iznad obzorja i rastjeralo hladnoću. Prođe jedan sat, pa još jedan.

Najednom započne pucnjava blizu obora. Ondje su se nalazili Chimbrow, Lugow i Boppy.

Chichen pristupi Kattesu i čučne kraj njega.

— Ubili su jednog konja! — progundala.

Kattes stisne oči, ali narednik podigne ruku umirujući ga.

— Ne, nisu pogodili vašeg konja, nego mojeg.

— Ipak je jedan manje. Nadam se da ste vični hodanju, naredniče!

Chichen obriše čelo. — Spreman sam i da pužem.

U pustinji pod modrim nebom kao da nije bilo žive duše.

Loney se bijesno okrene.

— Što čekaju? — promrmlja. — Ako već hoće navaliti, onda neka dođu!

— Tko zna što se zbiva u njihovim glavama? Znaju da žurba nije potrebna.

Loney je šutio. Napokon izusti:

— Znaite što? Mislim da nisu u zabludi!

Tamo gdje je ležao Chimbrow prasne samo jedan hitac. zatim opet nastupi tišina. Čulo se šuškanje jutarnjeg povjetarca.

Izenada započne napad. Apaši izrone iz pustinje i isto tako brzo nestanu. Pokazali su se, opalili, bacili na pijesak. i pustinja je opet bila posve prazna kao da je onaj pokret maloprije bio priviđenje.

Opet je bio pogoden jedan konj.

Kattes opsuje. Znao je što smjeraju. Žele pobiti konje i onemogućiti ih da pobjegnu.

— Nijedan se ne vidi — progundala Faureman. — Na koga da pucamo? To su aveti.

— Sve je to gubljenje vremena — javi se Taylor. — Trebalo je da se probijemo prema Jummi.

— Da doživimo sudbinu potjere? — upita Kattes.

— Potjera je imala smolu i upala u zasjedu — reče Taylor — No to se ne može ponoviti.

— Apaši su stručnjaci za takve zasjede!

Boppy i Lugow opale istodobno, a samo sekundu kasnije odjekne Chimbrowov hitac. Sva tri metka izbrazdaju vrhunac pješčana humka iznad kojeg je prije nekoliko časaka izvirio Apaš.

— Promašaj! — zaključio Boppy.

Dan se bližio kraju. Uskoro će se smračiti. Tada će se Indijanci približiti.

Kattes je sjedio kraj vatre i objema rukama držao lončić s kavom. Ja ne želim ovu borbu. Da sam sam, možda bih umakao, moj je konj izdržljiv, a imam dvije velike čuture s vodom. Sada sam prikovan ovdje.

— Hoćemo li se izvući? — upita Jennifer.

— Vjerojatno.

— Ima li u pustinji još Indijanaca?

— Ne znam.

— Mislim na oca. Uvjerena sam da me traži.

— I ja bih to učinio na njegovu mjestu.

— A zašto? Ja volim Granta i želim se udati za njega.

— Divno.

— Ne podnosite ga?

Kattes slegne ramenima.

— Ne poznajem ga. Možda je dobar momak, ali nije za vas!

— Ni o meni nemate naročito dobro mišljenje.

— Vi biste mogli biti sasvim drukčiji da shvaćate što znači vaš otac za ovaj kraj, koliko je dobra učinio i koliko je vezan uz ovu zemlju.

— Ustrijelio je jednoga mladića. Vidjela sam to svojim očima.

— I mi ćemo ubijati. Svi.

— To je nešto drugo.

Kattes pokaže glavom na Chimbrowa. — A on? On je bio u ratu. Sigurno je ubijao.

— To je bio rat.

— I vaš se otac nalazio u ratu, samo što se borio bez zastave i trube. Borio se na život i smrt. On i njemu slični udarili su temelje ovoj zemlji. Pobjeđivali su divljinu i pustoš. Svaki obrok koji ste pojeli, svaka haljina koju ste nosili, sve što vas je okruživalo bilo je plod toga nemilosrdnog rata i znoja.

Kattes se udalji.

Opet je razmišljao o Czurupatiju. Želi li uspjeti, mora iskoristiti sve što zna o njemu.

Logan Kattes siđe sa stijene i umota se u gunj. Noć je bila svjež a s juga je puhao hladan vjetroc.

Nije mogao zaspati. Piljio je u zvijezde i tražio rješenje.

Napokon se okrene na bok i utone u san.

Iznenada se probudi. Upozorilo ga je šesto čulo koje se razvije kako u progonitelja, tako i u progonjenih. Negdje se nešto pomaknulo.

Ostane nepomično ležati napeto osluškujući. Imao je dojam da je spavao samo nekoliko minuta. Čekao je. Bio je sasvim siguran da ga je probudilo micanje. Promatrao je ivice stijena. Iznenada osjeti kretanju, ovaj put mnogo bliže.

Kraj jame s vodom uspravi se neki lik i ukoči. Bila je to Big Maria!

Nije postojao razlog da ona ne bude tamo, ali njeno ponašanje bilo je tako sumnjivo da ju je promatrao.

Držeći u ruci bisage, prošla je pored njega. Imala je mokasine. Spretno šmugne među stijene i ubrzo se vrati. Bez bisaga.

Kattes je primijetio, kad je dojahala u logor, da su bisage teške. Odnijela ih je prije nego što ih je bilo tko mogao taknuti. A sada ih je sakrila. Čudno je to i sumnjivo. Tko je Big Maria? Odakle je stigla? Konj joj nije bio umoran pa je mala vjerojatnost da je dojahala iz Tuscona. Gdje je bila kad je srela Jima Farra?

Kattes nije mogao zaboraviti bisage. Zašto su tako teške? Zbog zlata? Zašto bi ih skrivala ako u njima nije zlato? Da li ju je još netko vidio?

Nekoliko je minuta ležao budan, a onda zaspi. Kad je ponovno progledao, nebo je posivjelo.

Zurno ustane, ode do donje jame s vodom, opere ruke i lice i obriše se maramicom. Prođe pristima kroz kosu i stavi na glavu crni šešir.

Priđe mu Boppy.

— Mirno je— reče. Zapali cigaretu i pogleda Kattesa sa strane. — Kako je daleko more?

— Odavde tri dana jahanja. Da bi se uspjelo, potreban je dobar konj, dovoljno vode i velika sreća. Južno odavde nema ni vode ni stanovnika.

— To bi mogao biti izlaz — promrm-lja Boppy.

— Nipošto. Svu potrebnu vodu trebalo bi ponijeti sa sobom, a tako velike čuture nemamo. Uostalom, kad biste i stigli onamo, što tada?

— Potražili bismo čamac.

— Mislite da je to tako jednostavno? Čamci ne stižu toliko sjeverno. Ne, Jime, morate smisliti nešto bolje.

Boppy kao da nije bio uvjeren da njegova zamisao ne valja.

Kattes je gledao za njim. Bila bi ludost krenuti na takav put.

Svako razmišljanje o drugom putu osim onog prema Jummi samo je traćenje vremena. Pustinja na jugu vrebala kao smrtonosna klopka.

Jedina je nada u tome da ostanu ovdje dok ne otkriju gdje se nalazi indijanski logor. Tada moraju izvršiti protunapad. Do tada su bar donekle sigurni.

Pa ipak, najopasniji neprijatelj nisu Apaši, već svađa što prijeti da izbije među njima i sve veća napetost što ih obuzima dok čekaju napad.

Kattes se verao po stijenju. Bilo je tiho, a u pustinji ništa se nije micalo.

Iz razmišljanja ga trgne pokret u grmlju. Naglo podigne pušku i osluhne.

Ništa se ne dogodi. Pa ipak je bio uvjeren da se iza onog grma nalazilo nešto živo.

U logoru se rasplamsala vatra i dizao se gust dim. Kattes se osvrne. Nije vjerovao svojim očima. Ovaj put nije kuhala Joan Huchet, posla se prihvatila Jennifer!

Zimmerman se približi vatri držeći pod rukom pušku.

Big Maria pokušavala se počestljati prstima. Kattes zaključio da je opasna, visoka je i jaka kao muškarac.

Pređe pogledom po okolini. Neprijatelj je mogao naći dobar zaklon da bi se prišuljao.

Okrene se i Loney Faureman. pokaže četiri prsta.

Loney ga nije razumio, zato mahne Zimmermanu, Connellu i Stylesu. Sva četvorica popnu se na stijenu. Kattes ih porazmjesti tako da su imali pregled nad najopasnijim točkama. Pritaje se držeći u rukama puške.

I Boppy se popne k njima.

Strpljivo su čekali u zaklonu iza litica i grmova. Ništa se nije događalo.

Izlazilo je sunce.

A tada iskrсну Apaši.

Do sada nevidljivi, usprave se u grmlju, udaljeni samo tridesetak metara od obrambene linije. Vjerojatno su očekivali samo jednog stražara te neoprezno krenu.

Dočekala ih je ubrzana paljba.

Kattes nanišani na Czurupatija, ali promaši.

Apashi uđu među stijene.

Pred Kattesom se pojavi Apaš i uhvati cijev njegove puške. Kattes ga udari nogom u preponu, istrgne pušku i zada mu udarac.

U slijedećem trenu opali na napadača koji mu se previše približio.

Apashi najednom iščeznu. Kao da su u zemlju propali. Vidjeli su se samo krvavi tragovi na pijesku. Odvukli su svoje ranjenike.

Nestao je čak i onaj kojeg je Kattes srušio kundakom.

Styles je bio ranjen. Iz grudi mu je virila strelica.

— Koliko smo ih pogodili? — upita Connell.

— Četvoricu ili petoricu — odgovori Kattes.

— Kako ste znali da će navaliti? — zapita Loney Faureman.

— Naslutio sam. Primijetivši micanje u grmlju, zaključio sam da je to pogodan trenutak za napad.

— Što sada? — promrmlja Chimbrow gledajući Zimmermana kako podiže ranjena Stylesa i nosi ga prema vatri.

— Čekat ćemo i čuvati konje. Oni će pokušati da im se ponovno prišuljaju.

Pustinju je ispunila tišina.

Jennifer donese Kattesu lončić kave i komadić suha mesa.

— Postoji li bilo kakva nada? — upita ga.

— Svakako, dokle god smo složni!

— Mogu li nam se približiti?

— Popusti li nam pažnja, samo za tren, oni će biti tu!

Connell ustane. — Sići ću do konja.

Počne se šuljati od stijene do stijene, izbjegne metak koji je najednom dočuo iz pustinje i osmjehne se ostalima prije nego što je nestao s vidika.

Zimmerman se popne na stijenu. Unatoč krupnom stasu kretao se spretno, bez napora. Čučne u zaklon i napuni lulu.

— Styles je izgubio mnogo krvi — reče. — Bojim se da mu nema spasa.

— Big Maria brine se o njemu! — utješi ga Loney Faureman.

— Da. — Zimmerman povuče nekoliko dimova iz lule. — Jesi li vidio njene bisage? Čini mi se da su jako teške.

Pogleda ga Chimbrow.

— Što se to vas tiče? — promrmlja.

— Možda ništa. Ipak sam radoznao. Tako teške bisage... Mislim da je unutra zlato.

Nitko ne nastavi razgovor.

Kattes je osmatrao pustinju. Moglo se očekivati da će Zimmerman nešto zamijetiti. Znači, prijete nove svađe! Budući da mu je već odavno dojadio život u vojsci, Zimmermana privlači zlato!

Dopuže Taylor.

— Razina vode je opala. — izvijesti. — Za pet centimetara, Što kažete na to? Ima nas poprilično, a tu su i konji. Treba nam mnogo vode.

I Kattes je razmišljao o tome. Zaliha vode nije neiscrpna!

— Da barem navale! — progunda Chimbrow.

Kattes ga pogleda.

Neobrijan i neuredan, bivši se puikovnik doimao razdražljivo i bespomoćno.

U daljini je treperio zrak, a nad glavama je kružio lešinar.

IV

Styles je umirao. Buncao je u groznici. Svi su znali da će umrijeti. Povremeno je vikao, a njegov drhtavi glas jezivo je odjekivao pustinjom.

Kraj njega je sjedila Joan, stavljala mu na čelo mokre obloge i neprestano mu vlažila lice.

Chimbrow je nemirno koračao amo-tamo. Svukao je kaput i zavrnuo rukave od košulje. Sada mu se vidio revolver. To nije bio ukras. Na Chimbrowu licu vidjela se gnjevna nestrpljivost, koja se ranije nije očitovala.

Izenada zastane i zagleda se u Kattesa.

— Moramo otići odavde! — vikne. — Ne možemo više ostati!

— Glupost! — progunda Kattes.

Priđe mu Jennifer, koja je do sada sjedila kraj vatre.

— Logane! — Izenadilo ga je što ga zove imenom. — Naša je zaliha hrane pri kraju.

— Koliko imamo hrane?

— Za danas i vrlo malo za sutra!

Da, trebalo je da mislim na to, zaključio Kattes. Nitko nije ponio veliku zaliha hrane. Pravo je čudo što smo je i do sada imali.

Što sada? Možda je bijeg ipak jedini mogući izlaz!

Ne! Moramo ostati ovdje!

Premda je bio čvrsto uvjeren da je to jedina ispravna odluka, ipak je neprestano tražio drugi izlaz.

Kad bi krenuli na jug, kao što je predložio Boppry, kako bi to završilo? Nigdje ne bi našli zaklon. Morska je obala nenaseljena, gola i nimalo bolja od pustinje. Nada da će ugledati ribarski čamac ili parobrod vrlo je melena.

— Onda, što? — upita Zimmerman. — Hoćemo li ostati ovdje i skapavati od gladi, ili ćemo se povući?

Grant Chimbrow, koji je sjeo pored vatre, bezizražajna je lica promatrao Kattesa.

— Dakle, zapovjedniče? — zapita podrugljivo. — Odgovorite! Što sada?

— Ostat ćemo ovdje.

— Trista mu gromova! — Taylor bijesno skoči na noge. — Zar ste poludjeli? Zar da crknemo od gladi? Ili da ginemo jedan po jedan kao Styles? Ja sam za to da krenemo kroz pustinju!

— A žene — upita Kattes.

Taylor se pokoleba. Porveni, no bio je tvrdoglav.

— Moramo se probiti! — ponovi.

— Što ćemo u pustinji? — odvratila Kattes. — Ne vjerujem da se možemo probiti. Uostalom, koliko bismo vode mogli ponijeti?

— Što se mene tiče, možemo krenuti svaki čas — dovikne Wabb. — Čeka nas najviše pet-šest Indijanaca.

— Ostat ćemo ovdje! — ponovi Kattes. — Svi, na okup!

— Vi možete ostati — bijesno dobaci Zimmerman — no ja idem i to odmah.

— Ja idem s njim! — izjavi Wabb.

— Onda morate krenuti pješice! — progunda Kattes. — Nijedan konj neće napustiti obor.

Zimmerman se polako okrene i pogleda ga.

— Ja ću jahati! — reče mirno. — I to na vašem konju!

Chimbrow se nasloni na laktove. Podrugljivo se smješkao.

Chichen, Boppry i Lugow nisu bili prisutni. Stražarili su ili spavali. Loney Faureman nalazio se na stijenama. Ovi ovdje bili su protiv Kattesa, osim žena.

On se raskorači. Vjerojatno će morati ustrijeliti Zimmermana. To nimalo ne želi, ali prisiljen je na to.

Zimmerman korakne naprijed, Wabb se povuče ulijevo, a Kattes malo ustukne spustivši ruku na revolver.

— Ja bih na vašem mjestu odustao! — dovikne. — Ne želim vas ubiti. Trebam vas.

— No, mi ne trebamo vas! — Zimmerman se pakosno naceri. — Ostavite revolver u koricama.

— Tako je — mirno doda Chimbrow. — I ja vam to savjetujem!

Kattes to nije očekivao. Chimbrow je uperio u njega revolver.

— Grant! — uzvikne Jennifer. — Nemoj!

— Njih dvojica su u pravu, Jennifer — branio se Chimbrow. — Moramo odjahati. Ne postoji nikakva druga mogućnost. Haide, oduzmite mu revolver, Zimmerman!

— To nećete učiniti! — dovikne Joan Huchet. Držala je u ruci pušku Big Marije, činilo se da zna rukovati njome. Nišaniła je u Chimbrowa s udaljenosti od deset metara. — Smjesta bacite revolver, Chimbrowe! Smjesta! Pri prvom sumnjivom pokretu, dobit ćete metak. A drugo tane pogodit će njega! — Pokaže glavom na Zimmermana. — Ako mislite da to neću učiniti, pokušajte zadržati revolver u ruci, brojim do tri! Jedan... dva...

Chimbrow ispusti kolt.

— Na vašem mjestu više ne bih zaspao, Kattese! — promrmlja. — Ubit ću vas!

— Dok bude spavao, ja ću bdjeti uz njega! — dobaci Joan.

Chimbrow Zimmerman, Wabb i Taylor udalje se.

Kattes se okrene prema Joan. — Hvala vam!

— Ako nas netko može spasiti, onda ste to vi — odvrati ona.

Jennifer ju je gledala kako se vraća prema vatri.

— Mislite da bi zaista ustrijelila Granta? — zapita.

Kattes kimne.

— Ne razumijem — promrmlja Jennifer. — Što je Grantu?

Kattes je promatrao rub uvala.

— Možda se više nije mogao obuzdati — reče. — Svatko pokaže svoje pravo lice!

Kasno po podne Connell je podigao glavu da pogleda šikaru. Iznenada odjekne hitac. Mladi vojnik klone i ostane nepomično ležati.

Jennifer prva stigne do njega. Pratili su je Big Maria i Kattes.

— Tane ga je okrnulo — zaključila Maria. — Brzo će doći k sebi!

Kattes side u uvalu. Boppry je ležao u sjeni i dremuckao, a Lugow je stražario u sigurnom zaklonu. Čučne kraj njih.

— Što mislite, koliko bi ih moglo biti? — upita.

Tony Lugow slegne ramenima.

— Vjerojatno ih ima dvadesetak, možda i više — odgovori. — Czurupati ne napada s manje ratnika.

— Treba nam hrana — napomene Kattes. — Večeras ću pokušati da nešto ulovim.

— Izgubit ćete glavu!

— Neću. — Kattes pokaže onamo gdje je grmlje bilo rjeđe. — Odšuljat ću se kroz suho potočno korito iza uvale. Nitko ne zna što namjeravam. Umijem se šuljati poput Indijanca. Kroz dalekodor sam otkrio divlje ovce. Vjerojatno dolaze da se napiju pa ću ih dočekati.

— Apaši će čuti hitac.

— Neće. Upotrijebit ću luk i strijelu. Čejeni su me naučili kako se gada strelicama.

— Prepustite se meni!

— Ne, to ne dolazi u obzir. I vi imate važan zadatak: nitko ne smije naslutiti da sam se udaljio. Inače bi im mogle pasti na pamet svakakve gluposti!

Kattes je znao da im je prijeko potrebna hrana. Možda je dovoljno da izdrže još samo dva dana.

Potjera se nije vratila u Jummu pa će to ondje izazvati sumnju. Zacijelo će krenuti nova skupina građana da vidi što se zbilo.

I nestanak vojnika mora se primijetiti. U vojnom utvrđenju shvatit će da se pobunila skupina Indijanaca. Možda krenu u potragu.

Možemo se spasiti jedino ako izdržimo duže nego Indijanci, mislio je Kattes. Do sada se borba odvijala povoljno za nas. Styles umire, ali ima nas dovoljno. Uspijem li ih održati na okupu, uspješno ćemo se braniti. Kako se jame s vodom postepeno prazne, imat ćemo dovoljno vode još danima, čak i ako potraje ova nesnosna vrućina. Potrebna nam je hrana! Divlje su ovce dobre. Ako uspijem ustrijeliti jednu od njih, imat ćemo mesa za nedjelju dana. Do tada će nas pronaći spasioci...

Pošto se odavno smračilo, Kattes krene. Chimbrow je stražario na stijenama, Loney je spavao. I Zimmerman je legao, u blizini Big Marie, ali ipak na takvoj udaljenosti da nije mogla ništa posumnjati. I ostali su se nalazili na straži ili su spavali.

Kattes uzme luk, šest strelica i nož. Revolver ostavi u logoru.

Cekao je cijeli sat, prije nego što je ugledao prve ovce. Svjež povjetarac, koji je puhao prema njemu, donio je zvuk njihovih papaka. Na tamnom nebu stajala je jedna zvijezda. Slušao je tapkanje, a onda razabere drugi zvuk. Je li i to ovca, malo dalje od ostalih? Ili nešto drugo?

Napeto osluhne.

Najednom je bio siguran da sasvim blizu, samo pet metara od njega, diše neki čovjek. Još je pokušavao ustanoviti mjesto gdje se nalazi, kadli ovce iznenada potrče. začuje se fijuk strijela i jedna se ovca sruši.

U istom času među stijenjem izroni Apaš da krene prema njoj.

Ali u posljednji se čas predomisli. Naglo se okrene i navalj na Kattesa.

Kattes se baci na leđa i skvrči noge kako bi zaštitio trbuh. Svom snagom odgurne ga u stranu i izvuče nož.

Apaš zamahne, a oštrica sijevne tik pored uha i razreže košulju.

Katttes ga udari šakom i on za tren izgubi dah.

Istovremeno se ustanu.

Indijanac ponovo navali. Katttes izbjegne nož i zada udarac.

Apaš zastenje i sruši se.

Katttes potraži ubijenu ovcu. Oguli joj kožu, izvadi utrobu i uzme meso. Počne se vraćati.

Dok se probijao kroz šikaru, ništa se nije čulo. Neprestano je zastajao i osluškivao. Bio je uvjeren da je već blizu mjesta gdje se išuljao iz uvale...

Pošto ga je zamijenio na straži Boppy, Grant Chimbrow side do vatre. Svi su spavali. Gledao ih je srčuci vruću kavu. Tko odavde izvuče živu glavu, može govoriti o sreći!

Kako je samo mogao dospjeti u takav položaj? Nisu se smjeli zaustaviti, trebalo je da produže. Već odavno bi bili u Jummi, a odande se može brodom ili kočijom u San Francisco. San Francisco! Sada ne može zamisliti da postoji takav grad, da postoji bezbroj svjetla u noći.

Jim Farr s vremenom će se smiriti. Ima samo Jennifer, a njoj želi sreću.

Moramo pobjeći odavde, zaključí Chimbrow. Moram smjesta probuditi Jennifer, osedlati konje i odšuljati se s njom.

Ali kako da se dokopam konja?

Razmišljao je. Napokon donese odluku. Mora se ušuljati u obor, srušiti jedan dio ograde koji se ne vidi iz logora i izjahati kroz tu rupu. To je moguće. Kad stignu u Jummu, poslat će pomoć, a oni će produžiti prema San Franciscu.

Pogleda usnulu Jennifer. Hoće li poći s njim? Bila bi ludost kad to ne bi učinila, bijeg ne donosi veću opasnost nego borba u logoru. Ipak, kad bi s njima pošao još jedan muškarac...

Pomisli na Zimmermana, ali odbaci tu misao. Taj gorostasni, neobrijani vojnik nije pouzdan.

Wabb je mnogo prikladniji... Ili Connell. Međutim, Connell je, po svoj prilici, na Katttesovoj strani, možda ne bi pristao.

Katttes... Gdje je, zapravo Logan Katttes.

Chimbrow naglo ustane, Katttesa nema! Nije ga vidio već satima.

Žurno pođe od jednoga ležaja do drugog. Svi su bili tu osim onih koji su na straži, svi osim Katttesa.

Pobjegao je, sam je kidnuo!

Chimbrowa obuzme gnjev. Katttes je pobjegao i ostavio ih na cjedilu! Kakav je to podlac!

Začuje korake, okrene se. Prilazio mu je narednik Chichen.

— Katttes je pobjegao, naredniče. Nema ga.

Chichen zastane kao ukopan.

— Ne vjerujem!

— Ipak ga nema. Provjerite!

— Koješta, čovječe! On ne bi...

Chimbrow se nasmije.

— Premda imate tako dobro mišljenje o njemu, on je otišao. Ako imamo još imalo odvažnosti, svi ćemo pobjeći odavde. Siguran sam da možemo stići do Jumme, ne vjerujem da nas čeka mnogo Indijanaca. Ako smjesta krenemo...

Narednik ga je hladno gledao. Napomene:

— Zaboravljate nešto: imamo samo osam konja.

Chimbrow htjede odgovoriti, ali se obuzda.

— Jedan konj pripada meni! — reče.

Chichen kimne.

— To je istina.

Okrene se i udalji.

Nebo je postalo žućkastosivo. Uskoro će izaći sunce, vidljivost će opet biti izvrsna, a sve nade u bijeg propast će.

Katttesa još nije bilo.

Jennifer se izvuče ispod gunja i sjedne. I sada, nakon svih napornih dana u pustinji, izgledala je svježije. Bila je lijepa.

— Otišao je — obavijesti je Chimbrow. — Katttes je otišao.

— Otišao? — Gledala ga je kao da ga ne razumije. — Katttes? Nije moguće!

— Kad ti kažemo, otišao je!

— Ne vjerujem! — Jennifer hitro ustane. — On ne bi učinio nešto takvo, Nije kukavica!

— Možda je učinio ono najpametnije. Trebalo bi da svi slijedimo njegov primjer!

— Nije otišao! — odlučno reče Jennifer. — Logan Kattes nas ne bi ostavio. Znam! On nije takav čovjek!

I ostali se počnu buditi. Joan pokuša izravnati haljinu.

— Kattes je otišao! — opet će Chimbrow.

Joan ga prezirno pogleda i udalji se.

Jim Boppy uzme lončić za kavu.

— Istina, nije ga bilo, ali sada je opet tu! — reče.

Svi ga začuđeno pogledaju.

— Opet je tu — ponovi on. — Donio je toliko ovčjeg mesa da imamo dovoljno hrane za četiri dana!

— Ne vjerujem! — uzruja se Chimbrow. — Otišao je. I najpametnije bi bilo da krenemo za njim!

Iz grmlja izađe Kattes. Lijevi mu je obraz bio krvav. Spusti meso na zemlju.

— Nisam otišao, a ni bilo tko drugi neće otići — reče. — Možemo preživjeti jedino ako izdržimo ovdje.

— Možda ću ja ipak, odjahati! — uzvikne Chimbrow razbjesnivši se. — Svđalo vam se to ili ne.

Kattes ga mirno pogleda.

— Što se mene tiče, možete otići — reče. — Ali samo pješice!

Chimbrow se već htio okrenuti, no sada se ukoči.

— Pješice? — Bijesno korakne prema Kattesu. — Kamo mogu pješice? Odjahat ću na onom konju na kojem sam dojahao ovamo.

Kattes ga ledeno pogleda. — Vaš konj ne bi izdržao do Jumme... nećete ga uzeti, u međuvremenu je postao zajednička imovina.

Chimbrow se ne pomakne. Objema se rukama podboči o bokove. Bio je samouvjeren, svjestan svojih revolveraških sposobnosti. Vjerovao je da može ustrijeliti Kattesa. Možda je sada povoljna prilika.

— Znači, hoćete mi oduzeti konja? — upita.

— Ovdje su svi konji zajednički, i moj! — odvrati Kattes. — Dok se ne nađemo u sigurnosti, pripadaju svima nama. Oni koji su jači hodat će, slabiji će jahati, a jedan konj mora nositi

vodu. Privremeno nitko nema pravo na svoga konja.

— O tome se nismo dogovorili — pobuni se Taylor.

— Nismo — prizna Kattes. — No, to je jedino rješenje.

Pokaže na meso i promijeni temu:

— Najbolje je da ga odmah skuhamo, inače će se pokvariti na toj vrućini.

Naglo se okrene i ode. Najednom je osjećao iscrpljenost. Sjedne u sjenu. Tek što je skinuo čizme, zaspi.

— Mora se priznati izdržljiv je i snalažljiv — promrmlja Wabb.

Chimbrow ne odgovori. Jedva je svladavao bijes. Još je vjerovao da se mogu spasiti jedino bijegom i da bi na dobru konju stigao do Jumme.

V

Kattes se naglo trgne iz sna. Kupao se u znoju i u prvi se čas nije mogao snaći gdje je. Netko je razapeo gunj od litice do tla, tako da je nastao malen šator koji ga je štiti od sunčanih zraka.

Sjedne i osluhne.

Pucketala je vatra, žamorili su glasovi, negdje u blizini netko se kretao.

Posegne za opasačem. Izvuče se ispod gunja i obuje čizme.

Kraj vatre stajala je Jennifer i kuhala.

— Dugo ste spavali — reče. — Već je podne.

— Ima li kakvih novosti?

— Styles je umro.

— Barem se riješio patnji.

— Zašto ste se odšunjali noću? Mogli ste zaglaviti.

— Trebalo nam je meso.

— I, što se dogodilo.

— Sukobio sam se s Apašem, koji je bio lošije sreće od mene.

Big Maria sjedila je blizu stijena, nedaleko od mjesta gdje je preksinoć nestala s bisagama. Nadohvat ruke bio je revolver.

Trebalo bi da porazgovaram s Loneyjem Fauremanom, zaključivši Kattesa. Momak je pouzdan, odvažan i razborit. U njega se mogu pouzdati. Možda i na Chichena. Na koga još? Dabome na Joan Hutchet, možda i na Boppyja i Lugowa. Connell nije sasvim pouzdan, ali je pošten. A Jennifer...

Lugow je sjedio kraj vatre i gladao kost. Pogleda Kattesa, zatim njegovu krvavu košulju.

— Tko je kod konja? — upita Kattes.

— Chimbrow — odgovori Lugow.

— Sam?

— S jednim vojnikom.

Loney Faureman sjedio je u sjeni i razgovarao s Joan. Svukao je košulju, a ona ju je krpala.

Boppy i Zimmerman kopali su grob za Stylesa.

Wabb je nemirno hodao gore-dolje, dok je Chimbrow bio zauzet svojim mislima.

Kattes uzme pušku, provjeri da li je napunjena i počne se verati na stijene.

Primijeti da je razina vode znatno opala otkad su tu. No, vode će ipak biti dovoljno.

Na stijenama je stražario Connell.

— Ništa se ne vidi — izvijesti. — Baš ništa.

Kattes izvadi duhan i papir te počne motati cigaretu.

Upravo ju je prinio ustima kako bi obližnuo papirić, kadli opazi micanje. Smjesta baci cigaretu i podigne pušku.

Primijetio je samo munjevit pokret u grmu i trzaj što je prostrujio Connelljevim tijelom.

Vojnik se napola okrene kao da želi nešto kazati Kattesu, a onda se zanjiše, sruši i otkotrlja niz strminu.

Kattes opali dvaput uzastopce. Zatim okine još jednom, ovaj put gađajući liticu, nadajući se da će se metak odbiti pod pogodnim kutom i pogoditi napadača u zaklonu.

Odmah su svi bili na nogama spremni za borbu.

Boppy se popeo uz strminu i odnio Connella kao da je dijete. Međutim, Connellu se više nije moglo pomoći; bio je mrtav.

Dakle, već su dvojica poginula: Styles i Connell! Koliko će ih još stradati?

Zimmerman obriše lice gledajući prema šikari. Ruka mu je primjetno podrhtavala.

Connelljeva ih je smrt duboko pogodila. Sve se zbilo posve neočekivano, kao grom iz vedra neba. Ako do sada i nisu bili potpuno svjesni opasnosti u kojoj se nalaze, ova im je smrt dokazala da su opkoljeni.

...

Loney Faureman zavuče se među stijene, sjedne i potegne nekoliko gutljaja iz boce. Zatim je pruži Kattesu. Voda je bila mlaka i bljutava.

— Dolje je grozno — reče i pokaže prema oboru. — Vruće kao u paklu.

— S višeg terena mogu bolje vidjeti i čuvati konje — napomene Kattes. — Kaži ljudima da se popnu.

Gledao ih je kako traže zaklon na uzvisini. Odatle su dobro vidjeli konje i uspješnije su se mogli braniti.

Obor ga je zabrinjavao. Imao je dojam da je to najslabije, najranjivije mjesto obrane.

U pustinji se ništa nije micalo. Kao da nije bilo ni žive duše. Tišina.

Ljudi su se tako približili da je Kattes mogao čuti njihov razgovor. Mirno je sjedio spreman da odmah stupi u akciju ako zatreba.

Zimmerman iznenada ustane.

— Neka sve ide do vraga! — vikne.

— Ja odlazim! — Stajao je nasred čistine i razjareno pogledavao na sve strane. — Večeras ću odjahati, a tko želi poći sa mnom, neka mi se pridruži!

Među stijenjem uspravi se Kattes.

— Smirite se Zimmermane! — upozori ga. — Moramo se još malo strpjeti, pa ćemo se tada svi povući. Do tada moramo ostati na okupu.

Zimmerman se okrene.

— Kad budem trebao vaš savjet, kazat ću vam! — dobaci svadljivo. — Ja odlazim čim se smrači.

— Ako želite otići nitko vas neće zadržavati! — izjavi Kattes. — No, poći ćete pješice!

— Stvarno?

Zimmerman drsko odmjeri Kattesa od glave do pete.

— Vi ćete me spriječiti da odvedem svoga konja? — zapita.

— Sjednite, Zimmermane, i smirite se! Vrućina nas iscrpljuje! — Kattes je sačuvao hladnokrvnost. — Uvjeren sam da nam iz Jumme stiže pomoć. Uskoro ćemo biti slobodni.

— Ja sam u stanju da se sam oslobodim — nastavi Zimmerman. — Međutim, prije nego što odem, oduzet ću vam revolver i...

Kattes zamahne. Premda je bio brz, Zimmerman uspije skrenuti njegovu

ljevicu tako da ga nije pogodila u bradu. Gotovo istovremeno zamahne Kattes i desnom rukom i pogodi ga u bradu.

Vojnik se sruši kao pokošen.

Tek nakon nekog vremena shvati što se zbilo. Skoči na noge. Htio je ponovno navaliti na Kattesa. Raširi obje ruke kako bi ga mogao obuhvatiti.

Kattes ga je čekao. Dopusti mu da se približi. Tek kad ga je htio obuhvatiti svojim ručetinama, udari ga ljevicom u lice.

Zimmermanu prsne usna, no nije odustao. Pokuša ščepati Kattesa, koji se spretno okrene u njegovu zagrljaju i munjevito ga prebaci preko boka.

Vojnik tresne na zemlju. Htio se odmah dići.

Kattes podigne ruku.

— Ne dižite se, Zimmermane! — upozori ga. — Inače ću vas ozbiljno premlatiti!

Zimmerman ostane na tlu.

Kattes ga je promatrao, a onda se okrene u stranu kako bi predahnuo.

Borba ga je iscrpila. Posebno ga je ljutila besmislenost takve tučnjave. Međutim, znao je da Zimmerman neće mirovati i da neće zaboraviti udarce.

Svi su šutjeli.

Tek nakon nekoliko minuta Zimmerman polako ustane i otetura do ruba uvale.

— Zar ste nam ovime nešto dokazali? — upita Taylor i oštro pogleda Kattesa.

Kattes se pravio da nije čuo njegovo pitanje.

— Moramo ostati ovdje — reče. — U pustinji sa tri žene naš život ne bi vrijedio ni pišljiva boba.

U tom času začuje se Loneyjev povik:

— Logane! Tamo se nešto miče!

Kattes se žurno popne na stijene. Vidio je samo kamene gromade, isto grmlje, isto treperenje vrućeg zraka, isto...

Iz skupine kamenih gromada što se odozdo nisu mogle vidjeti zbog žbunja, poleti strelica. Iza nje ostajao je tanak pramen dima.

— Lugow! Boppry! Pripazite na konje! Vatra! — vikne Logan Kattes.

Zapaljena strijela padne u grmlje kraj obora. Za nekoliko časaka začuje se pucketanje vatre.

Lugow je razumio naredbu. Pažljivo onamo kamo je pala. Brzo je bacao pijesak u grmlje... i uspio je. Ugasio je plamčak.

Uto fujukne druga strelica, pa treća.

Međutim, sada su već dotrčali i Boppry i Taylor. Očajnički su grabili pijesak i bacali ga na plamen koji je prijetio da se rasplamsa.

Stojeći na uzvisini odakle je imao izvrstan pregled, Kattes ubrzo shvati da je sve uzalud.

— Chichen! — vikne. — Dovedite konje ovamo gore! Požurite!

Tek što je to viknuo, narednik već potrči.

Kattes se hitro okrene.

— Ne gledaj vatru, Loney! — upozori mladića. — Možda nas baš sada napadnu.

Chimbrow se bavio sličnim mislima jer je potrčao na južnu stranu.

Zimmerman, koji je imao zadatak da promatra sjevernu stranu, iznenada otvori vatru.

Ubrzo opali i Loney.

— Promašaj! — reče. — Hoću li bar jednom pogoditi?

Kattes se okrene prema oboru.

Doletjela je još jedna strijela. S one strane obora gorio je već cio pojas grmlja.

— Povucite se! — vikne Kattes. — Povucite se među stijene!

Chichen, kojem su pomagali Wabb i Jennifer, tjerao je konje prema stijenama.

I ostali se povuku u zaklon.

Donja jama s vodom bila je izgubljena. Čim izgori grmlje, nastat će brisan prostor i Indijanci će pogoditi svakog tko pokuša doprijeti do jame. Ondje su se napajali konji. Istina, u njoj više nije bilo mnogo vode, ali potrajala bi još dan-dva.

Šikara je gorjela pola sata, onda se plamen počeo gasiti. S neba je žarilo sunce, zrak je bio nepodnošljivo vruć, a strpljivi lešinari graktali su i čekali.

Nitko ne reče ni riječi. Boppry i Lugow bili su posve iscrpljeni. Taylor

je bio blijed; ni on nije znao što da kaže.

Ovaj put su svi bili svjesni očajnog položaja, znali su kakve će posljedice imati taj požar.

Chimbrow izrazi mišljenje sviju:

— A sada, Kattese? Hoćemo li i sada ostati ovdje?

— Svakako — odgovori Kattes.

Taylor ga bijesno pogleda.

Ni Zimmerman nije skrivao prezir.

Jedino Boppy prozbori:

— Czurupati se polgrava s nama kao mačka s mišem. Zna da smo u stupici i da mu ne možemo pobjeći. Sada se zabavlja na naš račun.

Kattes se popne na stijene.

Loney, koji je ondje stražario, upitno ga pogleda i promrmlja:

— Što sada?

Kattes slegne ramenima.

— Ne preostaje nam ništa drugo nego da čekamo — odvrati. — Međutim, možeš biti siguran da nam neće biti lako.

— Večeras moramo izvršiti protunapad — doda.

— Rado bih sudjelovao.

— Dobro, možda te dodijelim toj skupini! — Kattes pogleda mladića u oči. — Kako se slažeš sa Joan.

Loney pocrveni.

— Ona je divna djevojka — prošapće.

— Rijetko se može naći takva djevojka — potvrdi Kattes.

Držao je uperenu vinčesterku i čekao. Iznenada opazi da sipi pijesak na vrhu jednog humka. Odmah opali, namjerno nisko.

Iza pješčanog humka uzdigne se ruka i polako klone.

— Jedan manje! — zaključí Loney.

— Imao sam sreću. Samo sam naslućio da bi netko mogao biti ondje. Zapravo, jadno je sve to, Loney. Ubijamo se kao životinje, a ljudi smo. I oni, i mi. Braća.

— Znam. Ali ovdje nam takve misli ne pomažu. Što namjeravaju?

— Tko to može znati? Vjerujem da Czurupati gubi strpljenje. Očekivao je da će nam popustiti živci i da ćemo potražiti spas u bijegu. Tome je podredio čitav svoj plan. Htio nas je namamiti

u pustinju i tamo, gdje nema nikakva zaklona, obračunati s nama.

...

Grant Chimbrow stvorio je čvrstu odluku da pobjegne. Ovdje su osuđeni na smrt a on ne želi umrijeti.

Određio je smjer u kojem će krenuti. Izabrao je uzan klanac. Vjerovao je da će uspjeti da se odšulja a da ga nitko ne primijeti.

Dogovorio se s Wabbom da zajedno pobjegnu. Wabb će osedlati konje i, kad budu zajedno na straži, pobjeći će. Steknu li samo nekoliko kilometara prednosti, nijedan ih indijanski konj neće dostići.

I Zimmerman želi pobjeći, mislio je Chimbrow. Neka, to je dobro. Bolje je da budu tri cilja nego dva. Osim toga, Zimmerman je gorostas pa će privući nice. Doduše, sve će se, po svoj prilici, završiti bez pucnjave.

Pride Jennifer, koja je pekla ovčeti-nu.

Pogleda ga osmjehnuvši se i ukloni uvojak s čela. Nekako se izmijenila, postala je zrelija i sigurnija u sebe. Ta mu je promjena već upala u oči i malo ga zabrinula.

— Taj posao nije za tebe — promrmlja on.

— Netko mora i to uraditi. Joan ionako radi previše.

— Uskoro ćemo se izvući.

Ona ga pogleda.

— To rado čujem — reče. — Već sam se uplašila da misliš kao ostali, kao i ovi malodušnici koji smatraju da ćemo tu zaglaviti.

— Ostali će, možda, zaglaviti, ali ti nećeš!

Ona ga ispitivački pogleda.

— Što hoćeš kazati?

— To da se brinem o tebi, Jennifer, kao što sam ti obećao. Pobrinut ću se za to da se izvučeš odavde.

Oči joj nježno zasjaju. Uhvati ga za rukav.

— U to nisam sumnjala, Grant. Zнала sam da me želiš zaštititi.

— Odspavaj malo. Moraš se odmoriti.

Gledala je za njim kad se uputio prema svom konju. Jučer i danas krao je za njega dodatnu hranu, donosio mu liće i bobice iz grmlja.

Smračilo se.

Svi su šutjeli. Nitko nije mogao zaspati. Slutili su opasnost.

Wabb je trljao rukom lice.

Taylor se i pri najmanjem šumu trzao; činilo se da će svaki čas izgubiti živce.

Čak ni Jim Boppry nije bio miran. Svrlijaio je uokolo, zurio u pustinju i podizao pušku kao da u nešto nišani.

Jedino se Tony Lugow, porijeklom Indijanac, nije izmijenio. Ali i on je bio napet. Njegove oči, uvijek smirene, kao da su se povećale.

Grant Chimbrow osjećao je olakšanje otkad je odlučio da ode. Dabome, izložiti će se opasnosti, no nje ima posvuda. Može preživjeti jedino ako pobjegne. Povest će Jennifer, vjenčat će se u Jummi.

Najednom mu padne na um nova misao: možda i nije pametno da baš sada napusti Arizonu! Ako je Jim Farr krenuo za njima, možda su ga ubili oni isti Indijanci koji i njima prijetu. Tada je Jennifer vlasnik zemlje i stada goveda. Najpametnije je da oženi Jennifer čim stignu u Jummu.

Logan Kattes sjedio je kraj vatre, pušio i razmišljao o položaju. Sada su jači, mislio je, jer se brane na manjem području. Međutim, imaju vrlo malo hrane za konje, a i vode je sve manje.

Razmišljao je o svom planu da pokušaju izvršiti protunapad. Otkad su opkoljeni neprestano se bavi tom mislju...

Velika skupina kretat će se suviše bučno i privući će pažnju. Najbolje bi bilo da se odšulja sam, no napad jednoga jedinog čovjeka ne može uroditi osobitim plodom.

Napokon odluči da pođu četvorica. U toj skupini svakako se mora nalaziti Lugow. On je vrlo spretan. Poći će i Loney; već je izrazio takvu želju. Četvrti mora biti neki protivnik. Chimbrow? Odbaci tu pomisao Chimbrow je služio u konjici, vjerojatno je hrabar, ali ne umije spretno puzati i nepomično ležati na tlu. Chichen mora ostati u logoru. Ako se u međuvremenu dogodi nešto nepredviđeno, jedino on može preuzeti zapovjedništvo, Zimmerman i

Wabb nisu pogodni za takvu akciju; ne može im vjerovati. Prema tome, ostaju još Taylor i Boppry.

Kattes ode do Lugowa koji je stražario. Čučne kraj njega.

— Za tri ili četiri sata — reče — išuljat će se nekoliko nas iz logora i napasti Apaše.

— Sudjelovat ću u tome — reče Lugow. — Već je vrijeme.

Kattes ostane još neko vrijeme uz njega pričajući mu o svojim namjerama i pažljivo promatrajući njegove reakcije. Lugow je vičan borbi i pozna Apaše. Stoga može ocijeniti da li plan nešto valja. Međutim, nije prigovorio nijednoj pojedinosti.

Kattes se približi Loneyju. Mladić je upravo razgovarao s Joan. Kad se djevojka za tren udaljila, Kattes mu izloži svoj plan.

— Ti, Lugow i ja — reče — i možda još jedan.

— Napast ćemo njihov logor?

— Ako budemo mogli ukrast ćemo im četiri-pet konja!

— Sjajno!

— Najvažnije je da ih malo uplašimo i onemogućimo im opsadu. Bez sumnje su uvjereni da više ništa ne možemo.

— U redu, ja sam spreman?

— U jedanaest sati.

Dva sata prije ponoći u logoru je vladala potpuna tišina. Činilo se da svi duboko spavaju.

Wabb je upravo osedlao konje. Bio je vrlo oprezan.

Grant Chimbrow sjedio je među stijenjem, a Zimmerman se nalazio negdje u logoru.

Wabb je uzeo Kattesove obje čuture i još dvije, napunio ih i objesio na jednog konja. Sada uzme pušku i pristupi Kattesovu konju, kojeg je odabrao za sebe. Sviđao mu se taj ždrijebac.

Vjerovao je da je izdržljiv. Međutim, nije znao da je čudljiv i opak kao većina pustinskih konja.

Pošto je sve pripremio, popne se do Chimbrowa.

— Kakva je situacija? — prošapće.

— Ne može biti bolje — mirno odgovori Chimbrow. — Dolje se ništa ne miče. Tiho je kao u grobu.

Wabb se naježi.

— Sve je spremno — izjavi. —
Možemo krenuti.

— Gdje je Zimmerman?

— U blizini.

— Dobro. Idem po gospođicu Farr.

Wabb je oklijevao. Nije mu se svidjela pomisao da povedu Jennifer Farr. Natovarit će sebi na vrat veliku odgovornost.

— Zar ćete je povesti? — promrmlja.
— Pukovnice ja mislim...

— Poći će s nama — prekine ga Chimbrow. — Čekajte nas dolje.
Wabb se odšulja psujući.

Zimmerman je bio spreman, no htio se još dočepati bisaga Big Marije.

Šuljao se među stijenama na rubu logora i tražio mjesto gdje su sakrivene bisage. Kao i Kattes, vidio je Mariju kako se noću udaljila iz Logora i vratila bez bisaga. Vjerovao je da će ih naći. Osim toga, smatrao je da zna odakle je to zlato.

Prije nekoliko godina i on se bavio mišlju da se dokopa toga zlata. Jedan zatvorenik u Jummi ispričao mu je o zlatu u rovovima u Kyttovecku. Tim je podatkom htio podmititi Zimmermana da mu omogući bijeg. Zimmerman mu je pomogao da pobjegne iz zatvora... a onda ga je ustrijelio.

Chimbrow se nagne nad Jennifer i blago je prodrma. Ona odmah otvori ići.

— Jennifer — prošapće. — Hajdemo! Odlazimo!

Ona naglo sjedne.

— Odlazimo? — upita ga gledajući usnule ljude oko sebe. — Kamo? Ideš s Kattesom?

— Kattesom? — Nije je razumio; nije znao za protunapad koji priprema Kattes. — Nema on s time nikakve veze! Digni se, krećemo prema Jummi!

— Ne govoriš to, valjda, ozbiljno? Zar bi mogao pobjeći i ostaviti ljude na cjedilu. Grante? Čekat, zar nije tvoje vrijeme za stražarenje?

— Na svu silu želiš svađu? — On se razljuti. — Neka Kattes štiti ove ljude ako ga to zabavlja! Vjeruj mi, Jennifer, svi će izginuti, a to će se dogoditi i

nama ako ne pobjegnemo. Hajdemo, tvoj je konj već osedlan.

Ona se izvuče ispod gunja i ustane. Misli joj odlutaju prema Jummi, mjestu gdje joj više ne bi prijetila nikakva opasnost. Ipak reče nešto što je i nju zapanjilo:

— Neću poći s tobom, Grante. Ostajem ovdje.

Chimbrow se najprije razbjesni. Zar je sišla s uma? Ipak se obuzda.

— Požuri, Jennifer — reče joj. — Svi smo spremni; s nama će poći Wabb i Zimmerman.

— Grante, ja ostajem!

— Ne čini ludosti, Jennifer! Zašto bi ostala? Ovi te se ljudi baš ništa ne tiču, a kad mi odemo, imat će više hrane i vode za sebe. Činimo im uslugu time što odlazimo.

— Ja ostajem ovdje, Grante! — ponovi ona — Netko mora stražariti dok se oni ne naspavaju. Idi!

Zimmerman se približio pukotini u kojoj je naslućivao zlato. Zavuče u nju ruku i napipa bisage. Uхвати ih i izvuče.

Srce mu se popne u grlo. Bile su teške.

Prebaci ih preko ramena i tiho krene. Izenada zastane kao ukopan. Začuo je iza sebe dvostruk školjcaj. Skljocaj kokota u Marijinoj puški.

— Ostavi bisage, Zimmerman! — javi se Marijin leden glas. — Hajde, baci ih, inače ću te izrešetati.

Zimmerman je nepomično stajao. Nimalo nije sumnjao u to da bi ga ubila. Bio je siguran da je zbog zlata već ubijala.

— Slušajte — pokuša je smiriti — mogli bismo...

— Baci bisage, lupežu! — ponovi Big Maria.

Zimmerman je poslušao.

Stojeći iza osedlanog konja promatrao ga je Wabb.

Chimbrow i Jennifer okrenuli su se.

U sjeni iza njih pojavio se Logan Kattes.

— Podijelimo zlato pa ću vas povesti sa sobom! — ponovno pokuša Zimmerman.

— Nećete je vi nikamo povestil —
/odjekne Kattesov glas. — Ni vi nećete
otići!

Wabbu je bilo svega dosta. Zimmerman i Chimbrow sve su pokvarili, prvi svojom gramzljivošću, a drugi petljanjem oko djevojke. Prilika je propala.

Ali Wabb nije htio odustati. Skoči u sedlo i podbođe konja, koji smjesta pojuri i iščezne u noći.

— Neće daleko stići — napomene Kattes. — Jaše na mome konju.

— Što to znači? — upita Boppy.

— Poznam svog konja. Malo se zburnio pošto je jahač iznenada skočio u sedlo, no sada je već shvatio što se zbiva.

Konj je hitro galopirao, a Wabbu je srce klicalo od radosti. Uspio je! Slobodan je! Spašen je...

Konj kao da je tek sada osjetio da na sebi ima nepoznata jahača. Uspori korak i iznenada se zaustavi, tako naglo kao da su mu sva četiri kopita srasla sa zemljom.

Taj trzaj iznenadi Wabba. Sklizne prema naprijed i u posljednji se čas uhvati za jabuku sedla. Međutim, konj se dvaput uzastopce ritne zadnjim nogama i Wabb poleti u visoku luku kroz zrak.

Tresne na zemlju, a konj ga umalo ne usmrtilo kopitima projurivši mimo. Topot se izgubi u daljini.

Wabb je za tren nepomično ležao. Dabome, mogao se vratiti u logor. Odbaci tu pomisao. Ne, on je slobodan, a ostali neka se izvuku kako znaju. Negdje u blizini mora biti vode. Krenut će prema njoj. Kad mogu Apaši živjeti u pustinji, može i on.

Okrene se na sjeverozapad i pođe.

Kad je svanulo, nalazio se u pustinji. Posrtao je od iscrpljenosti.

Na stanovitoj udaljenosti ugleda nekoliko stijena i uputi se prema njima.

Prošao je još jedan sat, a on kao da se nije nimalo približio tim stijenama. Izašlo je sunce.

Izenada se pomakne nešto u njegovoj blizini. Digne pogled.

Za tren se skameni. Tada počne kružiti pogledom oko sebe. Ustukne jedan korak.

Bio je opkoljen...

Oko podneva začuju njegov prvi krik.

Chimbrow skoči na noge, a lice mu približdi kao kreč.

— Što je to?

Dugo mu nitko ne odgovori.

Tada reče Kattes: — Javlja se Wabb; nije mu se svidalo kod nas!

Jedan sat kasnije dokaska Kattesov konj. Kattes mu odmah pritrči, počne ga smirivati, uhvati uzde i povede ga do vode.

Neprestano su se čuli Wabbovi krikovi.

Svi su zaprepašteno šutjeli.

Napokon Zimmerman priđe Kattesu.

— Što rade s njim? — prošapće. Lice mu je posivjelo od straha, a čelo obililo znoj. — Urliče kao životinja!

— Sad i jest životinja — odvrati Kattes. — Trpi strašne muke. Već je zaboravio da je bio čovjek. Ne znam što rade s njim.

Zimmerman obriše znoj s lica.

— Mislite... mislite li, Kattese, da se još možemo nadati?

— Još smo živi, nije li tako? Prema tome, možemo se nadati!

Kattes se okrene u stranu i zapali cigaretu. Noćasnji protunapad nije izvršio, no samo ga je odgodilo. Možda je taj smioni pothvat jedina mogućnost da se promijeni položaj. Međutim, izgubili su jednog čovjeka.

Taylor je piljio u bisage.

— Što je unutra? — upita.

— To se vas ne tiče! — progundā Big Maria.

Zimmerman je sjeo na zemlju.

— Ja vam mogu kazati što je unutra — progundā. — Zlato! Vrijedno šezdeset ili sedamdeset tisuća dolara. I to, ukradeno zlato!

— Ukradeno?

— Svakako. Potječe iz Kyttowecka. Cijela ona priča o doživljajima u Tusconu obična je laž. Ona je, vjerovatno, bila u gradu, ali je njen muž odjahao u Kyttoweck po zlato. Uvjeren sam da je ondje ubio starog Adamsa, jednog bijelca koji živi u blizini rudnika.

— Slušajte, gospodo! — Taylor ustane, a glas mu je bio zapovjedniči. — Naređujem vam da mi predate zlato. Ja

sam šerifov pomoćnik i zastupam zakon!

— Sjajno! — promrmlja Big Maria. — Onda dođite i uzmite to zlatol!

— Nije potrebno da vam ga oduzmemo — naruga se Zimmerman. — Pričekat ćemo Tko živ napusti ovu klopku, bit će bogat!

— Dosta brljanja! — umiješa se Kattes. — Imamo dovoljno nevolja pa nije potrebno da se još i međusobno svađamo. Ako još jednom započnete, Zimmermane, poslat ću vas za Wab-bom.

Približi se Taylor.

— Naredite toj ženi, Kattese, da mi preda zlatol — vikne. — Ja sam šerifov pomoćnik i predstavnik zakona.

— Vi ste trgovac, Taylor — odvratilo mirno Kattes. — Slučajno ste se pridružili potjeri. Čak i ako ste bili šerifov zamjenik, to ništa ne znači. Ovdje ste jednaki s nama, morate se boriti za svoj život.

VII

Topao vjetar donosio je oblake pijeska i prašine. Vode u jamama bilo je sve manje. Sunce je stajalo visoko i nemilosrdno palilo.

Boppry je stražario na stijenama i gledao pustinju. Oči su mu se već umorile jer je neprestano vidio samo pijesak i grmlje. Osjećao se umornim i prvi put u životu starim. Logan Kattes pregledavao je svoju vinčesterku. S vremena na vrijeme pogledao bi Jennifer. Već je zamijetio da je danas neobično šutljiva. Pripremajući oskudan obrok, nije prozborila gotovo ni riječ.

Joan je sjedila kraj Loneyja i razgovarala s njim.

Chimbrow je sjedio sam.

Jennifer donese Kattesu lončić kave.

— Iscrpili smo zalihu kave — reče. — Morala sam pomiješati suhe bobice.

On uzme lončić i zahvalno joj se osmjehne.

— Vjerojatno me smatrate ludom — prošapće Jennifer — ali uviđam što ste mislili kad ste govorili o soju ljudi koji je potreban ovoj zemlji.

— Znam ponešto o onom mladiću kojeg je ustrijelio vaš otac — odvratilo

Kattes. — Pričali su mi o njemu. Zvao se Rio, zar ne?

— Da.

— Bio je ubojica, momak bez savjesti, uvijek spreman da ubija za novac. Netko ga je poslao da ustrijeli vašeg oca.

Ona ga pogleda u oči.

— Ne govorite to samo zato da me utješite? — upita.

On zatrese glavom.

— Samo bi vam glupan mogao lagati u ovom trenutku — reče. — Ako ne vjerujete meni pitajte Bopprya, ili Taylora. Svi u ovom graničnom području znaju o tom događaju. Rio je stigao iz El Paoza. Bio je razbojnik, i svi su ga izbjegavali. Vašem su ocu prijatelji savjetovali da pronađe tjelohranitelje, ali on je to odbio napomenuvši da je do sada uvijek osobno ubijao zmijs i da je prestar da se mijenja.

— O, kako sam bila glupa!

— Svi smo mi ponekad glupi. Mnogi moraju steći izvjesno iskustvo da bismo mogli zaključiti da nasmijan mladić nije ujedno dobar. Poznavao sam Rija. Uvijek se doimao simpatično, ali bio je bezosjećajniji od čegrtuše.

— Želim se vratiti, Logane — promrmlja ona. — Želim se vratiti k ocu.

— On će se iskreno obradovati.

— Hoćete li me odvesti k njemu?

Netremice ju je gledao.

— Ako se izvučemo odavde živi, odvest ću vas! — obeća.

Zaškripi pijesak pod čizmama.

— Zar ćeš me napustiti, Jennifer? — progundala Chimbrow približivši se i raskoračivši pred njima.

Opet je zaključila da pustinja razotkriva dušu. Jedino potpune ličnosti mogu prihvatiti borbu s njom.

— Ja te neću pustiti, Jennifer! — nastavi Chimbrow. — Jamčim ti da te Kattes nikamo neće odvesti.

— O tome možemo razgovarati — napomene Kattes. — Ali sada imamo drugih briga.

— Na taj način želite izbjeći sukob, Kattese? — naruga se Chimbrow. — Te riječi već ste kazali Tayloru, Zimmermanu i Big Mariji. Neprestano isto. Znate da sam noćas htio pobjeći. Zašto mi niste prišli i ukorili me zbog toga? Zar ste se bojali?

— Bojao?

— Ja mogu pogoditi pticu u letu, Kattese. — Chimbrow se osmijehne. — Jednim jedinim hicem.

— Je li ptica, koju ste pogodili, imala oružje? — upila Kattes. Pošto je Chimbrowov smiješak iščeznuo, doda: — Ja neću letjeti kroz zrak, Chimbrow, a bit ću naoružan!

Zauzmu položaj na rubu stijenja nastojeći da se smjeste što udobnije. Očekivalo ih je dugačko popodne i veče, a pojeli su i posljednju mrvu hrane. Osim toga, imali su još vrlo malo vode.

Utihnulo je Wabbovo jezivo urlikanje u pustinji, no njegovi su im krici još odjekivali u ušima.

Kattes je promatrao obzorje, ali treperenje zraka smanjilo je vidljivost. Vidio se samo pijesak, nebo i šiljaste klisure.

Konji su umorno objesili glave.

Jim Boppry siđe sa stijene i počne nemirno hodati.

Chichen je sjedio visoko na litici i tražio neki cilj na koji bi se isplatilo opaliti. Kattes opazi da se trznuo, podignuo pušku i uperio je.

Odjekne hitac. Kattes za tren povjeruje da je narednik opalio.

Uto se Chichen polako okrene u stranu i ispusti pušku. Skvrći se i skotrlja s litice do gornje jame s vodom. Još jednom ustane, napravi dva nesigurna koraka i opet se sruši zarivši lice u pijesak.

Kattes mu pritrči i okrene ga na leđa. Najradije bi vikao od očaja. Narednik je bio mrtav.

— Opet jedan manje, Kattese — progunda Chimbrow. — Opet smo korak bliže propasti.

— Opet moramo biti još složniji nego do sada.

Kattes uzme pušku i u Chichenovu džepu potraži municiju.

— Logane! — vikne Loney Faureman. — Dolaze!

Žurno se popnu na svoja mjesta, no pustinja je bila prazna.

Ali pogledavši u smjeru u kojem je pokazao Loney Faureman, Kattes opazi da se grmlje njiše jače nego što bi ga mogao zanijhati lagan vjetroc.

Odmah prinese vinčesterku ramenu i munjevito ispali tri hica na tri razna mjesta u žbunju.

I Lugow opali, zatim još jednom.

Na drugoj su strani pucali Chimbrow i Taylor.

Zavlada zatišje.

Boppry skoči na noge i ispali u grmlje sve metke koje je imao u vinčesterki. Ispali sedamdeset metaka jedan za drugim, svugdje gdje su napadači mogli potražiti zaklon. Tada se hitro povuče u zaklon, brzo napuni pušku, opet se pojavi i ispuca sve metke prema pješćanim humcima. Napravio bi nekoliko koraka, zastao i opalio, zatim bi opet potrčao i opalio onamo gdje je mogao vrebat neprijatelj.

— Jime! — dovikne mu Kattes. — U zaklon! U zaklon!

Boppry je, međutim, stajao na stijeni, a pucao. Iznenada opazi protivnika, munjevito se okrene i ponovno okine; ovaj put je gađao prema kaktusu.

Uto odjekne salva. Boppry se trzne, napola se okrene oko osi i sruši.

Jim Boppry srijao je u smrt, no njegova je sržiona pucnjava prekinula apaški napad. Više se nitko nije micao u šikari, nije se čuo nikakav zvuk. Jedino je sunce peklo kao i prije.

Loney pogleda Kattesa.

— Mislite da ćemo se izvući?

Kattes zamišljeno kimne.

— Najednom sam siguran da hoćemo, barem neki od nas. No, u borbi s Apašima nikad se ne zna kakva je situacija. Oni odvlače svoje poginule pa se ne zna koliki su im gubici.

— Kod nas su poginula šestorica — promrmlja Loney.

Približi se Jennifer i sjedne kraj Kattesa.

On je pogleda.

— Imate li ogledalo? — upita je.

— Ogledalo? — ona se iznenadi. — Mislite da bi trebalo da se pogledam? Mogu zamisliti kako izgledam...

— Ne, ja trebam ogledalo — prekine je Kattes. — I to što veće.

— Imam ga u prtljazi, ali...

— Odmah ga donesite. Vi i Joan naizmjenice ćete bljeskati na sjeveroistok i sjeverozapad. Čas ovamo, čas onamo. Počnite što prije i prestanite

tek kad zađe sunce. Jeste li me razumjeli?

— To bi mogao biti poziv u pomoć?

— Nadajmo se da će ga netko primijetiti! — Kattes gurne šešir na potiljak. — Vjerujem da su vojnici već krenuli u potragu. Možda je već krenula ' potjera iz Jumme. Ali nitko ne sluti da smo toliko južno, pa bi se moglo dogoditi da nam se ne približe. Međutim, bljeskanje ogledala vidi se vrlo daleko.

— Moje ogledalo nije malo — izjavi Jennifer. — Okvir je petnaest na dvadeset centimetara.

— Izvršno. Veće je nego što sam očekivao!

— Logane! — Ona zastane. — Zašto to nismo već pokušali? Možda je sada prekasno.

— Možda, ali ipak se nadam da nije. Znate, zaključio sam da je onima u Jummi potrebno nekoliko dana da shvate da nešto nije u redu. Uzmemo li u obzir i to da im trebaju dva do tri dana da stignu ovamo, onda postaje jasno da ih tek sada možemo očekivati.

— Nadajmo se najboljem!

Sredinom popodneva Kattesu priđe Chimcrow, Zimmerman i Taylor. Upravo je napustio svoje mjesto na stijenama da malo razgiba noge i popije gutljaj vode.

Riječ preuzme Chimcrow:

— Kattese, čvrsto smo odlučili da pokušamo pobjeći. Sada imamo dovoljno konja, uvjereni smo da se možemo probiti. Barem neki od nas.

— Ne dolazi u obzir!

— Slušajte, Kattese! — izdere se Chimcrow. — Sada nam je dosta! Ostanemo li ovdje, Indijanci će nas poubijati jednoga po jednog. Stoga je bolje da se borimo za svoj život.

— Put koji vodi na sjever, Chimcrowe — tiho reče Kattes — zove se Camino del Diabolo, Vražji put. Voda se može naći jedino u barama kod Attlasa. Mnogi su ondje našli smrt, neki samo nekoliko metara od jama s vodom. Ponekad u tim jamama ima vode, ali često su prazne. Što tada?

— Već ćemo se snaći!

— Ne vjerujem! Osim toga — doda Kattes — nedostaje nam jedan konj. Imamo osam konja za devet jahača.

— To ću ja srediti! — progunda pogledavši Lugowa koji je pažljivo promatrao pustinju.

— Spustite pušku! — dovikne Loney Faureman. Uperio je vinčesterku u Zimmermana. — Bacite pušku. Inače ću vas ubiti!

Zimmerman ga posluša i opsuje.

Chimbrowova se ruka, kao slučajno, nalazila blizu revolverskog kundaka.

— Imam dojam da vas uvijek netko drugi mora izvući iz škripca, Kattese! — naruga se. — Ako se ne varam, prošli put je to učinila čak neka cura!

— Znao sam da Loney drži Zimmermana na oku — odvrati Kattes. — Zato sam promatrao samo vas.

Chimbrow se ukoči. Samo mu se oči malo rašire. Ruka mu je visjela tik kraj kundaka. Mogao je svaki čas povući revolver.

Kattes je čekao smješkajući se.

Chimbrow iznenada spusti ruku, okrene se i ode.

Kattes je gledao za njim. Znao je da se Chimcrow ne boji. Nije kukavica. No, u blizini se nalazi Loney s puškom u ruci. Zaključio je da bi ga Loney na licu mjesta ustrijelio ako bi napao Kattesa.

Spustila se hladna noć. Vjetar je ojačao.

Zapale vatru. Naizmjenice su čučali kraj nje i grijali se.

Kattes ode do jame s vodom i popije gutljaj. Uspravivši se, ugleda Big Mariju. Zagradi lončićem vode i pođe prema njoj.

Maria uperi pušku u njega.

— Ne približujte se! — vikne.

Već satima nije ništa govorila. Bile su to prve riječi.

Kattes produži prema njoj noseći u ispruženoj ruci lončić — Morate nešto popiti, Maria. Nosim vam vodu.

— Stanite! — vikne.

Ali on produži i pruži joj lončić. Popila je vodu ne skidajući prst s okidača.

Tada joj okrene leđa i udalji se.

— Hej, Kattese! — dovikne sa stijena Joan. Ondje je stražarila držeći Bop-

pryjevu pušku. — Kattese, čini mi se da se i dalje vidi vatra.

...

Kattes se žurno počne uspinjati. Ostali krenu za njim, svi osim Big Marije. Zagledaju se na sjeveroistok.

Vidio se samo dugačak gorski lanac, tamnoplav nasuprot večernjem nebu, samo gorje i zvijezde.

Strpljivo su čekali.

Najednom ugledaju vatru na jednoj uzvisini udaljenu mnogo kilometara!

— Tko je upalio tako veliku vatru? — začudi se Loney.

— Možda i nije osobito velika — objasni Kattes. — Kad gori na uzvisini, može se vidjeti vrlo daleko, i do petnaest kilometara. Ali ova vatra nije tako daleko.

— Vatru su zapalili bijelci — napomene Lugow. — Indijanci ne pale tako veliku vatru.

— Ali kakva nam korist od svega toga? — progunda Taylor.

— Ako su oni tamo zapalili vatru koju mi vidimo, onda i mi možemo pripremiti vatru koju će oni vidjeti — objasni Kattes. — Svakako, moramo je zapaliti na stijenama, na najvišem mjestu.

— Tko god se nađe u blizini te vatre bit će izvrstan cilj Indijancima. — primijeti Taylor.

— Granje ćemo bacati odozdo. Eto, upalimo je na ovoj ravnoj litici — reče Kattes. — Sakupimo što više granja! Hajde požurimo!

Počnu dovlačiti granje i mlada stabalca. Čim je planula vatra, čuvali su da ih ne obasja.

Ubrzo je plamen lizao visoko uvis.

Izenada udari o stijenu metak, odbije se i odzui. Slijedio je hitac za hicem, no branio su u zaklonu strpljivo čekali.

Čim je pucnjava jenjala, ponovno počnu skupljati granje Loney se čak odšuljao do mjesta gdje se nalazio obor, donio je naramak nagorjelih drva.

Kattes primijeti da u svemu tome sudjeluje i Maria. Donosila je grane, bacala ih u vatru i žurno se vraćala.

VIII

Pred svitanje vatra se počela gasiti.

U logoru su bili mrtvi umorni, a očekivao ih je cio dan!

— Indijanci će se uplašiti da je netko vidio našu vatru — napomene Kattes — pa će napasti u zoru.

Big Maria iznenada krikne. Svi se osvrnu prema njoj i ugledaju Zimmermana kako žurno uzmiče pred njom. U lijevoj je ruci držao bisage, u desnoj kolt. Široko se cerio.

— Vratite joj zlato! — naredi Kattes.

— Nije mi ni na kraj pameti! — odvrati Zimmerman povlačeći se natraške prema konjima, od kojih je jedan već bio osedlan. — Samo vi ostanite ovdje ako vas to zabavlja! Ja odlazim!

Ukočeno je piljio u Kattesa držeći ga na nišanu. Povlačio se oprezno i hitro.

Kattes je čekao povoljan trenutak.

Međutim, Zimmerman je bio oprezan. Nogom je odbacio Marijinu pušku. Svi su znali da će pucati pri prvom sumnjivom pokretu. Stigavši do konja, gurne nogu u stremen i uzjaše. Ipak je učinio jednu grešku: sjedio je uspravno u sedlu i zaboravio uvući glavu među ramena!

Upravo je htio potjerati konja, iz šikare odjekne hitac. Zimmerman se zaniše i sklizne sa sedla, no noga mu ostane u stremenu. Konj ga je nekoliko metara vukao za sobom, onda se zaustavi jer se otkopčao kolan pritegnut suviše brzopleto.

Taylor potrči.

— Zlato! — uzvikne. — Moramo uzeti zlato!

— Neka ide do vraga! — izdere se Kattes. — Važniji je konj.

Taylor je trčao između stijena.

— Vratite se, glupane! — vikne Kattes. — Inače će i vas ubiti!

No, Taylor je oklijevao samo trenutak, zatim istrči na čistinu. Kao sumanut, potrči niz pješčanu padinu prema konju. Odmah počne otkopčati bisage.

Kao da je poludio. Pošto je uspio otkopčati bisage, nije se vratio u logor. Popeo se na konja i udario ga čizmama u rebra.

— Prokleti tikvan! — promrmlja Kattes. — Pokušava pobjeći!

Konj je brzo galopirao prema pustinji. Tada prasnu hici. Cio plotun. Kao da ga je netko udario, Taylor odleti s konja i ostane ležati na pijesku.

A onda, kao nekim čudom, ustane i potrči prigrlivši bisage. Ovaj put krene prema logoru.

—Uspjet će! — uzvikne Loney.

Kattes zatrese glavom.

— Neće! Ne može uspjeti. Puštaju ga da malo trči. Czurupati se zabavlja!

Taylor je još uvijek trčao. Njegova je izdržljivost zapanjivala. Stigao je već do podnožja padine i bio tako blizu da su mu mogli razabrati crte lica.

Uto posrne i padne na pijesak. Jedva ustane i zagleda se u tlo. Pri padu su se otvorile bisage i iz njih se iskotrljalo kamenje!

Taylor kao da se nije mogao ni pomaknuti. Zaprepašteno je zurio u bisage.

Tek sada je shvatio svoj položaj. Potrči posljednjom snagom. Teturao je, a lice mu se iskrivilo od napora.

Penjao se uz padinu. Činilo se da će uspjeti. Tada odjeknu tri hica, gotovo istovremeno.

Taylor se zaustavi, napola okrene i otoktrlja niz strminu.

Big Maria pokaže na njega i histerično se nasmije. — Glupane! Svi ste vi ljudi! Odavno sam izvadila zlato iz bisaga. Ha, ha ha! Budale su stradale zbog kamenja!

Kattes uhvati Jennifer za ruku i povede je u stranu.

— Šenula je — šapne. — Više ne zna što govori.

Apaši otvore vatru. Meci su kovitali pijesak i fижukali među stijenama.

Kattes se šuljao od jednoga zaklona do drugog i neprestano pucao.

Bila je to borba protiv nevidljivih protivnika, no svi su znali da ne smiju popustiti.

Paljba je slabila, između pojedinih pucnjeva nastupale su sve duže stanke, napokon zavlada tišina.

Grant Chimbrow zamišljeno je zurio u pustinju, koja je prazna kao i njegovo srce, bez nade. Svi su njegovi planovi propali. Jennifer, ta lijepa i bogata djevojka koju je obožavao i ponosio se njome, više ne pripada

njemu, zauvijek ju je izgubio, a tome je kriv Kattes!

Preostalo ih je još nekoliko, a među stijenjem nalazi se sedamdeset tisuća dolara u zlatu, pravo bogatstvo, koje bi se moglo izvrsno iskoristiti u San Franciscu!

Svemu je kriv Logan Kattes. Da nije bilo njega, on i Jennifer bi odavno stigli u Jammu. Možda ni sada nije prekasno? Kad bi nestalo Kattesa, situacija bi se potpuno izmijenila. Još može porazgovarati sa Jennifer, ostali nisu važni. Dabome Lugow mu nije sklon, ali tko će vjerovati svjedočenju Indijanaca? A Maria? Ako već nije sasvim luda, uskoro će biti. Osim toga, borba protiv Indijanaca još nije završena, možda će još netko poginuti.

Znao je da je to odlučan trenutak u njegovu životu. Dvaput se već našao na takvoj raskrsnici. Prvi put kad je odlučio prodati očev posjed i krenuti u svijet, a drugi put kad je prekinuo putovanje i otpratio Jennifer njenoj kući. I sada se nalazi pred važnom odlukom. Iza njega, među stijenjem, leži bogatstvo. Iza njega je i žena koju obožava. Međutim, ako je i izgubi, ako ga napusti, ostaje mu zlato. A put do zlata može prokčiti samo revolverom.

Dakako, morat će ubijati, ali zar i do sada nije ubijao? Koliko je ljudi ustrijelio u ratu? Eto, sada je ubijao Indijance. Što onda ako u logoru preživi samo on? To bi moglo dobro završiti! Tko će dokazati kako su umrli ostali?

Bilo je tiho. Ništa se nije micalo. Jedino je u daljini vjetar podizao prašinu. Nebo je postalo svijetložuto. Chimbrow još nikada nije vidio takvu boju.

— Dolazi pješčana oluja. Bit će opasno!

Pješčana oluja izbrisat će sve tragove i pokriti sve poginule.

Chimbrow je bio zadovoljan. Može još malo pričekati...

Logan Kattes dobro je znao što ih očekuje. Osjećao je napetost u zraku i vidio jezivu boju neba.

I konji su se uznemirili. Pokušavali su se otrgnuti i pobjeći.

Jennifer zaprepašteno pogleda Kattes-
sa.

— Što je, Logane? — upita. — Nešto
nije u redu! Cijela je okolica najednom
postala čudna.

— To je pješćana oluja! — Kattes se
naglo okrene. — Loney i Chimbrow,
napunite čuture što brže možete. Lu-
gowe, odvedite konje u sredinu uvale,
tamo gdje su najbolje zaštićeni, i
privežite ih.

— A Indijanci? — upita Joan.

— Sada nas neće napasti, sada misle
samo na to kako da se spase.

Prihvate se posla obuzeti panikom.
Jedino su Kattes i Lugow znali kako je
grozna pješćana oluja u pustinji.

Kattes je pomogao Lugowu, dok su
ostali grozničavo punili čuture. Jedino
je Maria sjedila kao da je se sve to ne
tiče.

Kad su sišli u uvalu, pride joj Kattes.

— Dodite, Maria, moramo u zaklon.

Ona ga pogleda. — Ne, još ne!

Kattes je oklijevao nekoliko trenu-
taka, a onda se okrene, uzme posljed-
nju čuturu i udalji se.

Duž stijena šuljao se Chimbrow.
Osvrtao se oko sebe. U blizini nije bilo
nikoga osim Marije koja je piljila u
žučkasto nebo. On klekne ispred pukot-
ine u kojoj se nalazilo zlato i počne ga
trpati u bisage. Sve je to trajalo samo
nekoliko sekundi. Maria se okrene.
Činilo se da ga nije čula.

Pograbi bisage i hitro se udalji.
Ostavi zlato blizu spilje koja im je bila
jedini zaklon.

Kattes naglo digne pogled, ustane i
osluhne. Iz daljine je dopro tih fujuk,
koji je postepeno jačao i pretvarao se u
pravu tutnjavu.

— Stiže! — najavi Kattes. — Prilju-
bite se uz stijenju.

Pohita uz padinu.

Jennifer jurne za njim. — Nemojte,
Logane!

— Marija! — Morao je vikati kako bi
nadjačao oluju, koja je još bila daleko.

Jennifer ga je pratila u stopu.

Našavši se na stijenama, oboje se
osvrnu. Marije nije bilo!

Kattes se zaprepašteno okrene. Tada
ispruži ruku.

Udaljena već dvjesto metara, Maria
je koračala na jug, u pustinju. Hodala

je sasvim mirno, kao da je pošla u
popodnevnu šetnju.

Kattes počne vikati, pokuša nadjačati
vjetar, no Maria ga nije čula.

— Logane! — uzvikne Jennifer. —
Moramo je vratiti!

— To više nije moguće! Nemamo
vremena!

Kattes pokaže prema pustinji. Tri
kilometra od njih vidio se zid od pijeska
visok stotine metara, brzo im se pribli-
žavao. Vjetar je nosio iščupano grmlje i
drveće. Najednom je zahladilo, naježili
su se.

Kattes uhvati Jennifer za ruku i
povede je prema zaklonu. Vikne joj u
uho:

— Što bi joj život još mogao pružiti?
Uhapsili bi je zbog pljačke, možda i
zbog ubojstva. Ovako je bolje!

Tek što su stigli do spilje, vjetar je
počeo zasipati pijeskom cijelu okolicu.

Pripremili su se za nalet oluje. Joan
se privila uz Loneyja, koji ju je
zaštitnički zagrlio. Zaogrнула se ogrta-
čem i navukla gunj preko glave.
Chimbrow ih je promatrao. Navukao je
šešir na čelo, podigao ovratnik kaputa i
umotao se u gunj. I Lugow se omotao
gunjem, vidjele su mu se samo oči.

Jennifer i Kattes potraže zaklon pod
istim gunjem. Kattes je privuče k sebi i
osjetiti toplinu njena tijela. Najednom je
shvatio da to mora potrajati, zauvijek.

Vjetar je zaglušno urlao. Čupao je
grmlje, kotrljao kamenje i nezaustav-
ljivo donosio novi pijesak, koji im je
prodirao u oči, uši i grlo. Jedva su
hvatili zrak. Dahtali su bojeći se da će
se ugušiti.

Izgubili su predodžbu o vremenu. Bili
su kao utopljenici, preplašeni i nelz-
mjerno osamljeni. Tlo je podrhtavalo.
Kad je oluja prestala, pali su u san.

Probudivši se, Logan Kattes začuje
šum. Odmah odvrne gunj, na koji se
nataložio debeo sloj pijeska.

Tony Lugow sedlao je konja.

— Kamo ćeš? — upita ga Kattes

— Odlazim — odgovori Lugow.
Uskoro će doći bijelci. Iz Jumme.

— Dobro, Tony. — Kattes upali
vatru. Upotrijebi busen suhe trave što
ga je sinoć spremio u džep. Tek sada
shvati što je kazao Lugow. Zar
dolaze bijelci?

Lugow kimne. — Još su daleko, možda dva sata jahanja. Vidio sam ih. — Zašuti kao da traži riječi. Tada pogleda prema Chimbrowu, koji je još ležao pod gunjem. — Nestalo je zlato.

— Vjerojatno ga je zatrpao pijesak — odgovori Kattes.

— Nije.

Lugow je to kazao tako odlučno da se Kattes zamisli. Vara li se, ili se Chimbrow malo pomaknuo? Možda prisluškuje?

— Nije važno! — promrmlja i upitno pogleda Lugowa. — Ti si ga želio?

Lugow se osmijehne. — Ne, nisam. Ja imam konja, pušku, dva dolara i mogu popiti čašicu u krčmi. Onaj tko ima zlato mora brzo jahati da ga ne bi netko dostigao. — Uzjaše. Oklijevao je još trenutak. — Vi ste dobar čovjek, Kattese!

Potjera konja i nestane.

Ostali se počеше buditi.

— Logane! — uzvikne Jennifer dotrčavši. — Nema vode! Jame su prazne i zatrpane pijeskom!

— Znam — odgovori Kattes. — Zbog toga smo napunili čuture. Za takvih pješćanih oluja zrak je tako suh da se ispari i posljednja kap vode.

Grant Chimbrow smota gunj i uzme sedlo.

Jennifer pogleda njega pa Kattesa.

Chimbrow osedla konja, zatim se okrene.

— Zašto ništa ne kažete, Kattese? — dobaci. — Znae da sam uzeo zlato. Zar nemate ništa protiv toga?

Kattes podigne pogled. Shvati da ne može izbjeći ono što se već dugo priprema.

— Sasvim mi je svejedno — reče.

— Svejedno vam je?

— A zašto ne? Meni ne pripada to zlato niti ga želim. Uostalom, bojim se da ni vama neće donijeti sreću. Ako malo razmislite...

— Što hoćete kazati?

— Vjerojatno zamišljate kako ćete se obogatiti kad to zlato iskoristite za razne poslove. No, nećete ga iskoristiti na taj način. Vjerojatnije je da ćete kockati, na kraju ćete ga izgubiti.

Nešto se slomi u Chimbrowu. Znao je da Kattes govori istinu. Prokockat će zlato. A da je oženio Jennifer i tako se

obogatio, proigrao bi i to bogatstvo. Znao je to, ali sada zamrzl Kattesa zato što je to javno izrekao.

— Varate se, Kattese — uzvikne. — Nije to vaša prva zabluda. Na primjer, vi mislite da ćete odjahati odavde sa Jennifer. Nećete! Samo će jedan napustiti ovaj pakao: ja!

Kattes začuje Leoneyja kako se okreće. Nadao se da se mladić neće umiješati.

— Ne traži pušku, momče! — vikne Chimbrow. — Uzeo sam je. Noćas, dok je bjesnjela oluja. Mogao sam uzeti i vaš revolver. Kattese, ali to nisam učinio zato što vas želim ustrijeliti u borbi.

— Grante! — umiješa se Jennifer. — Što to govoriš? Ne misliš to ozbiljno! Uzmi zlato, mi ga ne želimo!

— Kako bih daleko stigao s njim? — promrsi Chimbrow. — Ne pričaj gluposti, Jennifer! O svemu sam razmislio. Indijanci uvijek šute. A pobrinut ću se za to da ni vi ništa ne odate.

Pogleda Kattesa.

— Ovaj trenutak već dugo čekam — nastavi. — Ovaj put nećete moći izbjeći obračun. Nitko vam ne može priteći u pomoć jer smo nas dvojica naoružani.

Logan Kattes je stajao i čekao.

— Chimbrowe, to je kobna pogreška!

Međutim, Chimbrow je bio siguran u svoj plan.

— Što ćete učiniti, Kattese, kad povučem revolver? — upita.

U tom času začuše topot kopita. Netko im je dovikivao.

Chimbrow posegne za revolverom, i Kattes ga pogodi jednim metkom.

Sve se zbilo tako jednostavno i tako brzo. Kattes je opalio prije nego što je cijev Chimbrowa revolvera dospjela u vodoravan položaj.

Chimbrowu ispadne revolver iz ruke. Padne. Pokuša još jednom ustati, ali ponovno se sruši. Izvrne se na leđa.

— Bili... bili ste brži, Kattese. Pobijedili ste.

Kattes ga je gledao.

— Zao mi je, Chimbrowe. Sve je moglo drukčije završiti.

Chimbrow htjeda još nešto kazati, no više nije imao snage. Klone. Bio je mrtav.

U uvalu su ulazili jahači.

Logan Kattes dignu pogled i prepozna sijeda jahača na čelu. Bio je to Jim Farr.

— Tko ste vi? — dovikne starac.

— Zovem se Logan Kattes. Oženit ću vašu kćerku.

Jim Farr je nekoliko časaka šutio i promatrao Kattesa.

— Dobro, povedite svoje konje i pođite s nama — promrmlja.

Osvrne se i pogleda kćerku.

— Je li sve u redu, Jennifer? — upita.

— Ništa mi nije, oče — dovikne mu ona. — Želim što prije kući.

Farr pokaže glavom na Kattesa. — Hoćeš se udati za njega?

— Da, oče.

— Ukus ti se znatno popravio — promrmlja starac osmjevući se.

Tada pogleda Loneyja Fauremana.

— Znaš li što o stoci?

— Svakako — odvrati Loney.

— Onda pođi s nama. Imam dobar posao za tebe.

Vjeter je sasvim prestao. Negdje iz grmlja javila se prepelica...

KRAJ

JOHN GILMOORE

GROB NA RANČU

I

Kiša se spustila sasvim iznenada. Sivi oblaci prekrili su cijelo nebo.

Dva jahača na cesti prema Spermenu potraže zaklon u gustom grmlju.

Kiša je stvarala mlake vode na putu.

Pljusak je trajao jedan sat. Tada prestane isto tako neočekivano kao što je i započeo.

Vjetar rastjera oblake, pokaže se sunce.

Jahači izvedu konje iz šikare.

Billi su to Meksikanci. O boku su nosili samo duge lovačke noževe.

Osvrnu se oko sebe i pritegnu kolane. Vrate se na cestu udaljenu pedesetak metara. Pod kopitima je štrcalo blato.

Jahalj su kasom i šutjeli.

Sa strane je rasla neprohodna guštera. Put skrene na sjever. Sada je krivudao između brežuljaka.

— Imaš li duhana, Pablo? — prekine šutnju jedan.

Pablo kimne, otvori bisage i izvadi duhan-kesu. Pruži je drugu, koji smota cigaretu i pripali je.

— Zaključili smo dobar posao!

— Svakako, amigo, svakako! Vrlo dobar posao. Za tri tisuće dolara u zlatu danas se može kupiti pola Teksasa. Međutim, ti ljudi Teksasaši još vjeruju da će dobiti rat. Uostalom, što se to nas

tiče, amigo? Pitam te što se to nas tiče? Južnjačka vojska kupuje naše konje. Nikome drugom ne bismo ih mogli prodati. Prema tome, prodajemo konje vojsci. U slijedećoj bici sjevernjaci će pobiti sve te lijepe konje pa će vojska trebati nove. Ljudi su ljudi, kažem ti. Ali što se to nas tiče!

— Jednog će se dana rat završiti. Tada će svi u Teksasu biti bez preblijene pare. Imat će samo svoj južnjački novac, a što će im on vrijediti? Ništa, baš ništa! A mi imamo zlato! Uvjeravam te, kad se završi taj prokleti rat moći ćemo kupiti što god zaželimo i nametnuti volju naduvenim Teksasašima!

Neko su vrijeme šutjeli. Zemlja se donekle osušila, tako da se pod kopitima dizala prašina.

— Gdje ti je zlato, Pablo?

Pablo se zadovoljno nasmije i potapše bisage. — Tri tisuće za tri stotine konja. Kako ćemo uživati kad dođe vrijeme da ga trošimo! Jug neće dugo izdržati. Tko bude imao novac bit će moćan. A mi ćemo ga imati. Nitko nas neće prezirno gledati samo zato što smo Meksikanci. Kupovat ćemo zemlju i baviti se raznim poslovima. Teksasaši će biti praznih džepova, a mi ćemo imati dovoljno para. Vidjet ćeš, to će se uskoro dogoditi!

Obojica se nasmiju.
Maštali su o budućnosti...

Nešto dalje, pored ceste, nalazila su se još dva čovjeka. I oni su se poslije kiše izvukli iz grmlja Bijelac i Meksikanac.

Kiša ih je smočila do kože. Tiho psujući skinu bluze i košulje pa se istrljaju. Odjeću izlože suncu.

Meksikanac se popne na obližnje brdašce i zastane. Bio je nizak i suhonjav, gipkih pokreta. Zaklonivši rukama oči stajao je i gledao u daljinu. Zadovoljno se osmjehne i sije s brdašca.

Pride bijelcu koji je bio visok dva metra i širok poput ormara. Činilo se da će mu se raspuknuti tamnosiv kaput

— Dolaze? — zapita bijelac.

Sancho Detras kimne. — Jašu cestom! — reče.

— Izvršno! — promrmlja Essa Mitchell. — Već je vrijeme. Prokleta kiša sve je pokvarila. Mislio sam da ću u ovo doba već biti u Dumasu. — Mrzovoljno zatrese glavom i pogleda u nebo. — Prokleta kiša! — ponovi.

Odvede konje još dublje u grmlje i iz navlake na sedlu izvuče pušku marke »Spencer«, kalibra 56, sa sedam metaka.

Sanchova ruka spusti se na kundak revolvera, kalibra 44, koji se nalazio u otrcanim koricama. Izvuče revolver, a osmerokutna cijev mutno zasja na suncu. Zavrti bubnjić i provjeri da li je napunjen. Zatim ga vrati u korice.

Krenu prema cesti. Sakrivalo ih je brdašce. Približe se na petnaestak metara. Tko god bi dojahao cestom s juga, mogao ih je vidjeti tek kada zaobiđe brdašce.

Sancho Detras zamišljeno je grickao donju usnicu. Kao da je oklijevao. Tada se tiho nakašlje. — Essa... Essa, mislim da ću prestati kad završimo s ovim. Dosta mi je, Essa!

Essa Mitchell šutke ga je promatrao.

— Kupit ću farmu, Essa! — nastavi Meksikanac. — Rat će se uskoro završiti. Samo budale vjeruju još da Jug može pobijediti. Treba na vrijeme započeti nov život. Sada se pruža povoljna prilika. Mogao bih jeftino

kupiti farmu. Na taj ću način raskrstiti sa svim ovim, bit ću čist. Nakon rata nitko neće pitati odakle sam stigao i što sam radio. Svi će morati početi iznova. I ja ću, samo u drugim okolnostima!

Essa Mitchell kimne i slegne ramenima.

— Svakako. Sancho. U pravu si. Kad završimo s ovima rastat ćemo se. Ionako ću promijeniti svoje ljude. Kad završi rat imat ću novu družinu, pogodniju za ono što namjeravam.

Sancho Detras odahne i znatiželjno ga pogleda. — Već si nešto smislio? O čemu se radi?

— Za to ima vremena poslije rata! — Mitchell izbjegne odgovor. — Moji su konji već osedlani, Sancho. Potrčat će kad ostalima ždrijepci budu još u staji. Jug će klečati, jedino ja neću!

Zašute. Sunce ih je nemilosrdno pržilo. Niz lice su im tekli potoci znoja.

— Što ćemo s onom dvojicom? — zapita Sancho Detras. — Uskoro će biti ovdje!

Essa Mitchell slegne ramenima. — Ništa! Da ih želimo pokopati donijeli bismo lopatu. Ostavit ćemo ih da leže. Već će ih netko pronaći. Zemlja je suha i tvrda. ako krenemo kroz guštaru nećemo ostaviti tragove. Ne brini, nećemo imati nepravilika. Danas mnogi ginu. Postoje brojne razbojničke bande, koje koriste činjenicu što su mladi i sposobni ljudi u vojsci. Nitko neće ozbiljno tragati za ubojicama. To ne bi imalo smisla. Nitko neće posumnjati u nas. Nikome nije ni na kraj pameti da bih ja mogao imati nekakve veze s time. — Prigušeno se nasmije. — Ja pomažem šerifu da u okrugu podrži red zar ne!

— Tvoji vigilanti nisu baš omiljeni, Essa.

Mitchell odmahne rukom. — Ljudi su sretni što postoji netko tko pomaže šerifu u ovim teškim vremenima. Suca nemamo već dvije godine. Svaku protuhu moramo voditi pred sud u Amarillo. Na putu pobjegne pa opet pljačka. Ne, Sancho, ljudi su zadovoljni što vigilantski odbor sudi razbojnicima. Na

* (članovi protuzakonite dobrovoljne organizacije za borbu protiv zločina — nap. prev)

taj se način može steći ugled. Ha, ha! Ja sam častan čovjek. To mu mnogo vrijedi. Ljudi će me već upoznati. Kad završi rat... — Naglo ušuti i zatrese glavom. — Dosta o tome

Zagleda se niz cestu. Nije mogao vidjeti daleko.

— Trebalo bi da su već ovdje! — promrmlja Sancho. — Jašu vrlo sporo.

Opet obuhvati revolverski kundak. Oči mu se suze. Ubrzano je disao. Premda se izvana doimao hladnokrvno, živci su mu bili napeti.

Mitchell podigne pušku.

Čuo se topot kopita...

Ne sluteći nikakvo zlo, Meksikanci su bezbrižno jahali cestom. Konji su im bili umorni pa su objesili glave.

Promatrali su supa koji je kružio visoko na nebu

Zaobišavši jedno brdašće nisu primijetili Sancha i Mitchella, koji su se pritajili u sjeni.

Trgnu se tek kad se začuo škljocaj kokota. Ali tada je bilo prekasno.

Ukoče se u sedlu. Nisu bili u stanju da bilo što kažu i da bilo što učine. Sve se zbilo tako neočekivano da su obamrli od straha. Kao opčinjeni zurili su u cijevi iz kojih je svaki čas mogla sijevnuti smrt. Steglo im se grlo. Naježili su se iako je bilo vruće

Nakon nekoliko sekundi jedan pokušaj progovoriti. — Ne pucajte! — proštenje Donja mu je usna drhtala.

Drugi ne učini baš ništa. Sjedio je kao kip.

Mitchell ih je hladno promatrao. Nanišani na onog koji je progovorio.

— Nemojte... zašto... — promuća Meksikanac — Čekajte zašto...

Mitchell povuče okidač. Hitac prekinje živu tišinu.

Meksikanac se sruši kao pokošen. Njegov konj prestrašeno poskoči i udalji se nekoliko koraka.

Drugi Meksikanac kao da je tek sada oživio. Baci se konju na vrat i izbezumljeno ga podbode mamuzama.

Konj prodorno zarže i jurne kao strijela. Jahač se objema rukama uhvati za grivu i zažmiri.

— Pucaj, glupane! Do vraga, pucaj već jednom! — izdere se Mitchell.

Gurne metak u cijev i prinese pušku ramenu.

Uto se Sancho Detras već pribrao. Iz njegova revolvera izne plamen.

Metak sustigne bjeGUNCA, smrtno ga pogodi u leđa i sruši sa sedla.

Mitchell nadlanicom obriše znoj s čela. Spusti pušku — Bilo je gusto, đavolski gusto, Sancho. Umalo nam je pobjegao!

— Mislio sam da neće bježati. Činilo mi se da je suviše uplašen. — Sancho vrati revolver u korice. Bio je blijed. — Hm, htio je kidnuti!

— Trebalo je da odmah pucaš! U istom trenu kad i ja! — progunda Mitchell i zlovoljno zatrese glavom. — Imali smo sreću što si ga pogodio. Požuri! Moramo što prije nestati.

Žurno priđu Meksikancima i pretraže ih.

— Ništa! — progunda Mitchell uspravivši se

— Ni ja nisam ništa našao! — odvrati Sancho.

— Uhvati drugog konja! — srdito naredi Mitchell. — Pazi da ti ne pobjegne! Uznemiren je!

Sancho kimne.

Mitchell pretraži bisage na prvom konju i okrene se praznih ruku. Lice mu se oznojilo.

— Pazi, Sancho! — progunda. — Kažem ti, pazi da ti konj ne pobjegne! Zlato je na njemu. Budi oprezan!

Sancho polako i oprezno krene prema konju koji se zaustavio šezdesetak metara od njega i uznemireno čupkao travu.

Počne mu blago govoriti na svom materinjem jeziku. Riječi su sličile melodiji.

Konj je još stajao, ali je ostao nepovjerljiv.

Sancho mu se približio na deset metara. Zastane za tren i nastavi govoriti. Nastojao je da se uzbuđenje ne odrazi u glasu. Konj bi odmah naslutio uznemirenost i pobjegao.

Mitchell je stajao kao okamenjen. Nije se usudio obrisati znoj što mu se slijevao u oči.

U trenutku kad se Sancho već bio posve približio, konj prestrašeno poskoči u stranu, no on u zadnji čas uhvati uzde i smiri ga.

Mitchell opsuje i potrči. — Drži ga čvrsto, Sancho! Drži to prokletu kljuse!

Otvori bisage i nađe ono što je tražio: dvije pune kese. Tiho zazviždi.

— Sada pusti konja, Sancho! Imamo ono što nas zanima.

Konj se udalji samo nekoliko koraka i zaustavi. Više se nije bojao.

Mitchell otvori jednu kesu i posegne unutra. Lice mu se ozari. — Čekanje se isplatilo, Sancho! — Izvadi sjajan, okrugao zlatnik. — Vidiš, piše: »Clark and Gruber.« Jug još uvijek ima sasvim lijepe rezerve u svojim blagajnama. Šteta što će im sve to zaplijeniti. Ovi zlatnici uvijek vrijede onoliko koliko piše na njima! Zar nisu divni?

Sancho uzme jedan zlatnik i pažljivo ga pregleda. Zagriže ga. Na zlatniku ostane jedva vidljiv trag.

— Mekši su zato što sadrže više zlata — objasni Mitchell. — U tome i jest njihova vrijednost!

Preda jednu kesu Sanchu.

— Jedna tebi, a jedna meni. A sada bježimo!

Zurno se vrate do svojih konja i upute se prema Dumasu. Morali su proći kroz guštara.

Iznemada ugledaju jahača iz pravca ceste. Bio je sijed, naborana lica. Pogurio se u sedlu.

Mitchell povuče uzde i dade Sanchu znak. Zaustave se među grmljem.

— Do vraga, to je Ben Frank! — izusti Mitchell. — Njemu pripada ovaj pašnjak. U blizini se nalazi njegov ranč.

Rančer nestane među brežuljcima.

— Skrenuo je s puta — promrmlja Sancho.

— Tako je, skrenuo je s puta. Ako nas je vidio? Što onda ako nas je vidio?

— Vjerojatno nas nije vidio. — Sancho slegne ramenima.

— Odakle to znamo? Sigurno je čuo hice. Možda nas je promatrao s brdašca. Možda i nije. No, mogao je.

— I... što ćemo sada? — Sancho se najednom zbuni.

— Moramo ga ukloniti! — promrmlja Mitchell — Davo ga odnio. Što radi ovdje po takvoj vrućini? Nema nikakvoga posla na pašnjaku. Kojeg se vraga vrzma ovuda? Moramo ga uklo-

niti, Sancho! I to odmah! Moramo smisliti nešto. Ne možemo ga ustrijeliti. To bi uzvitalo prašinu!

— Ali... ali što drugo možemo učiniti?

— Prije svega, moramo nestati! — Mitchell potjera konja.

Sancho ga je slijedio. Teško je disao. Kao da mu je prsa pritisla čudna težina. — Uh, sve je išlo tako glatko! Zašto se baš sada morala pojaviti neprilika? Zašto baš sada?

— Neprilike treba uvijek očekivati. — Mitchellovo lice bilo je bezizražajno.

— A ako... a ako nas ipak nije vidio? On je staj, Essa. Možda nije čuo pucnjavu. Zašto bi nas vidio? Eto, nije ni skrenuo prema tijelima.

— Sve je to moguće, Sancho. Ali, možda nas je ipak vidio. To je dovoljno. Ne smijemo se izložiti nikakvoj opasnosti, baš nikakvoj... ako želiš kupiti farmu i živjeti kao častan građanin. Ni ja to ne mogu dopustiti ako želim ostvariti svoje planove. Kako možemo saznati da li nas je vidio ili nije? Da ga upitamo: Frank, jeste li vidjeli kako smo ubili dvojicu trgovaca? Ne preostaje nam ništa drugo nego da ga uklonimo! Moramo nešto smisliti. Mora nestati na prirodan način. Nitko ne smije ni u šta posumnjati!

— Ali, ako on ipak ništa ne zna? — napomene Sancho.

Mitchell ga srdito pogleda. — Do vraga, ne znamo da li je to istina! Koliko će ti još puta morati to ponoviti? Treba da uzmemo u obzir sve mogućnosti. Prema tome, moramo ga ukloniti! Shvati to već jednom! Kad smo maloprije pucali na onu dvojicu nismo razmišljali jesu li nam učinili nešto nažao. Pucali smo zato što smo se htjeli dočepati njihova novca. Moramo ukloniti Bena Franka, i dosta!

Sancho uznemireno kimne. — Razumijem, Essa. U pravu si. Moramo ga ukloniti!

II

Sada su jahali kroz guštara. Tu je bilo mračno. Sunčeve zrake teško su se probijale kroz gusto lišće. Neumorno su zujali kukci i cvrkutale ptice.

— Dakle, razmislio sam o svemu, Sancho — iznemada progovori Mitchell.

— Postoji jednaka mogućnost da nas je Ben Frank vidio i da nas nije vidio.

Sancho šutke kimne.

— Nista ne smijemo prepustiti slušaju! — nastavi Mitchell. — Moramo pretpostaviti da nas je Ben Frank vidio. Svako drugo rješenje bilo bi igranje vatrom. Ona dvojica leže na Frankovoj zemlji. — Dva-tri kilometra od njegove kuće. Što misliš, na koga će najprije posumnjati kad se pronađu leševi?

Sancho slegne ramenima. — Ben Frank je ugledan čovjek, Essa. Istina, danas je siromašan kao i svi rančeri u Teksasu i jedva sastavlja kraj s krajem, ali je ugledan. Nitko neće njega osumnjati.

— Meksikanci su imali veliku svotu novca. Zar Benu Franku ne bi moglo dojaditi siromaštvo? Zar ne bi mogao postupiti poput nas? Razlog je tu.

— Ali nitko neće tako misliti, Essa. Nitko u cijelom okrugu.

— Onda ćemo se mi pobrinuti za to da ljudi tako misle! Moramo ukloniti Franka jer je opasan. Kad se nađe iza rešetaka može pričati što ga volja. Više mu nitko neće vjerovati. Ljudi sude brže nego sudovi. Međutim, mora dospjeti iza rešetaka. Svi moraju pomisliti da je on ubojica. Mi ćemo ih navesti na taj zaključak. Najprije šerifa!

— Ali... — započne Sancho.

Mitchell ga prekine: — Kad se pronađu ona dvojica otići ćeš k šerifu i kazati mu da si vidio Bena Franka kad ih je napao. Ostalo je moja brigala

— Ali... ali on to nije učinio! To ne dolazi u obzir.

— Što je, muči te savjest? — ledenim glasom reče Mitchell. — Otkada? Otkad imaš savjest?

Sancho ne odgovori.

Mitchell se namršti. — Ako se ne varam, želiš kupiti farmu i započeti nov život, želiš postati častan čovjek? Eto, sada ti se ukazuje prilika! Pomogni zakonu i predaj ubojicu zasluženoj kazni. To će ostaviti dojam na ljude. Sancho. Pogotovo zato što si Meksikanac. Jak dojam. Želiš li farmu ili ne? Želiš li živjeti drukčije ili ne?

Riječi su pogađale Sancha poput udaraca. — Si! Si, si, Essa, Zelim sve to!

Mitchell zadovoljno kimne. — Onda je sve u redu.

...

Sutradan ujutro neki je farmer dovezao u Dumas tijela dvojice ubijenih Meksikanaca. Zaustavio je kola pred šerifovim uredom i ušao.

Na ulici se već okupila gomila radoznalaca.

Uskoro se pojavio šerif. Bio je visok i mršav. Pogleda tijela i vrati se u kuću.

Farmer odveze ubijene do pogrebničke kuće.

Zatim sa šerifom odjaše na istok.

Pred krčmom »Dolar« stajao je Mitchell naslonjen na potporni stup.

Prije rata bio je metodistički propovjednik. Prokrstarlo je cio svjevorošpadni Teksas. Posvuda je nosio svoju Bibliju, dva teška revolvera i pušku, i govorio ljudima o vjerskim zakonima. Nitko nije znao da je istovremeno trgovao s Indijancima, podvaljivao im viski pun metilnog alkohola, stare puške i loš barut, a zauzvrat dobivao vrijedne kože, katkad i zlato. Tko bi mislio nešto takvo o propovjedniku?

Kad je započeo rat prestao je propovijedati. Kome da govori? Kauboji su otišli na bojišta, farme su opustjele. Ostao je u Dumasu i prihvatio se novih poslova. Ostao je ugledan, svaki je dan išao u crkvu a nedjeljom je pomagao mjesnom župniku. Za građane Dumasa bio je čist i nevin kao jutarnja rosa.

Pošto je šerif odjahao, uđe u krčmu. Za stolovima je sjedilo nekoliko gostiju. Sve su to bili probisvijeti. Možda će već sutra napastj neki ranč ili farmu ili će se pridružiti nekoj od odmetničkih družina koje, pretvarajući se da se bore za Jug, pljačkaju banke, poštanske kočije i vlakove. Da nisu bili takve protuhe ne bi već prije podne sjedili u krčmi, pili i kartali.

Mitchell priđe šanku i pridruži se Sanchu Detrasu. Naruči dva viskija.

Sancho je stezao čašu kao da je želi zdrobiti. Poskakivali su mu mišići na obrazima.

— Neki farmer je dovezao poginule. Sada su kod pogrebničke — promrmlja Mitchell i oprezno se osvrne kako bi provjerio da ih nitko ne može čuti — Šerif je odjahao s farmerom. Pogledat će mjesto gdje su ubijeni. Kada se vrati

posjetiti ćeš ga i ispričati mu svoju priču. Ponovit ćeš od riječi do riječi ono što sam ti kazao, razumiješ?

Sancho polako kimne i iskapi piće. — Dobro, Essa. Učinit ću kako si rekao. — Misli na farmu, Sancho! Misli na farmu! — promrmlja Mitchell, plati i izađe.

Šerif Fred Colman čuo je kasno po podne Sančov iskaz. Pažljivo ga je saslušao. Pošto je Meksikanac otišao, okrene se prema svojom pomoćniku koji je šutke slušao cio razgovor.

— Stari je Frank uvijek bio pošten — reče slegnuvši ramenima. — Međutim, ubijeni su ležali na njegovoj zemlji, nedaleko od kuće.

Pomoćnik zamišljeno priđe prozoru i pogleda van. — Tko je još u današnje vrijeme pošten, Fred? Meksikanci su trgovali konjima. Upravo su prodali vojsci tri stotine konja. Za tri tisuće dolara. To je golema svota. Frank je siromah. Mnogi su rančeri u istom položaju. Imaju na pašnjacima tisuće goveda koja ništa ne vrijede. Zašto se ne bi Ben Frank pokušao dočepati novca? Ono što je ispričao Sancho Detras zvuči uvjerljivo. Frankovi su sinovi u vojsci. S njim živi samo zaručnica starijeg sina, i ona mu obavlja kućne poslove. Takvu starcu mogu pasti na um svakakve gluposti!

— Dva umorstva nisu glupost, Hank! Premda je star dobro zna što će mu se dogoditi ako ga uhvate!

— Vjerojatno nije očekivao da će biti uhapšen

Šerif kao da nije bio uvjeren u te riječi. — Ne znam Hank, ne znam. No, sutra ću odjahati onamo i uhapsiti Franka!

Pomoćnik kimne. — Moramo čuti njegovu izjavu.

— Ako je on krivac odvest ću ga u Amarillo. Neka mu ondje sude.

— Ako je krivac ne vjerujem da će stići u Amarillo. To dobro znate, šerife!

— Ne možemo zamjeriti ljudima zbog toga što su razjareni i neobuzdani. — Šerif slegne ramenima. — Danas su tekva vremena i svakome prijeti opasnost da ga netko napadne, opljačka ili ustrijeli. Zemlja je puna lupeža. Ljudi su nervozni. Zapravo, ja nemam ništa

protiv toga da mi vigilanti odvede iz zatvora zločinca i rješavaju me posla. Dakle, sutra ću posjetiti Ben Franka...

Pomoćnik je šutio.

Djevojka je stajala kraj bunara i, zavrnuvši rukave, prala muške košulje. Znojila se. Sunce je sjalo poput užarene kugle

Bila je mlada, vitka, ali čvrsta. Dugu kestenjastu kosu sklupčala je na potiljku. Oči su joj bile modre kao i haljina.

Začuvši topot kopita podigne glavu i ugleda dvojicu jahača. Opazi da obojica nose zvijezdu. Stoga mirno ispere košulje, uzme kabao i pođe prema kući.

Na vratima se pojavi sjed čovjek, visok i plećat. Od naporna rada malo se pogurio.

— Dolazi šerif! — reče mlada Jane Hunter, zaručnica Jana Franka, rančero-va starijeg sina.

Rančer šutke kimne. — Što hoće šerif? — promrmlja namrštivši se.

Čekali su da jahači uđu u dvorište. Ben Frank ih pozdravi. Fred Colman dodirne kažiprstom obod šešira. Pomoćnik se i ne pomakne u sedlu

Šerif se podboči na jabuku sedla. — Gdje si bio jučer u podne, Ben?

Ben Frank ga je iznenađeno gledao. — Bio sam na pašnjaku, Colman. Povremeno osjetim potrebu da podsjetim samog sebe na prošlost, na ono doba kad su pašnjaci bili zeleni i puni stoke.

Šerif okrene glavu u stranu i progunda: — Ben, došao sam da te uhapsim!

Ben Frank kao da ga nije razumio. Tada problijedi. — Šta... šta hoćeš, Colman? Kako to misliš? Zašto?

Jane Hunter zapanjeno je piljila u jahače

— Hm, ako ne znaš Ben... — Šerif pljune. — Trebao ti je novac, Ben. Dok si bio na pašnjaku naišla su dva trgovca konjima. Izgubio si vlast nad sobom. To nije nikakvo čudo u ovo doba. Međutim, netko te vidio. Nema smisla da poričeš. Dobro znamo što se dalje dogodilo.

Ben Frank je zapanjeno tresao glavom. Nije bio u stanju da bilo što kaže. Steglo mu se grlo.

— Podmećete Franku umorstvo, šerife? Ili vas nisam dobro razumjela? — reče djevojka gledajući Colmana u oči.

Šerif se uznemireno promeškola, u sedlu. — Jučer u podne ubijena su dva trgovca konjima imali su kod sebe hrpu novca. Umorstvo se dogodilo dva kilometra odavde, na cesti za Sperman. Kao što je već priznao, Ben u to doba nije bio na ranču. Vidio ga je jedan svjedok.

— Tko je taj svjedok?

Šerif slegne ramenima. — Na to vam ne mogu odgovoriti, gospođice Hunter. Njegovo ime saznat ćete na suđenju.

— Znači, vi ga smatrate krivim? — Djevojci srdito zasjaju oči.

Šerif ne odgovori. — Osedlaj jednog konja, Hank! Ben, poći ćeš sa mnom! Nemoj mi stvarati neprilike!

U rančevim očima vidjela se zbunjenostrah. — Ali... što sam učinio? Colman, ja sam pošten čovjek!

— Onda mi ispričaj što se desilo jučer u podne, Ben!

— Jučer u podne? Vraćao sam se kući. Tada su odjeknula dva hica. Nisam im posvetio nikakvu pažnju. Ja sam star, a nisam ni imao oružje kod sebe. Svašta se događa u posljednje vrijeme. Često se puca. Odmah sam odjahao na ranč.

Fred Colman ravnodušno kimne — Imat ćeš vremena da temeljito razmisliš u svemu, Ben. Nisam mislio da ćeš lagati. Uvijek sam te smatrao poštenim.

— Ali... ja... ja... — Ben Frank počne drhtati od uzbuđenja. Nije mogao govoriti.

Jane Hunter obrgli ga desnom rukom — Slušajte, šerife, što vam pada na pamet? Nemate pravo da tako govorite! Frank vam je kazao da nema nikakve veze s tim. Morate mu vjerovati. Zašto ga pokušavate uvjeriti da laže?

— To se vas ne tiče! — osorno odvrati šerif. — Smatram da ne bi trebalo da se kao žena miješate u to!

— A ja tako ne mislim — odgovori djevojka. — Ponašate se kao prostak!

Šerif dodirne obod šešira. — Oprostite, gospođice Hunter Hajdemo, Ben! Nema smisla da se odupireš. Kad završim istragu, odvest ću te u Amabillo. A sada ćeš u zatvor.

— U .. zatvor? — zaprepašteno prošapće Ben Frank. — Zar ja u zatvor?

— Da se niste usudili, šerife! — Djevojka stane pred starca. — Ne možete tek tako banuti ovamo i optužiti Franka da je ubojica. Ne, to nije tako jednostavno!

— Ne izazivajte, gospođice Hunter! — Šerif se namršti. — Zar mislite da ja uživam u tome? Obavljam svoju dužnost. Vremena su teška. I poštenjačine čine ponešto što im inače ne bi palo na pamet. Takav je život. Posvuda u Teksasu ubija se i pljačka. Većina razbojnika uspije pobjeći. Meni je, međutim, jedan svjedok potanko opisao kako su ubijena ona dva trgovca. Vidio je Bena kako puca na te Meksikance i oduzima im novac.

— Ma što vi pričali, ja vam ne vjerujem ni riječ, šerife. Ni vi ne vjerujete u ono što govorite. Treba vam žrtva. Ubijena su dva čovjeka, a vi želite ostati šerif. Prema tome, morate postići uspjeh Morate razjasniti umorstvo. Kao naručen došao vam je taj tobožnji svjedok. Frank je ubojica, a vi ćete se šepiriti pred građanima. Vjerovatno ćete se diviti samom sebi.

Šerif iskrivi lice i stisne usnice. — Vi ste žensko, gospođice Hunter! — promrmlja zlovoljno.

Ona prkosno podigne glavu. — A sebe smatrate muškarcem? Možda se varate!

Fred Colman pocrveni, ali ne reče ništa. — Uzjaši, Ben! Moramo krenuti.

— Neću, Colman! — odlučno odgovori Ben Frank — Ja nisam ubojica. Neću poći u zatvor!

— Moraš!

— Ne moram!

— Mani se gluposti, Ben!

Ben Frank se naglo okrene i skoči prema vratima neobično hitro s obzirom na svoju dob. Htio se boriti. Dva koraka od njega visjela je napunjena puška. Ali nije uspio.

Odjekne hitac. Jane Hunter vrisne.

Rančer zastane kao ukupan. Metak je udario u dovratnik nekoliko centimetara od njega.

— To nema smisla, Ben! — reče šerif. — Taj pokušaj bijega samo dokazuje da ti savjest nije čista!

Ben Frank se okrene. — Ne želim nevin u zatvor!

Serifov pomoćnik dovede konja. Naređi mu da uzjaše i izvuče revolver. Napne kokot.

Starac umorno priđe konju.

— Zar ćeš... zar ćeš poći s njima?

— Jane Hunter grčevito ga uhvati za ruku.

On je zamišljeno pogleda. — Ispričaj sve Janu i Julu, sve pojedinosti, Jane! Ništa ne zaboravi! Obećaj mi to!

Očajno ga je promatrala. — Ali ti si nevin! Uskoro ćeš se vratiti i...

Netremice ju je gledao. — Obećaj mi, Jane! — ponovi.

Djevojka ga zagrli osjećajući kako joj niz lice teku suze. — Obećajem. Sve ću im ispričati!

Ben Frank uzjaše i krene ispred šerifa i njegova pomoćnika.

Jane je ukočeno gledala za njima. Drhtala je i prigušeno jecala. Znala je da ne može ništa učiniti, baš ništa...

Frank je već dva dana sjedio u zatvoru. Nije odgovarao na pitanja. Kao da je bio odsutan duhom. Tvrdio je da je nevin. Ponekad se činilo da je na rubu ludila. Ubijalo ga je sumnjičevost i činjenica što mu nitko ne vjeruje.

Tada je došao u zatvor Sancho Detras, Frank ga je prvi put vidio.

Sancho je uporno tvrdio da ga je vidio na djelu.

Rančer se više nije mogao obuzdati. Prišao je rešetkama i počeo vikati: — Laže! Kako može tako podlo lagati!

No, Sancho Detras je već izašao

Ben Frank klone na drven ležaj. Slutio je da je izgubio bitku.

Građani su već povjerovali da je on ubojica. Uostalom, svi su imali svojih briga. S bojišta su stizale vijesti o poginulima i ranjenima. Nitko nije mario za njega...

III

U svitanje trećeg dana u grad je ušla skupina jahača. Zaustave se blizu šerifova ureda. Jedan ostane uz konje, a njegovi drugovi produže prema ure-

du. Bilo ih je desetak. Imali su na sebi duge sive ogrtače i crvene kukuljice na glavama. Vidjele su im se samo oči.

Popnu se na verandu i izvuku revolvere.

Najviši među njima udari nogom o vrata.

Iznutra se začuju koraci. — Tko je?

— Otvori! — naredi gorostas. — Otvori, inače ćemo sve porazbijati!

— Opet ste tu! — čuo se zadihani glas. — Bogamu, to je protuzakonito! Mogao bih vas sve uhapsiti. Nemate pravo da...

Gorostas se nasmije i ponovno udari čizmom o vrata.

— Pucat ću! — vikne šerif.

— Samo pokušaj! I šerifa možemo objesiti!

Gorostas još triput zamahne nogom i vrata se otvore. Svi skoče u stranu.

Iznutra lizne nekoliko plamičaka. Zakrabuljeni napadači bace se na pod i podignu revolvere.

— Prestanite! — vikne šerif — Bogamu, opametite se! Prestanite, čujete li...

Glas mu se prekine. Gorostas je opalio i pogodio ga u lijevo rame. Kao da ga je šćepala divovska ruka, šerif zatetura natraške i naleti na rub stola. Revolver mu ispadne iz ruke. Uхвати se za lijevo rame. Osjećao je mučninu od bolova.

Vigilanti upadnu u ured.

Gorostas se zaustavi pred Colmanom i srdito reče: — Zašto si pucao, glupane? Svi su nam u okrugu zahvalni zbog onoga što činimo. Uštedujemo slabim vlastima posao i štitimo građane. Zašto si pucao? Sada si prvi put pucao. Zašto?

Ostali vigilanti stajali su u polukrugu i mrko gledali šerifa.

— Zakon... zakon... — proštenje Fred Colman. — Istraga... istraga nije... završena. Možda je... nevin. Ne znam još...

— Budalo! — promrsi gorostas. — I zbog toga si pucao! Zato što ne znaš da li je ubojica doista ubojica! Zbog toga stavljaš glavu na kocku. Imao si veliku sreću, šerife, veliku sreću. Gdje su ključevi?

Međutim, šerif ne odgovori. Isprekidano je disao i jedva se održavao na nogama.

Napadači počnu otvarati ladice. Pronađu ključeve.

U tom času Colman izgubi svijest.

Vigilanti pohitaju prema zatvorskim ćelijama. U zadnjoj ugledaju Bena Franka.

Rančer se povukao u kut. Još pospan, prestrašeno ih je gledao.

— Nemojte! — prostenje. — Nemojte!

Nitko ga nije slušao. Nađu pravi ključ i otvore vrata.

Frank je znao da mu nema spasa, ali odluči se na očajnički korak. Okrene se i zgrabi drven ležaj. Podigne ga. Vičući iz sveg glasa počne udarati...

Jedan se sruši kao pokošen, drugi dobije udarac po glavi, jaukne i poklekne. Još dvojica se sruše.

Ostale nije mogao zaustaviti. Bilo ih je previše. Nije mogao tako brzo zamahivati i udarati. Napuštala ga je snaga.

Istrgnu mu ležaj iz ruku i počnu ga udarati. Gazili su ga nogama kad je pao na pod. Napokon ga podignu. — Pođi s nama, ubojico! — derali su se. — Izlazi!

Izvuku ga iz ćelije. Više se nije mogao braniti. Čvrsto su ga držali. Pred očima mu se mutilo. Neprestano su pljuštali udarci.

Sada su koračali niz glavnu ulicu. Prema topolama na rubu grada. Zaustave se pod razgranatom krošnjom. Franka svežu za deblo i postave se u krugu oko njega.

Međutim, on ih nije vidio. Bio je ošamućen. Smrt ga je mogla samo spasiti užasnih bolova.

— Ben Frank — započne maskirani gorostas. Prekrižilo je ruke na prsima. — Stojiš pred vigilantskim odborom ovog okruga. Sudit će ti se prema pravdi. Osumnjičen si da si ubio dvojicu trgovaca, Pabla Alvareza i Juana Reja, na cesti za Sperman; opljačkao njihov novac. Što možeš kazati o tome?

Rančer pokuša dići glavu. Nije mogao.

— ...Nevin! — prostenje. — Ja ... sam ... nevin...

— Optuženi poriče svoje djelo i pretvara se da je nevin! Jedan je

svjedok izjavio da je vidio kad si pucao na trgovce. On je častan čovjek i zakleo se da govori istinu. Prema tome, ti lažeš!

— Ali... ja sam... nevin... — promuća starac. Prikupi svu snagu. — Ništa nisam učinio! Ništa! Hoću pred pravi sud! Ne smijete me ubiti! Hoću pravo suđenje! Ja sam nevin! Nevin...

— Dakle, sud je čuo izjavu optuženoga — reče gorostas. — Svi znamo što je kazao svjedok. Može li netko kazati nešto u obranu optuženoga? Neka podigne ruku. Saslušat ćemo ga!

Zavlada tišina. Samo je škripao pijesak pod čizmama. Nijedna se ruka ne podigne. Nitko ne reče ni riječ.

Gorostas zadovoljno kimne. — Onda ćemo izreći presudu kakvu zahtijeva pravda! Oni članovi časne porote koji optuženog smatraju krivim, neka podignu ruku!

Sve se ruke dignu prema maglovitu nebu.

— Odluka je porote jednoglasna! — zaključio govornik. — Sada treba da donesemo presudu! Ben Frank, okrivljen zbog dvostrukog umorstva. Osuđujem te prema zakonima države Teksas i po Bibliji na smrt vješanjem! Presuda će se odmah izvršiti! Neka ti se bog smiluje!

Ben Frank ništa nije razumio. Bio je već napola u nesvijesti. Osjeti da ga hvataju nečije ruke.

Dvojica ga odvedu pod debelu granu. Treći prebaci preko nje omču sa trinaest čvorova.

Vidjevši uže, rančer htjede povikati: Nemojte! Ne smijete me objesiti! Ja sam nevin!

Htio je zvati u pomoć. Međutim, grlo mu se steglo: samo je nerazgovijetno zakrkljao.

Jedan mu vigilant navuče omču preko glave.

Podignu ga na konja.

Zastenjao je. Osjećao je da mu teku suze. Htio je još nešto kazati, ali nije mogao.

— Neka se izvrši presuda! — vikne gorostas. — Objesite ga!

Jedan vigilant ošine konja.

Uže se napne. Ben Frank ostane visjeti pola metra iznad zemlje.

Jedan od maskiranih skinе desnu rukavicu i pristupi mrtvom rančeru.

Opipa mu bilo i zaklopi oči. Ne rekavši ni riječ, opet navuče rukavicu i okrene se.

— Hajdemo! — promrmlja gorostas i počne se vraćati u grad.

Kroz maglu se probijalo sunce. Koračali su sredinom glavne ulice. Znali su da ih kroz prozore gledaju građani. Nije se otvorio nijedan prozor, nijedna vrata. Svi su smatrali da je zadovoljena pravda. Oko za oko, zub za zub! Ben Frank je za njih bio ubojica, a ubojice se vješaju. Sve je bilo jednostavno, vrlo jednostavno.

Vigilanti su stigli do šerifova ureda.

Jedan uđe i provjeri kakvo je stanje. Vidjevši da šerif još leži na podu, izađe.

U galopu odjašu iz grada na sjever. Iza njih ostao je još samo gust oblak prašine. Tek tada se počnu otvarati vrata. Ljudi su izlazili. Ponašali su se kao lopovi uhvaćeni na djelu. Gledali su prema južnom rubu grada. Vidjeli su Bena Franka kako visi, ali nitko nije otišao da ga skine s drveta.

Sunce je rastjeralo maglu. Rosa je blistala poput dijamanta.

Tada se na vratima šerifova ureda pojavio neki lik. Bio je to šerif. Ljudi ga nisu odmah prepoznali. Bio je blijed kao kreč, oči su mu upale u duplje.

Naslonio se na dovratnik, a niz lice curio mu je znoj. Desnom rukom držao se za ranjeno rame. Bolovi su bili nepodnošljivi.

Prijeđe preko verande. Teturao je. Ipak se održi na nogama. Građani su ga zaprepašteno promatrali. Tada mu priskoče u pomoć dvojica i uhvate ga ispod pazuha.

Vodili su ga prema liječnikovoj kući. Ubrzo izađe liječnik, nizak i sijed čovjek odlučna pogleda.

Šerif se onesvijesti.

Liječnik očisti ranu i zadovoljno ustanovi da je metak izašao i samo okrnulo kost. Izvadi nekoliko sitnih krhotina kosti. Fred Colman najednom urlikne od boli.

Jedan građanin odškrine vrata ordinacije i zabrinuto zaviri unutra.

Liječnik mu mrzovoljno mahne rukom. — Možete obavijestiti šerifova pomoćnika — reče. — On još vjerojatno spava, premda mu je šef ranjen. Neka ukloni ležište!

Čovjek na pragu kimne i izađe.

Liječnik počne šivati ranu, zatim stavi zavoj.

Napokon završi posao i opere ruke.

Uto Fred Colman zastenje. Osvijestio se. Nije imao snage da priguši jauke. Od boli mu se vrtjelo u glavi. Nije bio u stanju da bilo što kaže.

— Poslao sam po vašeg pomoćnika, Colman! — reče liječnik. — Ubrzo će doći. Privremeno ćete mu prepustiti posao. Neko vrijeme morat ćete ležati. Izgubili ste mnogo krvi. To je najgore. Rana brzo zaraste, ali krv se sporo nadoknađuje.

Colman je čuo sve to, ali nije mogao odgovoriti.

Liječnik se okrene i priđe prozoru koji je gledao na glavnu ulicu. Gurnuvši ruke u džepove zagleda se van. Prezirno kimne.

— Da, ulica je opet pusta — promrmlja. — Svi su se povukli u kuće. Vidjeli su tijelo koje visi, a sada ga više ne žele gledati. Sada ne podnose taj prizor. Trebalo bi ostaviti starca da visi još nekoliko dana. Nijedan se od tih besprijekornih građana ne bi usudio na ulicu. Svi se oni boje svoje savjesti. Ne može ih utješiti ni to što im župnik oprašta jer su prekršili ruke i dopustili umorstvo.

Vrati se do ležaja i zagleda u šerifa.

— Stide se i zbog toga što vam nisu pomogli, Colmane! Svi oni znaju koliko vrijedite ovom gradu, premda niste osobito omiljeni. Svi znaju da je ovdje mirno zahvaljujući samo vama. Opet ste se izvrgli opasnosti zbog svoju nas u Dumasu. Svi su se zavukli u mišju rupu i ništa nisu učinili. To je gadost, Colmane. I mene možete nazvati bijednom kukavicom. I ja pripadam toj plašljivoj gomili!

Colman zatrese glavom. Još nije mogao govoriti.

Nakon nekoliko minuta uđe šerifov pomoćnik, Hank Weston.

— Skinut ćete tijelo s drveta, Westone! — promrmlja liječnik. — Nabavit ćete pristojan lijes, zatim ćete ga odvesti na ranč. Nakon svega sastavit ćete izvještaj u kojem ćete opisati što se dogodilo. Napisat ćete i to zašto se niste umiješali poslije pucnjave. Hici su vas probudili kao i cio grad. Vaša je

dužnost da se odmah pojavite. Ili ste se bojali, ili vam je bilo drago što će vigilanti objesiti jednog čovjeka. To bi se donekle moglo i razumjeti. Što ćemo sa svim tim ološem koji nam zagorčava život? Međutim, Ben Frank bio je iz našeg kraja, naš susjed. Da se mogla jasno ustanoviti njegova krivnja Colman bi ga već odveo u Amarillo. No, on to nije učinio. Znači, postoje neke sumnje. Vi ste, međutim, mirno gledali kako se vaš šef izlaže smrtnoj opasnosti i kako rulja linčuje zatvorenika. Sve ćete to napisati. Inače ću ja porazgovarati s nadležnim ljudima.

Hank Weston je probljedio. Htio je osorno odgovoriti, no liječnik ga je tako gledao da je zanijemio i samo kimnuo. Zatim izađe. Premda je šerif cijelo vrijeme šutio, u njegovim očima zamijetio je hladan prezir.

Pošto su se zatvorila vrata, Fred Colman počne drhtati. Zatvori oči hvatajući zrak.

— Ne uzbuđujte se! — reče liječnik. Iz ormarića izvadi lijek za umirenje i pomiješa ga s vodom. — Treba da budete stroži prema svom pomoćniku. Sada vam je potreban odmor. Popijte to! Možda uspijete zaspati. Lijek će vam ublažiti bolove.

Serif isprazni čašu.

— Vjerojatno ćete imati nevolja, Colman! — reče liječnik.

Serif sklopi oči. — Vjerojatno. Zbog toga... zbog toga sam se odupro. Inače... inače ne bih bio ništa učinio, ne bih se izložio opasnosti!

— Znam. Nije to prva akcija vigilanata! Da barem niste ništa poduzeli. Niste uspjeli spriječiti linč, samo ste dobili metak. Sada ste ranjeni, a ipak vam prijetе nevolje!

Colman je šutio. Zatim je zaspao.

Liječnik izađe iz sobe.

Kola su poskakivala po izrovanom putu. Škripali su kotači.

Sjedeći na njima, Hank Weston se znojio. Na licu mu se stvorio sloj prašine.

Zapadno od puta stajalo je stado goveda. Moglo ih je biti stotinjak. Primijetivši kola, lijeno se udalje prema šikari.

Stoka je podivljala. Otkad je izbio rat nitko se nije brinuo o njoj. Razmnažala se poput zečeva, tako da se već pričalo da u Teksasu ima više goveda nego ljudi.

Na vidiku se pojavi ranč. Činilo se da na njemu nema žive duše.

Stigavši u dvorište, Hank Weston zaustavi kola kraj bunara. Nesigurno se osvrne oko sebe.

Nije znao što da učini. Obiđe kola i krene prema kući.

Navuče šešir na čelo. Kao da je sunce u ovom pustom dvorištu pržilo još jače i nemilosrdnije.

Stigao je do kuće kad ga zaustavi odrješt ženski glas.

Nije se usudio pomaknuti. — Manite se gluposti, gospođice! Ja sam šerifov pomoćnik iz Dumasa, Hank Weston!

— Vidim vas sasvim jasno, Weston. Znam tko ste!

Iza ugla izviri Jane Hunter. Imala je jednostavnu tamnozelenu haljinu. Lice joj je bilo blijedo i umorno. Međutim, čvrsto je držala dvocijevnu sačmaru.

Hank Weston zaprepašteno se zagleda u otvore cijevi.

— Molim vas... — promuća — molim vas, gospođice, sklonite tu pušku! Ako... opali, tada...

— Opalit će samo ako to ja budem htjela! — odvratila ona. Približi se nekoliko koraka. Sumnjičavo je gledala oko sebe. Pogled joj se zaustavi na kolima i jednostavnom lijesu. Stisne usnice i opet se zagleda u šerifova pomoćnika. — Što hoćete?

Hank Weston proguta slinu. Pušćane cijevi nisu se pomakle ni za centimetar.

— Gospođice... ovaj, kako da vam to kažem! Do vraga... — Ušuti.

Djevojka ga je šutke promatrala.

— Dogodilo... dogodilo se nešto u Dumasu. Ovaj... U lijesu leži Ben Frank. Hoću reći... linčovali su ga, gospođice.

Djevojčino lice kao da se okamenilo. Koža joj je bila blijeda poput krpe. Činilo se da dršće. Ali kad je progovorila, glas joj je bio odlučan. — Tko je to učinio?

— Vigilanti! — Šerifov pomoćnik slegne ramenima. — Kao već mnogo puta, pojavili su se vigilanti!

— To nije odgovor! Želim saznati tko je to učinio!

Weston spusti pogled. Osjećao se kao riba na suhom.

— Imali su kukuljice na glavama. Što da vam kažem? Bili su to vigilanti! Do vruga, gospodice, dovezao sam vam Bena Franka kako biste ga pokopali ovdje na ranču!

Djevojka gnjevno kimne. — O, da, mislili ste da je to dovoljno, Weston. Međutim, nećete se izvući tako lako. Želim saznati što se dogodilo. Želim saznati sve, razumijete? Inače ću pucati! Ne mogu mnogo izgubiti! Vi, međutim, možete, svoj život!

Šerifov pomoćnik kimne. Bio je siguran da se ona neće ustručavati zbog njegove zvijezde. Najednom ga uhvati strah.

— Pojavili su se jučer ujutro, prije izlaska sunca — reče — U uredu se nalazio šerif Colman. Razvalili su vrata, ranili šerifa i izvukli iz čelije Franka. Tada su ga objesili na rubu grada. — Udahne i stisne šake. — To je sve, gospodice! Bogami, ništa drugo ne znam! Uvjeravam vas, to je sve!

Ona je razmišljala. Ispunio ju je silan gnjev.

Weston je to primijetio. Bio je sam. Proći će nekoliko dana prije nego što ga netko pronađe. Osim toga, sačma će ga izrešetati. Takav pogodak ne može preživjeti.

Jane ga zaobiđe u široku luku i priđe kolima. — Dodite ovamo i skinite poklopac! — naredi

Weston se približi. Ruke su mu podrhtavale.

Djevojka je šutke čekala. Pošto je uklonio poklopac mrtvačkog sanduka, ona se podigne na prste i zaviři u lijes. Grčevito stegne pušku i ustukne.

— Zatvorite lijes i skinite ga s kola!

On je poslušao. Lijes mu isklizne iz ruku i udari donjim dijelom o tlo. Poklopac padne u stranu. Djevojka vrisne i okrene glavu. Weston je za djelić sekunde stajao kao okamenjen, onda zatvori lijes.

Jane se već pribrala. — Odnosite sanduk do ulaza u dvorište!

Weston je opet poslušao. Dahtao je od napora. — Da iskopam... da iskopam grob, gospodice?

— To mogu i sama! Zanima me tko ga je ubio!

— Kazao sam već, vigilanti. Bili su maskirani i pucali su u šerifa. On leži kod liječnika i ne smije se ni pomaknuti.

— U redu, Weston! Vi vrlo dobro znate tko se skriva pod tim kukuljicama. Upamtite: kad se završi rat i vrate se kući Frankovi sinovi, ispričat ću im što se dogodilo. Ništa neću ispustiti, nijednu pojedinost. Uvjerena sam da znate što će se tada dogoditi.

Hank Weston ne odgovori.

Djevojka ga prezirno odmjeri pogledom. — Dobro ste obavili svoj zadatak, Weston. Strpali ste u zatvor nevina starca jer vam je bila potrebna žrtva. Sada je mrtav. Vi ste sukrivac. Možete se diviti samom sebi. Učinili ste veliko djelo. Zaista ste junačina!

Šerifov pomoćnik stisne šake.

— Gubite se — naredi mu Jane.

Westonu se učini da joj glas najednom dršće. Znao je da neće dugo izdržati, popustit će joj živci.

— Gubite se, prokleti ubojico! — vikne i napne kokot.

Westonu postane paklenski vruće. Povuče li okidač, napraviti će od njega krvavu kašu.

— Da vas više nisam vidjela ovdje! Gubite se već jednom! Ubojico!

Weston pohita prema kolima i potjera konje. Nehotice uvuče glavu među ramena kad je odjeknuo hitac.

Međutim, opalila je u zrak — Vozite brže! I upamtite da ću sve ispričati Janu i Julu!

To je bilo posljednje što je čuo. Žurno se udaljavao na jug.

IV

Ostavši sama u dvorištu, Jane ispusti pušku i iznenada posrne. Na oči joj grunu suze. Baci se na lijes. Bespomoćno je jecala.

Zatim ustane i donese lopatu. Počne kopati grob. Radila je bez predaha. Nije ni primijetila da se približuje večer. Kad je spustila lijes već se smračivalo. Napravila je malen humak i pošla u kuću teturajući od umora.

Unutra je bilo mračno. Nije upalila svjetlo. Kao u transu ušla je u svoju

sobu i, zajecavši, bacila se na krevet. Bila je posve sama u kući, sama na ranču, sama kilometrima uokolo.

Suze su joj navirale na oči. A kad su napokon presušile, bila je tako iscrpljena da je odmah zaspala.

Nisu prošla ni tri mjeseca, a preko svih telegrafskih žica, koje je rat poštedio, širila se vijest: general Robert Lee, vrhovni zapovjednik južnjačke vojske, potpisao je kapitulaciju. Rat se završio. Jug je doživio poraz i više nije postojao.

Dok su na Sjeveru ljudi plesali na ulicama, mahali cvijećem i zastavama i pjevali od radosti, na Jugu je stanovništvo obuzeo tjeskoban strah. Jer, sada će, nakon četiri godine ratovanja, uslijediti osveta. Nitko nije znao kako će ona izgledati, ali svi su je očekivali, svi su se bojali budućnosti.

I prije nego što su stigle sjevernjačke čete počeli su pristizati vojnici poražene armije. Oni su donosili nove probleme. Zemlja im nije mogla ništa pružiti, nije ih mogla zaposliti. Nastajale su gerilske bande, razbojničke družine koje su pljačkale, palile i ubijale, nastavljale svoj privatni rat. Za stanovnike gradića na dalekom Jugu tek je sada započinjao rat.

Nakon Lincolnova ubojstva pojave se sjevernjaci opsjednuti željom da pokažu južnjacima tko je pobjednik, a tko pobijeđen. Ponižavanju, samovolji, osvetoljubivosti i mržnji nije bilo kraja.

Prođu još dva mjeseca. Južnjački su se vojnici još uvijek vraćali; jedni iz zarobljeništva, drugi iz bolnica.

Među njima nalazili su se Jan i Jull Frank. Hitali su kući. Mislili su na oca i ranč. Dabome. Jan je mislio i na svoju zaručnicu Jane Hunter. Obećao joj je da će se vjenčati poslije rata. Premda još nije imao pojma od čega će živjeti, čvrsto je odlučio da obećanje ispuni.

Oni su ipak bili u boljem položaju nego mnogi drugi. U njihovu zavičaju nije harao rat. Ranč je nedirnut, pa će već stvoriti nešto iz njega.

— Dakle, napokon smo u Teksasu! — reče Jan. Grickao je suhu travku. — Već sam se zaželio zavičaja!

Njegov brat duboko udahne. — Da, osjeća se prašina u zraku. U ratu sam

se nagutao svakakve prašine, ali nije-dna mi nije prijala kao ova naša, teksaška.

Jan se veselo nasmije. — Da mi je netko prije pola godine kazao da ću danas biti na teksaškoj granici, rekao bih mu da je lud. Produžimo, brate. Za dva dana bit ćemo kod kuće.

Jullu zasjaju oči. — Što će kazati otac? Sigurno nas već dugo očekuje!

— Svakako! I Jane!

Jan potjera konja. Brat ga je slijedio. Bili su umorni, ali i sretni što su opet kod kuće. Zaboravili su iscrpljenost i glad. Najednom su se osjećali slobodnijima i sigurnijima. Vjerovali su da je opasnostima došao kraj, da od sada neće morati strahovati za svoj život. Mislili su da će živjeti u miru. Mislili su ono što svi misle kad se vraćaju iz rata. Još dva dana, pa će biti u svom domu. Htjeli su sve zaboraviti, sve patnje i grozote.

Bili su mladi i odlučni da se prihvate posla. Vjerovali su da će obnoviti ranč. Budući da na putu kući nisu prošli ni kroz jedan teksaški grad, nisu znali kakva je situacija u Teksasu. Nisu ni slutili kakve sve promjene donosi poraz u ratu.

Na vidiku se pojavi ranč. Obojica ubrzaju konje.

Na prvi pogled nisu primijetili da su građevine zapuštene, da na krovu staje zjape rupe i nedostaju prozorska stakla na nastambi za kauboje.

Bili su suviše uzbuđeni. Tek kad su stigli do dvorišta, osjete čudnu tjeskobu. Nigdje nije bilo ni žive duše.

Na ulazu u dvorište uzdizao se maleni humak s jednostavnim križom.

Zaustave konje. Sada su pažljivo promatrali ranč. Sada su vidjeli sve ono što im je u prvi tren promaklo oku.

— Kad smo odlazili tu nije bilo groba! — promrmlja Jan.

— Na ranču je živjelo samo dvoje ljudi — napomene Jull. — Otac i Jane. Ovdje leži netko od njih dvoje. Ne vjerujem da bi otac pokopao stranca na ranču.

Bili su zbunjeni. Nisu znali što to znači.

— Nešto nije u redu, brate. Dovo me odnio ako jest! — tiho reče Jan.

Spusti desnu ruku na bedro i zadrži je u blizini vojnog kolta koji je oduzeo ubijenom sjevernjačkom vojniku. Revolver se nalazio u futroli bez poklopca.

— Cini mi se da je ranč pust! — progunda Jull.

— Ne znam.

Jan položi ruku na revolverski kundak i potjera konja. Korakom je jahao kroz dvorište. Još je vladala potpuna tišina. Zamišljeno pogladi neobrijano lice na kojem se već stvorila kora od znoja i prašine Sjaše.

— Budi oprezan, Jan! — dovikne mu Jull i potjera konja.

Jan krene prema kućnim vratima. Već je gotovo stigao do njih, kad se naglo otvore i izviri puščana cijev. Prije nego što je mogao reagirati i povući revolver škljucne kokot.

— Ne miči se stranče! Nema tu ništa za tebe! Obojica nestanite odavde! — nared odriješiti ženski glas.

Jan ga odmah prepozna. — Jane! — uzvikne. — Zaboga Jane!

Priska se iznenada spusti. Začuje se prigušen rečaj. Na pragu se pojavi djevojka.

Izgledala je umorno. Oči su joj bile vlažne. Za tren je stajala na pragu i gledala visokoga, neobrijanog muškarca koji se zaustavio samo nekoliko koraka ispred nje. Tada pogleda onog na konju koji se nagne naprijed i gurne šešir na potiljak.

— Jan? — promrmlja. — Ali Jan... ti...

Tada zajeca i poleti u naručaj Janu, koji je grčevito zagrljao kao da je više nikada neće pustiti.

Htjela je još nešto reći, ali nije mogla. Više se nije mogla obuzdati. Brzнула je u grčevit plač.

Jull sjaše i napoji konje. Koračajući kroz dvorište držao je revolver u ruci. Vratio se do brata.

— Sama je ovdje. Jan Sasvim sam! Onaj grob vjerojatno je očevo. O, trista mu gromova!

Jull ušuti, i njegove se oči ovlaže. Okrene se.

— Ne govori ništa! — izusti Jan. — Nije potrebno da bilo što kažeš brate! Pogledaj Jane! Ovdje je bio pakao!

Još čvršće zagrljao djevojku i počne je milovati po ramenima. Htio ju je smiriti.

Međutim, ona nije prestala plakati. Sve što je proživjela posljednjih mjeseci sada je provalilo.

Jan je povede prema kući. Grčevito se uhvatila za njegovu sivu vojničku bluzu.

Uvede je u kuću.

Tek sada je imao dojam da je kod kuće. Za ove četiri godine ništa se nije izmijenilo, baš ništa. Činilo mu se da je izašao za tren samo da nahrani konje.

Odvede Jane u veliku dnevnu sobu i sjedne s njom na klupu kraj golemoga ognjišta.

Djevojka podigne glavu. Pokušavala je ovladati sobom. Oči su joj bile crvene od plača, a lice iskrivljeno od grča.

— Jan! O, Jan! — zajeca. — Dobro je što si se vratio! Više... nisam vjerovala da ćeš doći. Jan, o, Jan...

Opet mu se privine uz prsa. Jan nije znao što da radi.

Na vratima se pojavi Jull.

— Odveo sam konje u staju — reče. — Je li već nešto kazala? Zanima me kako je umro otac!

— Zar može govoriti? Živci su joj potpuno uništeni. Pogledaj je! Skuhaj nam kavu, Jull, ako je još ima u kući.

Jull kimne i okrene se da izađe. Zastane na pragu.

— Jan — reče — mislio sam da ćemo ovdje, na ranču, živjeti na miru, da će sve biti kao prije rata. Prevario sam se, Jan! Mat ćemo grdnih nevolja.

— Svi se ponekad varamo, Jull! — promrmlja Jan.

Jull izađe.

Nakon nekog vremena Jane opet digne glavu.

Jan joj nježno ukloni uvojke s čela. Zagleda joj se u uplakane oči.

— Otac je mrtav? — upita je.

Djevojka kimne i zadršće.

— Umro je prirodnom smrću? — upita Jan.

Jane zatrese glavom.

— Nije, Jan! Linčovali su ga! Linčovali su ga kao ubojicu!

Jan je nije odmah razumio. Zaprepašteno ju je gledao. Pokušavao je

shvatiti smisao onog što je rekla, ali nije mogao. Stoga upita: — Što se dogodilo, Jane? Oca su linčovali? Kako?

— Kazali su da je ubojica! — Jane opet brizne u plač. — Uhapsili su ga i odveli sa sobom. Tada su ga objesili. Linčovali!

Jan još nije shvaćao. Međutim, djevojka je bila suviše uzbuđena, suviše zbunjena da bi mu mogla potanko ispričati. Ipak. Jedno mu je bilo jasno: dogodilo se nešto strašno dok su on i brat bili u ratu. Žrtva je bio njihov otac

Najednom osjeti kocku leda u želucu. Obuzme ga gnjev.

Uđe Jull. Nosio je lončić i šalice.

Jan ga pogleda. — Daj mi kave, Juli. Dakle, otac je ubijen. Jane će nam sve ispričati. Za nas se nastavlja rat!

Jull je šutio. Pruži mu šalicu i napuni je kavom.

— Kavu nismo okusili, mjesecima — reče tiho. — U kući je još i vreća graha. Mislio sam da ću svoju prvu šalicu kave kod kuće popiti s ocem.

— Ne mogu se ostvariti sve želje, brate! — promrmlja Jan.

Počne srkati vruću kavu. Nije mu prijala. Zaboravio je i na glad.

— Objesili su oca, Jull! — reče promuklo. — Jane veli da su ga linčovali kao ubojicu! Uvjeren sam da se radi o groznoj podlosti. Otac je bio star. Nije se mogao braniti. Bio je sam. Svi su mislili samo na sebe, svima je bila glavna briga kako da prežive ta teška vremena. Prokleti rat!

Jane nije pila kavu. Iscrpljeno se naslonila na njega i sklopila oči.

— Ona će nam sve ispričati, Jull! — reče Jan. — Kad se smiri.

— Jedva čekam! — progundā Jull.

Pride prozoru i pogleda napolje. Vidio je samo pustoš. Ogorčeno kimne glavom.

— Kaznit ćemo krivce, ako je otac zaista ubijen, Jan! — reče.

Jan kimne i nježno pomiluje djevočin uplakan obraz.

— Hoćemo, kaznit ćemo ih! — promrmlja gnjevano

Toga prijepodneva sunce je peklo kao svakog dana.

Nitko nije poklonio posebnu pažnju dvojici mršavih jahača koji su ušli sa sjevera u Dumas. Mnogi su dolazili u grad i odlazili bez cilja. Teksas je bio pun skitnica.

Jan i Jull imali su na sebi kaubojsku odjeću. Oko bokova zakopčali su široke opasače. Iz korica su virili teški vojnički koltovi.

Sada su izgledali odmornije. Međutim, pečat grubosti koji im je udario rat ostao je. Zaustave se pred krčmom »Dolar«. Pogledaju oko sebe.

Grad se nije osobito izmijenio. Nije bilo novih kuća. Nedostajao je novac.

Privežu konje za prečku i koraknu na verandu. Šutke gurnu vrata krčme i uđu u polumračnu prostoriju.

Unutra je bilo samo nekoliko gostiju. Igrali su poker.

Pridu šanku.

Debeo krčmar digne glavu. Oči mu iznenađeno zasjaju. Spusti krpu kojom je brisao čaše i objema se rukama podboči na šank.

— Niste li vi Jan i Jull Frank? — upita No, bio je to više zaključak nego pitanje. Pošto su kimnuli, široko se nasmiješi. — Napokon nešto dobro u ovim ušljivim vremenima! Drago mi je što ste se vratili živi i zdravi. Da, da, postali ste pravi muškarci, zreli ljudi. Ja častim! Ionako se ovdje ne može ništa zaraditi. Nitko nema novāca. Radije ću pokloniti piće nego da mi istrunu bačve

Stavi na šank dvije čaše i napuni ih.

— Hvala, Andy! — reče Jan i gurne šešir prema natrag.

Uzmu čaše, kimnu krčmaru i isprazne ih naiskap.

— Međutim, nismo došli piti, Andy — nastavi Jan. — Bili smo na ranču. Ondje postoji jedan grob.

— Sada nakon rata ima ... ima mnogo grobova — promrmlja krčmar

— Da, ali na našem ranču nije bilo groba, Andy. Sada postoji. Pod zemljom leži naš otac.

— Bio je dobar čovjek. — reče krčmar.

Ruka mu je malo podrhtavala kad je ponovno napunio čaše.

— Da, to je istina! — Jull kimne. — Pa ipak, bio je ubojica, zar ne?

Krčmar problijedi i uznemiri se.

— Šalite... šalite se, momci! Vi...

— Smrt nije šaljiva, Andy. Zbog čega bi inače linčovali oca?

Krčmar se počne znojiti. Okrene se u stranu. Teško je disao.

— Štošta se dogodilo za vrijeme rata. Ljudi nisu bili sasvim pri sebi. Ponašali su se drukčije nego inače, i to svi!

— Pričaj nam, Andy! — Jan se nagne naprijed. — Ispričaj nam malo o onoj noći kad su linčovali našeg oca!

Krčmaru zadršće brada.

— Zašto? Zašto ja? Baš ja? Pitajte nekoga drugog! Ili, još bolje, zaboravite sve. To je prošlost. Vremena su bila teška i čudna, pa su i ljudi bili čudni.

— Radi se o našem ocu, Andy! — reče Jull. — Zar da ga zaboravimo? Zar da nam govore iza leđa: evo, to su ona braća Frank koja se nisu usudila osvetiti svoga starog, ubijenog oca.

— Ne želim imati bilo kakve veze s time. Samo bih doživio nepravdu! — Krčmar zatrese glavom. — Vi još ne poznajete ovačnju situaciju. Otvorite uši i oči. Promjena se ne zamjećuje na prvi pogled, no štošta se izmijenilo. Ne mogu ulaziti u sukobe. Ja se družim sa sjevernjacima. Moram. Oni piju, kartaju i jedu kod mene. Kad ne bi bilo tako morao bih zatvoriti krčmu. Tko stvara nepravdu, brzo se nađe u zatvoru u Amarillu i ondje glada. Ja ne mogu plaćati porez. Ne zarađujem toliko. Ako mi sjevernjaci okrenu leđa morat ću zatvoriti krčmu. Prodat će je na dražbi za stotinu dolara, a ja ću izgubiti krov nad glavom. Ne, momci, ja se ne smijem miješati ni u što. Moram stajati po strani i zažmiriti. Ne smijem se opredijeliti ni za koga. Inače...

— Ušuti i spusti glavu. — Ima tu takvih gadosti da smrde na stotinu kilometara — doda tiho. — Neki u Teksasu okreću se kako vjetar puše, sada sklapaju unosne poslove. Meni se to gadi. razumijete? Ja sam sitna uš koju svatko može zgnječiti. To je neugodna spoznaja, ali istinita. Drugi su bili pametniji. Zato vam ne mogu ništa kazati a i neću. Morate potražiti nekog drugog. Ja ne znam ništa!

— Kako hoćeš, Andy! — hladno odvrati Jan. — Priznaj se da se bojiš. I to je već nešto!

— Svi se ovdje boje! — nastavi krčmar. — Ne poznam nijednog čovjeka koji se nečega ne boji. Postoji dovoljno razloga. A kad nema razloga, onda se izmišljaju. Mnogi poštenji ljudi sjede u zatvorima. Morate se opametiti, momci!

— Put bez skretanja ipak je najispravniji. Hajdemo, brate! — reče Jan i okrene se.

Nisu ni dirnuli čaše koje im je krčmar ponovno napunio. Smrknutih lica izađu na nogostup i zaustave se. Nijemo su promatrali grad. Tada se pogledaju.

Jan pljune.

— Možda se štošta promijenilo — reče. — Ako nam je Andy kazao istinu, onda su oni koji su skrivili očevu smrt danas moćni i ugledni. Da, vjerojatno se štošta izmijenilo.

— Nisu se izmijenili i naši običaji! — odvrati Jull. — Nitko mi ne može zabraniti da potražim očeva ubojicu. Makar se radilo o nekom od onih ljigavaca koji su se nakon rata zavukli sjevernjacima u stražnicu i tako se dočepali visokih položaja. Neću se pokolebati, učinit ću ono što moram. Naći ćemo te proklete ubojice, Jan! Naći ćemo ih! Tada ne bih htio biti u njihovoj koži!

Ušuti, priđe konju i potapše ga po vratu prije nego što je uzjahao.

Brat pođe za njim.

U tom času dojaše nekoliko ljudi. Izgledali su neuredno, ali bili su izvrsno naoružani. Glasno se smijući zaustave se pred krčmom, sjašu i prođu mimo braće. Od njih se širio vonj znoja i viskija. I ne pogledavši braću uđu u krčmu.

Jan i Jull gledali su za njima.

Neki starac na nogostupu pljune. — Mitchellovi vukovi! — promrmlja.

— Kakvi su to ljudi? — upita Jan i priđe nogostupu.

Starac zastane i nepovjerljivo pogleda braću.

— Izgledaju kao skitnice. Prije rata nisam ih vidao ovdje — doda Jan.

— Niste ni mogli. — Starac srdito kimne. — Oni pripadaju onima koji su na vrijeme shvatili gdje se može dobiti

masna kost. Rade za sjevernjake. I dobro žive. Mogu nas ponižavati, tući i vrijeđati. Uvijek su u pravu. Radili bi i za crnog đavla ako bi iz toga mogli izvući korist.

— Kako to da mogu tako postupati?

— Iza njih stoji vojska, zapravo iza njihovog vođe. Ti grubijani pripadaju Essi Mitchellu. On ih naziva »Narodnom stražom«. Da pukneš od smijeha! Imaju zadatak da sprečavaju nemire i pomažu sjevernjacima koji ne poznaju ovaj kraj. Međutim, oni pljačkaju. Nitko im se ne usuđuje suprotstaviti. Svi ih se boje. Ti lupeži su najgori ološ sjeverno od Rio Grandea.

— Tko je taj Mitchell? — Jan se namršti.

Starac ga ispitivački pogleda.

— Tek ste se vratili iz rata, zar ne? — upita. Pošto je Jan kimnuo, nastavi: — On je običan podlac. Sve nas je nasamario. Nekoć je bio propovjednik. Nedjeljom je pomagao župniku u crkvi i svirao na orguljama. Govorio je o pravdi i zakonu i neprestano nam punio uši Biblijom. Smatrali smo ga najpoštenijim čovjekom u Teksasu. Dok bi držao propovijed mogla se muha čuti. Međutim, tek što je završio rat bacio je Bibliju u zapećak i potrčao u susret sjevernjacima. Dočekali su ga raširenih ruku. Tako vam je to, stranče. Od tada više ne drži propovijedi. Danas njegove riječi nagovješćuju zlo. Vlada Dumasom i cijelim okrugom kao kralj. Pobuni li se netko, baci ga u zatvor. Vojno zapovjedništvo u Amarilu prikriva sve što učini taj nitkov. Ovi ljudi koji su maloprije ušli u krčmu bezobzirni su revolveraši. Opit će se i tada će divljati po gradu. Tako vam je danas u Teksasu!

Janu je situacija bila sve jasnija. Sada je bolje razumio krčmareve riječi.

— A šerif? — zapita.

Starac se samo nasmije.

— Colman može biti sretan što ga sjevernjaci nisu otjerali do vrata — odgovori. — Više nije mlad. Otkad je ranjen, kad su linčovali starog Franka, ne osjeća se dobro. Više ništa ne radi, samo sjedi u svom uredu.

Jan se trznuo. Ali ništa nije pitao. Nije htio da starac bilo što posumnja.

Starac pozdravi i produži niz nogostup.

Jan se okrene bratu.

— Mislim da nam jedino šerif može nešto kazati — reče. — I kazat će nam!

— Uplašio se kao i svi ostali. — Jull okrene konja. — Čini mi se da su promjene dublje nego što se može zaključiti na prvi pogled. Nekoć ljudi nisu bili tako plašljivi.

— Posvuda se podmićuje i ucjenjuje. Zašto i mi ne bismo iskoristili tuđi strah, Jull? To je jedini način da nešto postignemo u Dumasu. Na žalost. Posjetit ćemo šerifa i porazgovarati s njim. On se boji sjevernjaka. Valjda neće otrčati k njima i pričati im o nama. Moramo ga uvjeriti da i mi možemo biti opasni. — Jan uzjaše. — Hajdemo k njemu!

Sutke su jahali ulicom.

Na rubu grada vidjeli su голу topolu. Još nisu znali da je na njoj visio njihov otac.

Stignu do šerifova ureda. Pažljivo su motrili svaku pojedinost. Privežu konje i popnu se na verandu. Pod čizmama zaškripaše stare daske.

Zaustave se pred vratima. Kao da su oklijevali.

— A što ako nije sam? — upita Jull.

Stariji brat slegne ramenima.

— Tada ćemo otići i vratiti se drugom zgodom — odgovori.

Pokuca. Ne pričekavši da mu se netko javi, pritisne kvaku i otvori vrata.

Obojica uđu. Jull zatvori za sobom vrata i nasloni se na njih leđima. Prekriži ruke na prsima.

U uredu se nalazio samo jedan čovjek. Sjedio je za pisanim stolom. Sada digne pogled i namršti se. Oči mu se malo suze.

Bio je mršav i koščat. Na licu mu se vidjelo bezbroj bora. Ostane sjediti. Položi ruke na stol. U očima mu se odrazi sumnjičavost.

— Vi ste šerif Colman? — upita Jan.

Čovjek kimne. Posegne desnicom prema snopu spisa i uzme zvijezdu koja je ondje ležala. Prikaži je na košulju.

— Ne nosim je uvijek. Ionako ne vrijedi mnogo — reče i naglo ušuti. Kazao je nešto što nije htio.

Nije prepoznao braću Frank. Odavno ih nije vidio.

— Ne poznajete nas šerife?

Colman zatrese glavom.

— Ne znam... ne mogu se sjetiti...

— Zovemo se Frank, šerife Colman. Jan i Jull Frank!

Colman zamišljeno kimne. Iznenada shvati što to znači. Naježi se. Počne drhtati. Grčevito se uhvati za ivicu stola. Napola zažmiri.

— Slutio sam to! — prošapće. — K vragu, slutio sam to. Znao sam da ćete jednog dana doći. Znao sam da će se to dogoditi...

— Vi ste uhapsili našeg oca, Colman. Prije pola godine. Dojahali ste na ranč sa svojim pomoćnikom. Nazvali ste našeg oca ubojicom i odveli ga sa sobom. Strpali ste ga u zatvor! — Jan je bio uzbuđen. Pristupi stolu i nagne se naprijed. — Međutim, banda vigilanta linčovala je našeg oca. Objesili su ga. Sada smo ovdje, Colman. Zelimo sve saznati. Je li naš otac bio ubojica?

Colman se podboči na stol. Teško je disao. Tada digne pogled.

— Molim vas — promrmlja — ostavite me... ostavite me na miru! Svaki se dan može dogoditi da mi oduzmu mjesto i otjeraju me. Nisam poklanjao nikakvu pažnju ratu, ali sada me ipak nazivaju starim južnjačkim pobunjenikom. Ako sjevernjaci to zažele, već sutra ću biti na ulici, bez prebijene pare u džepu!

— O tome vas nisam ništa pitao, Colman. Pitao sam vas o svom ocu!

Janov glas bio je prijeteci.

— Ne znam... ne znam. — Šerif zatrese glavom. — Nisam znao ni tada kad su se pojavili vigilanti. Vaš je otac bio kod mene tek tri dana. Sve je govorilo protiv njega. Ipak ne znam pravi odgovor!

— Prema tome, otac je možda bio nevin! — Jan stisne šake.

— I to je moguće. I to je moguće! — promrmlja Fred Colman.

— Zašto niste prikupili dokaze o tome da je nevin? Niste se dovoljno brinuli!

— Imao sam jednog svjedoka. — Colman kao da se smirio. — Pošto su ubijeni dovezeni u grad, javio se taj svjedok i ispričao da je vidio vašeg oca

na djelu. Ubijeni su bili trgovci konjima. Nekoliko sati prije toga prodali su južnjačkoj vojsci trista konja i imali kod sebe tri tisuće dolara. U zlatu!

— Gdje je taj novac?

— To ne znam! — Colman slegne ramenima. — Nije pronađen. Vaš otac je od početka sve poricao. No, to ništa ne znači, jer...

— Zašto to ne bi nešto značilo, ha?

— Jan se nagne naprijed. — Zar izjava poštena čovjeka, kojeg su godinama poznavali svi u ovom gradu, ništa ne znači? Kako to? Zar nije imao pravo na to da ga saslušate? Zar nije imao pravo na to da njegovoj izjavi poklonite istu pažnju kao i svakoj drugoj? Znači, vi ste više vjerovali tom svjedoku nego našem ocu! Premda niste našli novac i premda je on uporno poricao da ima bilo kakve veze s ubojstvom. Zar nije postojala jednaka mogućnost da je nevin?

— Hm, danas je sve to drukčije. Ali tada... Morate razumjeti. Vladao je pakao. Ubijalo se i pljačkalo. Bili smo sretni kad bismo s vremena na vrijeme nekoga uhvatili. Dakle, postojao je jedan svjedok. Povjerovali smo mu i uhapsili vašeg oca. Ostalo me se ne tiče. Nisam ja pozvao vigilante. Oni su se pojavljivali uvijek kad bi se u zatvoru nalazio netko tko je bio osumnjičen zbog ubojstva. Izvukli bi ga iz zatvora, odvukli pod drvo na rubu grada i objesili ga. Morate to razumjeti. Bili smo sretni kad bismo se oslobodili zločinaca koji su nam u zatvoru samo smetali. Uvijek se radilo o probisvjetima za kojima su u susjednim okruzima postojale tjeralice. Nikada nije stradao nevin čovjek. Vaš otac bio je iznimka. Pokušao sam zaustaviti vigilante. Nisam htio otvoriti vrata. Razvalili su ih. Opalio sam, a oni su uzvratili vatrom. Ranili su me u rame. Najradije bi me objesili. Nisam mogao ništa učiniti. Ubrzo sam se onesvijestio.

Jan ga je slušao ukočena lica. Nije se moglo primijetiti što misli.

Pošto je završio, šerif ga pogleda u oči. — Vjerujte mi — promrmlja — to je istina!

Braća su šutjela promatrajući Colmana.

Šerifu postane vruće. Čelo mu se orosi kapljicama znoja. Grčevito stisne šake.

— Tko je taj svjedok? — zapita Jan.
— Kako se zove? Gdje živi?

Colman se opet poguri i zagleda u stol. Međutim, nije mogao pobjeći pitanjima. Ona su zahtijevala odgovor.

— Ne smijem... ne smijem vam odati ime svjedoka! — proštenje. — Zabranjeno mi je da odajem svjedoka ako bih ga time ugrozio.

— Zašto mislite da biste ga ugrozili?
— Jan se nasloni na stol.

— Vi se... vi se želite osvetiti! — promuća Colman. Nije se usudio dići pogled. — Zar mislite da sam slijep! Ako vam kažem tko je svjedok, ubit ćete ga.

— Odgovorite mi na pitanje Colman!

— Odgovorio sam vam. Više ništa neću kazati. Vi ne znate kakvo je ovdje stanje. Svi ovisimo o sjevernjacima i o onom prokletom Essi Mitchellu. Zato ništa ne mogu kazati.

— Kakve on ima veze s time?

— Nisam rekao da ima nekakve veze! — Colman se pokušava izvući. Međutim, primijetio je da je opet previše rekao. — Vaš je otac bio kriv — izusti. — Vigilanti su učinili ono što bi za sedam dana učinio i sud u Amarillu.

— Želim saznati ime svjedoka, Colman! I kakve ima veze sa svim tim Mitchell?

— Neću vam ništa kazati. Idite!

Jan srdito puhne.

— Tako? — promrsi kroz zube. — Misлите da ćemo otići? Varate se. Jull, pripazi na vrata.

Naglo zaobiđe stol i pristupi šerifu.

Colman kao da nije bio u stanju da ustane. Sjedio je kao okamenjen. U očima mu se vidio paničan strah. Pokuša ispružiti ruke.

— Što... što hoćete? — promrmlja.
— Ostavite me na miru! Opominjem vas! Doživjet ćete...

— Ne možemo doživjeti nešto gore od onog što smo doživjeli — prekine ga Jan. — Otac je mrtav, i to je dovoljno velika nevolja. I za vas!

Jan ščepa šerifa za košulju i podigne ga na noge. Colman prestrašeno zastene i htjede se obraniti. Nije stigao. Jan

zamahne i pogodi ga desnicom u lice. U istom trenu ga ispusti.

Šerif odleti natraške, naleti na stolicu, ne uspije održati ravnotežu i sruši se na leđa. Jaukne i uhvati se za lijevo rame.

— Zbog ovoga ćete se pokajati, Frank! Kunem vam se da ćete se pokajati! — prosikće s mržnjom.

— Vi ćete se prvi pokajati! — promrmlja Jan. — A možda nećete imati dovoljno vremena. Kad umrete, bit će prekasno!

NE ZABORAVITE — SVAKO JUTRO **VJESNIK**

— Vi... Vi... — Colman je htio nešto reći ali zbog straha nije mogao pronaći riječi. Jasno mu je bilo da je bliže smrti nego ikada. — Ne možete... ne možete to učiniti!

Jan se nasmije. — Ne možemo? A našeg su oca mogli objesiti, je li? Zar mislite da nas ništa nisu naučili u ratu? Svaki dan prisustvovali smo ubijanju i ubijali. Onda, što ćete učiniti?

Colman klekne. Obriše rukavom krv s donje usne.

— Ne mogu vam ništa reći! — izusti hrapavim glasom. — Makar me umlatili, ja ne mogu...

— Bolje bi bilo da ne dođe do toga! — Jan stisne šake. — Postavio sam vam pitanje i čekam odgovor. Mi imamo vremena, šerife.

Colman zatrese glavom. — Ne, ništa neću reći!

U istom času pogodi ga Janova šaka i odbaci do ormara.

Jan odgovrne stolicu i pristupi šerifu. Sagne se.

Ovaj put Colman se pokuša oduprijeti. Zamahne nogama. Htio je udariti u koljeno. Međutim, Jan se hitro baci naprijed. Cizme mu samo okrznu cjevanice. Nađe se na šerifu i zada mu dva-tri udarca.

— Postavio sam vam pitanje, Colmane! Jedno jedino pitanje!

Ustane i ustukne jedan korak.

Šerif ostane na podu teško dišući. — Ali... ali...

— Da nastavimo? — Jan podigne stisnute šake.

Colman samo napola otvori oči i odmah zaštititi rukama lice.

— Ja čekam! — Jan se nasloni na stol. — Radi se o jednom jedinom pitanju.

Šerif prestrašeno zastenje. Lice mu se iskrivi od očaja i boli.

— Vi ćete biti krivi ako nastradam! — izusti. — Da, vi ćete biti krivi. Mnogi su već ubijeni zato što su previše znali ili su previše pričali. Vi ćete biti krivi ako me...

— Odgovorite. Colmane! — ponovi Jan.

Šerif shvati da se ne može izvući.

— Zove se Detras, Sancho Detras! — odgovori. — Ali...

— Najprije ćemo razjasniti da li je otac bio ubojica ili nije. Ako nije bio, kao što mi vjerujemo, onda ćemo se još pozabaviti s tobom, šerife. Gdje živi Meksikanac?

— U blizini Middle Watera. Ima farmu. On... Ah, idite do vraga! — Šerif spusti glavu.

Jan htjede još nešto upitati, ali odmahne rukom i okrene se. — Vratit ćemo se, Colmane. Možeš nas čekati ili pobjeći. Hajdemo, Jull! Pred nama je dalek put!

Jull otvori vrata i izviri van. Nogo-stup je bio prazan. Samo se skupina djece igrala praznom limenkom. Podizali su takvu buku da se nisu mogli čuti šerifovi povici.

Izađu iz ureda. Šerif je ležao na podu i stenjao.

Mirno prijeđu preko verande i zaustave se kraj ograde.

— A ako je lagao? — Jull pogleda brata. — I to je moguće. Ne mogu povjerovati da su vigilanti, samo zbog izjave nepoznata Meksikanca objesili čovjeka koji je u ovom gradu bio dobro poznat i koji je uvijek bio pošten. Vigilanti su fanatiki, ali nisu glupi. Možda je šerif lagao.

— Možda! — Jan kimne. — Ipak vjerujem da je rekao istinu. Boji se, umire od straha. Međutim, ima istine i u tvojim riječima. Tu postoje još neke pojedinosti. Nije to tako jednostavno. Colman nam nije sve ispričao. Ostalo ćemo saznati od Detrasa. Požurimo. Middle Water je daleko. Stići ćemo tek pred več.

— Da obavijestimo Jane? — Jill siđe s verande i pođe prema svom konju.

— Izgubili bismo previše vremena — odvratil Jan. — Sutra ujutro bit ćemo na ranču. Mora se strpjeti. Naslutit će da imamo posla. Što prije krenemo, prije ćemo se vratiti. Skrenemo li još na ranč, stići ćemo u Middle Water tek pošto se smrači. Ne znamo gdje se nalazi farma.

— U pravu si. — Jull se popne na konja.

— Muči me pitanje, što je radio Meksikanac, farmer iz Middle Watera, na cesti za Sperman, dva kilometra od našeg ranča? Ako je promatrao oca, kako to da ga otac nije primijetio? Otac je bio star, ali ne i neoprezan. Mislim da će nam farmer štošta ispričati. A ako ne bude htio, pokajat će se!

Izjahaše iz grada.

Colman je ostao u uredu. Nije počeo dozivati u pomoć niti je krenuo za njima. Oprao je krv, zatim je poplo punu čašu viskija i ponovno sjeo za stol. Nije htio da se sazna što mu se dogodilo. Bojao se. Strah mu je nalagao da šuti...

KVIZ

• križaljke • testovi • rebusi
• ljubavne i krimi priče • žale

**izlazi svake
druge srijede**

40 STRANA - 3 DINARA

Braća su jahala satima.

Šutjeli su, svakj zauzet svojim mislima.

Premda su se tek nedavno vratili iz rata, već su zamijetili da se njihov zavičaj izmijenio. Sjećajući se potištenih građana u Dumasu, krčmara i šerifa, znali su da rat nije pogodio samo vojnike na bojištu, već je sada, kad je tobože završen, zahvatio i njihov rodni kraj. Pobjednici su donijeli mržnju i neprijateljstvo. Oni koji su do sada samo čitali o ratu u novinama, uvidjeli su kakav može biti pobjednik. Ljudi u Dumasu nisu bili slobodni kao nekoć.

U Middle Water ujahali su kasno po podne. Grad je bio manji od Dumasa i sastojao se samo od drvenih kuća.

Iako je sunce bilo nisko, vrućina još nije popustila. Na nogostupima se nalazilo, samo nekoliko ljudi. Pred krčmom je sjedio neki čovjek.

Nitko nije posebno promatrao dvojicu jahača. Svi su se već navikli na povratnike iz rata. Bilo ih je previše.

Braća su pogledavala ljude na verandama. Zatim skrenu prema čovjeku pred krčmom.

On ih opazi, ali se ne pomakne. Lijeno je ispružio noge i napola žmirio. Kraj njega se stajala prazna boca viskija. Pravio se da spava. Međutim, bio je posve budan. Pošto su se jahati zaustavili pred njim, još se ne pomakne.

Jan se nagne naprijed i dodirne obod šešira. — Dobar dan!

Čovjek samo kimne.

Jan prekriži ruke na jabuci sedla. — Vruće je, zar ne?

— Može se. podnijeti, stranče! — Čovjek se osmijehne.

— Tražimo Sancha Detrasa!

Čovjek opet kimne. Počne grickati donju usnu. — Prijatelji?

Jan se kiselo osmijehne. — Da budem iskren, nismo mu baš bliski prijatelji.

— To sam i mislio. — Čovjek se uspravi i gurne šešir na potiljak. — Moj djed uvijek je govorio da se ne treba miješati u tuđe stvari.

— Pametan čovjek. Nas zanima samo gdje se nalazi Detrasova farma.

— Ako je to onaj Meksikanac koji se doselio prije pola godine i kupio farmu od starog Setera, onda morate jahati još tri-četiri kilometra na zapad!

Jan se pažljivo zagleda u sugovornika. — Kada je kupio tu farmu? Prije pola godine?

— Da, stranče. — Čovjek se opet zavalio u naslonjač. — Došao je ovamo prije pola godine. Starom Seteru odavno je dojadio život na farmi. Prodao ju je za četiri stotine dolara. Momak je platio i štošta kupio u trgovini. Oruđe, sjeme i ostalo. Priča se da će obnoviti farmu, stvoriti nešto od nje. Meni je svejedno. Međutim, činjenica je da ima novca, mnogo novca. Ne južnjačke bezvrijedne dolare. On plaća zlatnicima. Imate s njim nepodmirene račune?

Jan navuče šešir na čelo. — Možda. — Uspravi se u sedlu. — No, neće moći da ih plati zlatnicima.

Čovjek se samo nasmiješi.

Braća zahvale i odjašu prema zapadnoj ivici grada.

Čovjek je gledao za njima dok se nisu izgubili s vidika.

Iza njega otvore se vrata krčme. Izade krčmar i podboči se rukama o bokove. — Razgovarao si sa strancima? — upita premda ih je jasno vidio kroz prozor.

Onaj na stolici šutke kimne. Namršti se. Činilo se da razmišlja o nečemu. — Zele posjetiti Detrasa, onog Meksikanca sa zlatnicima. Kažu da mu nisu prijatelji.

Krčmar smrknuto kimne. — Onda mu neće pomoći ni njegovi zlatnici.

— I ja tako mislim.

— Pravo mu bude. Ja sam živio i poslovao pošteno pa nemam ni prebije-ne pare, a on se razbacuje zlatom. To nije pravedno, razumiješ?

— Ne zavidi bližnjem!

Krčmar se zajapuri. — Da, baš mi treba tih tvojih Deset zapovijedi!

— Ja živim prema Bibliji. Nikome ne činim zlo.

— Kako bi i mogao činiti zlo kad se cio dan sunčaš i ločeš viski. Kako bi bilo da se malo prihvatiš posla i stvoriš nešto od svog života? O tome ništa ne piše u Bibliji?

— Zar misliš da nije naporno ljenčariti? — promrmlja onaj na stolici i pripremi se da malo odrijeva.

Pošto su izjahali iz grada, Jull reče: — Znam što misliš, Jan. Vjeruješ da je Meksikanac upleten u očevu smrt. I ja tako mislim, Jan.

Brat ga pogleda. — Pa, već sam rekao da šerif nije sve ispričao i da ćemo još nešto saznati. Jedan prikriva drugoga, a svi se boje jedan drugoga. Sve je to hrpa smeća koja sakriva istinu. Smrdi do neba. Vjerujem da će nam Meksikanac otkriti važne pojedinosti. Upitat ću ga odakle mu zlatnici. Ne pruži li nam uvjerljiv odgovor, predočit ću mu činjenice: prije pola godine ubijena su dva trgovca. Opljačkani su. Imali su kod sebe tri tisuće dolara. Prije pola godine Detras je okrivio oca da je ubio tu dvojicu. Otac je dospio u zatvor, zatim su ga linčovali vigilanti. U isto vrijeme Detras je kupio farmu i počeo se razbacivati novcem. Zašto nije kupio tu farmu ranije? Vjerojatno zato što nije imao novac. Odakle se najednom dočepao para, baš prije pola godine? Zbroji jedan i jedan, brate, pa će ti sve biti jasno. Moramo požuriti. Ne smije se smračiti prije nego što stignemo do farme. Neka nam vidi lica. Neka ih dobro upamti. Ništa ne mrzim tako kao lažljivce. A kad je lažljivac još i ubojica, onda znam zašto nosim revolver.

Produže šutke. Sada su brže jahali. Nprestano su razmišljali o svemu što su saznali. Neumoljivo se nametao zaključak: otac je obješen nevin. Ali još uvijek nisu pohvatali sve konce.

Sunce je porumenjelo. Spuštalo se veće.

Nakon pola sata jahanja stignu do uskoga poljskog puta koji se odvajao od glavne ceste.

Za desetak minuta ugledaju farmu.

Nije bila velika, ali je izgledala uredno. Usred dvorišta stajala je kuća. Kraj nje dugačka staja. Nedaleko od kuće nalazio se bunar. Pored staje bio je velik obor. Prazan.

Braća zaustave konje.

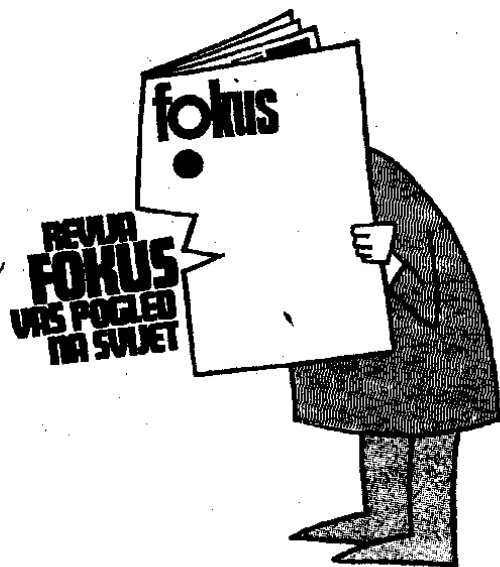
Šutke i pažljivo promatrali su farmu. Zamjećivali su svaku pojedinost.

Jan obriše nadlanicom znoj s prажnjava lica i nasloni se na jabuku sedla. Suze mu se oči.

— Davolski zgodna farma — promrmlja. — Takvih ima vrlo malo u Teksasu.

Njegov brat kimne.

U dvorištu se pojavi žena. Imala je jednostavnu platnenu kecelju i maramu na glavi. Ne primijeti jahače na brežuljku. Noseći dva kabla, pođe prema bunaru.

— Koliko ljudi ima tamo dolje? — Jull zamišljeno gurne šešir na potiljak. — Detras, vjerojatno, ima nekoliko pomoćnika. Ne može sam obaviti sav posao.

Jan se osmjehne.

— Otvoreno ćemo ujahati u dvorište — objasni. — Nitko nas ne poznaje. Nemamo razloga da se skrivamo. Zamoliti ćemo vode. Tada ćemo saznati

koliko ima ljudi na farmi. Bitno je da ne izazovemo sumnju.

Potjera konja nizbrdo. Brat ga je slijedio.

Žena u dvorištu začuje topot kopita, podigne glavu i ugleda jahača. Ispitivački ih je promatrala nekoliko časaka, a onda kablove odnese u kuću. Nije se žurila.

Braća su već ušla u dvorište kad se na kućnim vratima pojavio čovjek s puškom. Zaustavio se i zagledao prema njima.

— Moramo ostati mirni! — promrmlja Jan. — Ne uzbuđuj se, Jull! Ne smiješ izgubiti živce! Mi smo dva stranca koji samo prolaze ovuda i žele vode za konje i sebe. Motri na kuću! Ja ću se pobrihnuti za ovog momka.

Ušuti. Povuku uzde i dodirnu obod šešira. Na licu im se ne pomakne nijedan mišić. Ukočeno su sjedili na konjima.

Čovjek s puškom napravi dva koraka. Još je stajao blizu kuće.

Jan opazi krajičkom oka micanje iza jednog prozora.

Čovjek koji ih je dočekao, čvrsto je držao pušku. Cijev je bila uperena prema dolje, ali desni palac počivao je na kokotu. — Što želite?

— Prevalili smo dalek put i nagutali se prašine. Rado bismo popili vode i napojili konje — odgovori Jan.

Čovjek ih je sumnjičavo promatrao. Napokon kimne. — Ondje je bunar — reče i pokaže puškom.

— Veoma smo vam zahvalni! — odvrati Jan.

Braća sjašu.

VII

Jan se osvrne oko sebe. — Ova lijepa farma pripada vama? Ne vjerujem da se nešto slično može vidjeti u cijelom Teksasu. — Povede svog konja prema koritu za napajanje. Brat pođe za njim.

Čovjek potpuno spusti pušku i polako se približi.

— Na žalost, farma nije moja — objasni. — Pripada senjoru Sanchu Detrasu. Kupio ju je prije nekoliko mjeseci. Do tada je bila zapuštena. Stari Sater nije imao novca, a bio je i boležljiv, pa nije mogao obrađivati zemlju. Vremena su bila teška. Zapr-

vo, još su i danas. Međutim, ako se zapne, može se nešto postići. Rat je završen. Treba živjeti u slozi sa sjevernjacima. Na taj se način izbjegnju teškoće.

— Da, da, svakako. Znači, vaš gazda je Meksikanac?

— Tako je. Ja sam njegov radnik. Imao sam veliku sreću što sam u ovakvo doba uspio pronaći dobar posao. Zaposlenje danas vrijedi zlata. Iz rata se vraćaju tisuće vojnika, a gotovo nitko nema novca da plaća radnike.

Jan kimne. — Farma, međutim, izgleda vrlo uredno. Obradena je. Imate mnogo posla, zar ne? Možete li ga obaviti sami?

Čovjek se tiho nasmije. — Naravno da ga ne bih mogao obaviti sam. Na farmi su još jedan radnik i žena koja čisti kuću i kuha. I svi imamo pune ruke posla.

— To vam vjerujem. — Jan se široko nasmije.

Prođu s bratom prema bunaru i promrmlja: — Dva radnika, jedna žena i Detras! Okušat ćemo sreću, Jull. Sada možemo uspjeti, a kasnije više ne!

Kazao je to tako tiho da ga Detrasov radnik nije mogao razumjeti. Činilo se kao da pjevuši sebi u bradu.

Međutim, brat ga je razumio i pripremio se.

Jan se naglo zaustavi i sagne kao da želi popraviti nešto na svojoj čizmi. Pri tom pogleda kućna vrata i radnika koji je stajao sa strane i još ništa nije posumnjao. Duboko udahne i munjevito se okrene. Baci se na zbunjena radnika, koji se i ne pomakne. Nije se mogao pokrenuti. Ukočio se od zaprepaštenja. Zinuo je, a oči su mu se raširile. Htio je nešto uzviknuti. No, sve se zbilo suviše brzo. Malo se prignuo da podigne pušku, ali to mu nije uspjelo. Sve je trajalo samo nekoliko djelića sekunde.

Prema njemu poleti šaka i pogodi ga u bradu.

Zapljusne ga vrućina. Iz ruku mu ispadne puška. Zatetura dva koraka natraške i sruši se kao pokošen. Ostao je ležati u prašini.

Jull je istovremeno povukao revolver i potrčao prema kući. Iznutra dopre ženski vrisak. Opazi sjenku iza prozora

**Moda, kozmetika,
domaćinstvo**

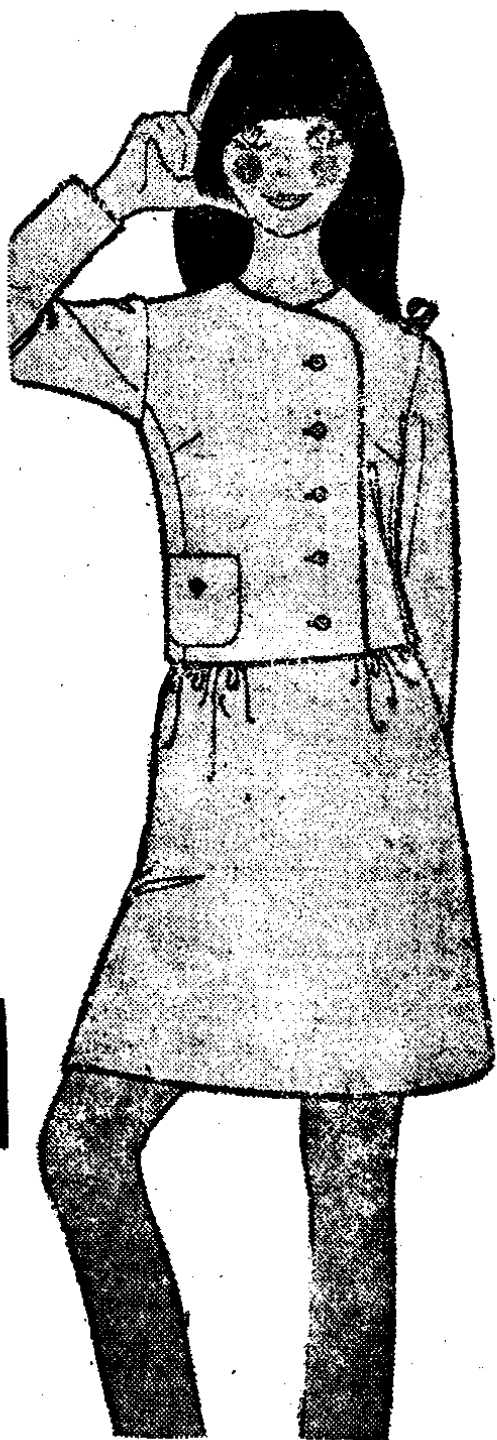
**Savjeti
liječnika i
psihologa**

**Novela, roman,
zanimljivo štivo**

**ukratko: SVE
ŠTO ZANIMA
SUVREMENU
ZENU**

Svijet

**jugoslaven-
ska ženska
revija**

i baci se na zemlju. Zazveči staklo i izviri puščana cijev.

Odjekne hitac. Tane prozuji tik pored Jullove glave.

No, i on okine. Metak probije staklo na prozoru.

Žena ponovo vrisne.

Kraj bunara zagrmi puška. Jan je otvorio vatru.

Na pragu se pojavi čovjek, zatetura nekoliko koraka i sruši se. Metak mu je prošao kroz desno bedro. Jaukao je i grčio se na pijesku. U desnici je držao revolver.

Jull skoči na noge i u tri skoka nađe se kraj njega. Baci se na zemlju i oduzme mu revolver. Otkotrlja se u stranu. Potrči prema kući i priljubi se uza zid kraj vrata.

Zavlada tišina.

Tada zaškripi pijesak pod čizmama. Kroz dvorište je koračao Jan i držao u ruci kolt. Napeo je kokot. Išao je uspravno i bez straha prema otvorenim vratima.

Njegov brat grozničavo zatrese glavom. — Stani, Jan! Do vraga, zar si poludio? Stani! Ubit će te! Kladim se o tisuću dolara da je Detras unutra i čeka priliku da te ustrijeli.

U zraku se osjećao smrad baruta.

— Nemaš ti tisuću dolara! — odvrati Jan.

Stigao je do vrata. Zastane na pragu. Raskoračivši se, čekao je da mu se oči priviknu na polutamu u hodniku. Njegov se lik jasno ocrtavao nasuprot danjem svjetlu.

Korakne unutra. Tada primijeti sjenu u stražnjem dijelu hodnika. Zamijeti brz pokret, te se baci na pod. U istom času začuje škljocaj. Prasne hitac.

Pucanj je odjeknuo kao da je opalio top.

Jan ustane i navali. Desnom nogom izbije protivniku pušku iz ruku.

Čovjek prestrašeno krikne, padne na leđa i otkotrlja se. Ustane hitro kao pantera. No, Jan se već našao kraj njega, udari ga ljevicom.

U kutu vrisne žena. Zgrabi neki predmet i odmah ga baci.

Jan se izmakne.

Vaza udari o dovratlak i razbije se. Žena srdito vikne.

Jan skoči prema njoj, ščepa je za zaglavak i odbaci prema vratima.

U istom trenu korakne preko praga Jull. Uхвати ženu i posjedne je na stolicu. Ona se zgrči i zajeca.

— Svjetlo! — prosikće Jan. — Treba nam svjetlo! Ne miči se, Detras! Vidim te i u tami. U ruci mi je revolver!

Jull žurno potraži petrolejku. Nađe je i zapali fitilj.

Meksikanac je stajao pored zida. Puška je ležala na podu.

— Uхватili smo ga, Jull! — Jan vrati revolver u korice i pogleda Meksikanca. — Ti si Sancho Detras?

Meksikanac je bio blijed. Drhtao je.

— Nećeš odgovoriti? — promrmlija Jan. — Jull, zatvori ženu i radnike u staju. Pobrini se da budu mirni.

Jull kimne i podigne ženu na noge. — Pođite sa mnom! Vama se neće ništa dogoditi!

Žena nesigurnim koracima pođe prema vratima. Lice joj je bilo uplakano.

Jan se opet obrati Detrasu: — Pitao sam te nešto, amigo!

Meksikanac se malo poguri. Iznenada vikne i navali na Jana. Bio je brz. Približio se prije nego što je Jan mogao izvući revolver.

Dobivši dva jaka udarca u prsa, Jan izgubi ravnotežu, zatetura natraške i zaustavi se kraj zida. Podigne ruke kako bi se obranio. Tada munjevitom zamahne desnom nogom i pogodi Detrasa koljenom u prepone.

Meksikanac urlikne i skvrči se. Čelo mu oblije znoj.

Jan se uspravi i nastavi udarati.

Sancho Detras zastenje. Ostao je bez zraka. Napokon klone na stol, prevrne ga i sruši se na pod. Opet krikne izbezumljen od straha. Ostane nepomično ležati.

Jan mu polako priđe. Odgurne stol i sagne se. Oprezno ga pretraži i ustanovi da nema skriveno oružje. Tada se uspravi i gurne ga čizmom.

— Prestani se pretvarati! Ustani!

Budući da se Detras nije ni pomaknuo, ponovno ga gurne nogom.

Ovaj put Detras jaukne i otkotrlja se. Sjedne cvileći.

— Jesi li ti Sancho Detras? — zapita Jan.

Ustukne nekoliko koraka i zaustavi se kraj prevrnutog stola. Desnica mu je počivala na revolverskom kundaku.

Meksikanac kimne. Obriše prašinu s lica, ali kao da nije imao snage da se digne.

— Znači, nismo pogriješili!

Iz hodnika dopru koraci. Uđe Jull i zatvori vrata. — Je li progovorio?

— On je Sancho Detras! — odgovori Jan.

Njegov brat kimne. — Izvrsno!

Obojica zašute.

Detras počne vikati: — Što hoćete od mene? Što vam pada na pamet? Odakle vam pravo da me napadnete? Gubite se oдавде, inače ću pozvati maršala! Objesit će vas, čujete li? Objesiti!

— Možda bi bilo dobro da pozovemo maršala! — odvрати Jan i osmjehne se.

Detras se pokoleba. Spusti glavu i nesigurno ustane.

— Što... što hoćete? — promuća. Glas mu je bio mirniji.

— Htjeli bismo da nam štošta objasniš, amigo! — Jull prekriži ruke na prsima i nasloni se na vrata. — Zanima nas odakle ti novac da kupiš ovu farmu i odakle ti novac da je ovako urediš, u današnje doba kad farmeri nemaju para ni za sjeme!

— Kakav novac? J... — Detras se pokuša nasmijati. — Treba... treba raditi, mnogo raditi. Tada... tada se već nešto stvori, tada se može živjeti.

— A kako plaćaš svoje ljude? Sve to stoji mnogo novca. Tko danas u Tekساسu ima dovoljno para? Samo hulje. A sada prestani lagati, Detras! — izdere se Jan. — Mrzim lažljivce. Neizmjerne ih mrzim. Zanima nas odakle ti zlatnici kojima se razbacuješ u Middle Wateru.

— Ne znam... ne znam o čemu govorite! Uostalom, što se to vas tiče? Sve su to besmislice, obične besmislice! Tko ste vi uopće? Zašto ste upali na moju farmu i postavljate takva pitanja? Odakle vam pravo?

— Ja sam Jan Frank, amigo. A ovo je moj brat Jull!

Detras se namršti. Zbunjeno je gledao braću. Izenada zadržće. Kao da je još više problijedio. Pokuša se pomaknuti, skloniti, pobjeći. Kao da je tražio mišju rupu u koju bi se mogao zavući. Međutim, takve rupe nije bilo.

Polako počne uzmicati, korak po korak. Braća su ga slijedila, isto tako polako, korak po korak.

Detras je dahtao od straha. Niz lice su mu se kotrljale krupne kapi znoja.

— Ne znam... ne znam što govorite, senjores! Ne razumijem... ne razumijem ni riječ. Što... što hoćete?

Bespomoćno je klimao glavom amotamo. Htjede još nešto kazati, ali više nije mogao. Grlo mu se posve osušilo. Nije mogao prozboriti ni riječ. Usne su mu podrhtavale i oblikovale nečujne riječi i rečenice.

— Razmisli, dobro, Detras! Sasvim jasno znamo što hoćemo. Nije nam zakazalo pamćenje!

Detras još malo ustukne i naleti na zid. Trzne se i ukoči kao da ga je netko dodirnuo odostraga. Prostenje: — Nemojte! Pustite me, molim vas! Pustite me! Molim vas, senjores! Pa nisam ništa učinio! Pustite me, molim vas, ne dirajte me, ja sam... ja sam...

— Prestanaj jadicovati! — Jan stisne usnice. — Prestanaj jadicovati, kažem ti! I naš je otac vikao i dozivao u pomoć, Detras. Ipak su ga objesili, jer si ti izjavio da je ubojica! Sada ćemo porazgovarati s tobom. Sve ćeš nam ispričati. Sve! Sjedni!

Sancho Detras nije se usudio pomaknuti.

Pristupi mu Jull i uhvati ga za košulju. — Sjedni! — zaškrguće zubima. Povučće ga i baci na stolicu u kufu.

Detras zastenje i stropošta se na stolicu. Vidio je njihove hladne i nemilosrdne poglede. Grčevito se uhvati za ivicu stolice, kao da se boji da će pasti.

Vani se smračivalo. Sunčeva kugla, koja je još prije nekoliko minuta žarila s neba, izbljedjela je. Spuštala se noć. U cijeloj okolici bilo je tiho. Pjevušio je večernji povjetarac.

— Krenimo od početka! — promrmlja Jan. Pokaže na drugu stolicu. Njegov brat sjedne.

Jan, međutim, ostane stajati tri koraka od Meksikanca. Zakvačivši palce za opasač započne:

— Prije pola godine ustrijeljena su na cesti za Sperman dva čovjeka, meksički trgovci konjima s tri tisuće dolara u džepovima. Imali su zlatnike! Sutradan ih je pronašao neki farmer i doveo u Dumas. Još istog dana posjetio je šerifa neki čovjek i izjavio da je naš otac, Ben Frank, ubojica i pljačkaš. Taj se čovjek zvao Sancho Detras. To si bio ti!

Meksikanac se trzne. Spusti glavu, ali ništa ne reče.

— Tada je dojahao na ranč šerif s pomoćnikom i odveo našeg oca — nastavi Jan. — Zatvorio ga je. Nekoliko dana kasnije pojavili su se vigilanti, ranili šerifa, izvukli oca iz ćelije i objesili ga kao ubojicu! Dakle, do tog trenutka nema ničega čudnog. Međutim, sada me dobro slušaj, Detras. U isto si se vrijeme doselio ovamo i kupio ovu farmu. Kao što nam je kazao tvoj radnik, stari Sater, kojem je pripadala farma, odavno je želio otići odavde zato što nije mogao sastavljati kraj s krajem. Ti si platio zlatnicima. Kupio si u Middle Wateru alat i sve što ti je trebalo i opet si platio zlatnicima. Odgovori nam!

Sancho Detras se i ne pomakne.

— Ne razumijem... ne razumijem vaše riječi. Ne znam ništa...

Ušutka ga snažan šamar. Obraz mu odmah pocrveni.

— Nisi nam odgovorio! — Jan se nagne prema njemu. — Mi hoćemo odgovor! Zar me ne razumiješ?

— Ne mogu vam ništa... ništa drugo odgovoriti! — Detras ih preplašeno pogleda.

— Ti imaš bolji odgovor. razmisli malo! Ali požuri! Jako smo nestrpljivi. Vani se već smračilo!

— Farmu... farmu sam već dugo tražio, ali nisam mogao naći ništa prikladno. Tako se dogodilo da sam ovaj posjed kupio tek prije pola godine, baš kad se dogodilo ono sa starcem.

— Lijep izgovor! Da nisi tako prestrašen vjerovatno bi smislio nešto bolje. Ovako ti ne vjerujem. Ispričaj istinu, inače ćemo se razljutiti!

Pogledavši Janove oči, Sancho Detras spozna da tetura ivicom smrti.

— Ja ću ti kazati što se dogodilo! — umiješa se Jull. — One trgovce nije ubio otac, već ti! Ti si ih ustrijelio i oduzeo im novac. Znao si da se to zbilo na zemlji koja pripada našem ocu. Pošto su pronađena tijela, otrčao si k šerifu. Strpao si našeg oca u zatvor. Opljačkanim novcem kupio si ovu farmu, i još živiš od njega!

Detras se pokuša nasmijati, no lice mu se samo izobličilo. — Imate bujnu maštu, senjor. Ne razumijem što govorite!

— To više nije važno, Detras. Sada znamo što se zbilo. Trebalo je da pažljivije izbrišeš svoj trag. Lako smo otkrili istinu. Dobit ćeš zasluženu nagradu! Odmah!

Detras ih pogleda, jednoga brata, pa drugoga. U očima mu se odrazj paničan strah. — Vi... vi me hoćete... vi me hoćete ubiti? Ubiti...! — Ostao je bez zraka.

— Nazovimo to drukčije, Detras. Kad je ubijen naš otac zbog nečega što nije učinio, to je bio linč. Pravda linča. Nazovimo i to danas tako! Ali ovaj put je kazna pravedna. Osveta nije lijepa riječ!

— Vi ste... vi ste ubojice! — vikne izbezumljeno. — O, proklete ubojice! Dios mio! U pomoć! U pomoć! U pomoć!

Jull ga srdito ščepa i prodrma.

Detras ušuti. — Kazat ću vam sve... Sve ću vam kazati ako me poštediti! Zašto da budem samo ja kažnjen? Od početka sam se protivio tome da uplićemo starca. Od početka sam bio protiv toga. Nitko nas ne bi otkrio. Ništa nam se ne bi bilo dogodilo. Starac ništa nije vidio. Baš ništa. Uzalud je

DJEVOJKE!

tina

JE REVIJA ZA NAS

tina

JE REVIJA SA STRIPOVIMA

tina

PIŠE O NAŠIM RADOSTIMA

tina

PIŠE O NAŠIM BRIGAMA

tina

PIŠE O NAŠIM TAJNAMA

u TINI ćeš naći sebe

u sebi ćeš naći TINU

umro, sasvim uzalud. Slutio sam to. Bio sam protiv. Morate mi pokloniti život. Molim vas!

— Vidjet ćemo, Detras. Ispričaj nam sve! Zašto je naš otac dospio nevin u zatvor? I zašto je obješen?

Detras zažmuri. — Mislili smo... Morate to razumjeti, senjores... Ustrijelili smo dva čovjeka pa smo morali biti oprezni. Rizik je bio velik. Mislili smo da nas je starac vidio. Pojavio se pred nama nekoliko minuta nakon napada. Vjerovali smo da nas je promatrao. Tada smo zaključili da je najpametnije da ga strpamo u zatvor i tako ga se riješimo!

— Prijava huljo! — razjareno vikne Jull. Skoči sa stolice i jurne prema njemu. Uхвати ga za košulju, podigne i zamahne.

— Prestani, Jull! — Jan mu zadrži ruku.

Sancho Detras klone sa stolice.

Braća su se za tren šutke gledala.

Tada Jull spusti glavu. — Nastavi, am-go!

Meksikanac proguta slinu, pogladj se po vratu i uplašeno pogleda Julla.

— Si, senjores — reče. — Tada je Essi palo na pamet da bih ja mogao kao svjedok okriviti starca. Svi će u gradu povjerovati da je ubojica. I povjerovali su. Svi. Ljudi su čudni, senjores. Netko živ cijelog života među njima, poznaju ga i znaju kakav je, a onda se pojavi neki stranac i izjavi da je on ubojica, i svi vjeruju u to samo zato što je moglo postojati nekoliko objašnjenja. Da, sve je bilo vrlo jednostavno. Pojavio se Essa sa svojim ljudima, prisilio šerifa da otvori vrata i izvukao starca. Međutim, šerif se odupro. Prvi put je to učinio. Inače je ostavljao ured otvoren i odlazio na spavanje kako ne bi ništa vidio ni čuo. Ovaj put je stražario. Ranili su ga, izvukli Bena Franka i objesili ga.

— Kako se zove vođa vigilanata? Kakve on veze ima s time? — promrmlja Jan i zagleda se u Detrasa.

Meksikanac je oklijevao.

Jan spusti ruku na revolverski kundak.

— Zove se Essa Mitchell! — odgovori Detras. — On je sada velika ličnost. Njega ne možete uhvatiti. Uvijek je bio

pametniji od ostalih. I prije nego što je završio rat okupio je oko sebe nekoliko grubijana i ponudio svoje usluge sjevernjacima. Sada se brine o ubiranju poreza. Prati sa svojim ljudima poreznika. Uskoro će započeti dražbe. Rančeri ne mogu platiti porez. Njihovi će posjedi dospjeti na bubanj. Sve će nadgledati Essa Mitchell i pri tom dobro zaraditi. Jer, on će odlučiti o tome tko smije kupiti zemlju. Prokazuje one koji su još skloni Jugu, stječe ugled kod sjevernjaka i bogati se.

— Mitchell... — Jan pogleda brata. — Sve se podudara, Jull. Sve se slaže. Nastavi, amigo! Taj Mitchell je drugi ubojica?

— Si, si, senjores! On je prvi opalio. Uvijek je imao glavnu riječ i sve je planirao. On je smislio i ono s vašim ocem. Predvodio je vigilante. Bio je ugledan u cijelom okrugu! Ljudi su se bojali zločinaca, a on ih je oslobađao toga straha. Bili su mu zahvalni. Kad je Ben Frank dospio u zatvor i svi su saznali razlog hapšenja, Essa je lako okupio vigilante. U Dumasu nije bilo suca. Nema ga ni danas. Zločinci su uvijek imali dovoljno vremena da smisle način kako da pobjegnu. U takvoj su situaciji vigilanti bili jedini izlaz. Izvlačili su ubojice iz ćelija i vješali ih!

— I našeg oca!

— I vašeg oca! Tada još nismo znali da nas vaš otac nije ni vidio. To smo saznali tek kasnije. Tada je bio mrtav. Essi je to ionako bilo svejedno. Htio je biti posve siguran. Zato je vaš otac morao umrijeti, senjores.

Braća su teško disala. Nekoliko časa ka nisu mogli prozboriti ni riječ.

Stariji se prvi pribere i hladno pogleda Detrasa. — Tko su bili vigilanti?

Meksikanac slegne ramenima.

— To ne znam, senjores. Govorim vam istinu. Nisam ih poznao. Međutim, bili su to poštenji ljudi iz Dumasa i cijelog okruga. Jedina im je želja bila da pomognu zakonu. Essi su došli kao naručeni kako bi ostvario svoju zamisao. Potkraj rata ih je napustio. Umjesto njih okupio je oko sebe revolveraše, koji su danas prikladniji za njegove ciljeve.

— Znači, Mitchell i ti ste ubojice zbog kojih je obješen otac! — reče Jan.
— Nitko drugi nije sudjelovao u tome?
Meksikanac zatrese glavom.
— Dobro, Detras!
Jan se okrene u stranu.
Njegov brat se uspravi i priđe mu.
— Učini to ti, Jull! — prošapće Jan.
Jull shvati i kimne. Lice mu je bilo kao od kamena.

VIII

U sobi zavlada grobna tišina. Detras je objesio glavu i nije se usudio pogledati braću.

Jan šutke izađe i nestane u hodniku. Ode po konja.

Jull ostane sam s Meksikancem. Srce mu je mahnito udaralo. U sljepoočicama je bubnjala krv. Jezik mu je najednom otežao.

— Sve si nam... sve si nam kazao, Detras?

Meksikanac digne glavu i sumnjičavo pogleda oko sebe.

— Svakako, sve sam kazao!

— U redu, Sancho Detras! — promrsi Jull. Obuhvati revolverski kundak i polako ga izvuče iz korica. — Pozdravlja te naš otac!

Detras je bio suviše zaprepašten da bi se mogao pomaknuti.

Jan je već uzjahao kad se začuje pucanj. Konj je usplahireno poskakivao.

Za nekoliko sekundi na kućnim vratima pojavi se Jull. Lice mu je bilo smrknuto. Ujzaše i krene za bratom.

— Moramo požuriti, premda je noć — reče Jan. — Do jutra moramo stići na ranč i potražiti Essu Mitchella. Netko će nam već odati kako bismo ga uhvatili. Moramo požuriti jer on će ubrzo saznati da smo se vratili iz rata. Saznat će i što se dogodilo Detrasu. Nastojat će da nas uništi na svaki način. Protiv njegove družine mi smo nemoćni. Osim toga, on ima sjevernjake iza sebe. Može nekažnjeno ubijati!

Jull ga nije slušao. Suviše ga je potreslo to što je saznao i učinio na farmi.

Jahali su cijelu noć, bez odmora. Nisu osjećali umor. Cilj što su ga sebi postavili trebalo je ostvariti.

Pred jutro se spustila magla.

Skrenuli su s ceste i jahali poljskim putem. Konji su umorno objesili glave.

Iz magle izrone građevine na ranču. Braća tek sada osjete umor. Ruke i noge bile su im kao od olova. Zaustave se kraj staje i sjašu. Otvore stajska vrata. Ona zaškripe.

Iz kuće dopre ženski glas: — Tko je tamo? Pucat ću!

— To smo mi, Jane! — javi se Jan. Bratu dobaci uzde svog konja i ukočnim koracima krene prema kući.

Na pragu je stajala Jane s puškom u ruci. Razabravši lik u magli spusti je odahnuvši.

— Jan!

Ukoči se za tren. Bila je umorna, sigurno nije spavala.

Jan joj priđe i uzme pušku. Povede je u kuću.

— Nismo mogli ranije stići, Jane. Bili smo u Middle Wateru, jahali smo cijelu noć.

Djevojka se pribrala. Uspravi se. — Cijelu noć ste jahali? Skuhat ću kavu.

Uđe u kuhinju i upali vatru.

— Bili smo kod Colmana u Dumasu — reče Jan stojeći na pragu. — Odao nam je ime svjedoka koji je strpao oca u zatvor. Posjetili smo ga. Trgovce su ubili on i njegov orgak. Mislili su da ih je otac vidio pa su ga se na taj način otarasili.

Jane odreže nekoliko komadića slanine. — Kako to da su se iznenada pojavili vigilanti? Tko je drugi ubojica?

— Sve je povezano, Jane — objasni Jan. — Vigilante je predvodio taj drugi ubojica. Zove se Essa Mitchell!

Djevojka se ukoči. Probljedi kao krpa. Jan ju je iznenađeno gledao.

— Znaš li tko je Essa Mitchell? — prošapće ona.

Jan klimne.

— Ima iza sebe sjevernjake i predvodi opasnu družinu — odgovori. — Čuli smo u Dumasu o njemu.

— To nije sve. On može svakoga u ovom okrugu zgnojiti kao uš, Jan! — tiho reče Jane. — Okružen je opasnim zlikovcima. Banda je velika. Ima ih tridesetak. Raspoređeni su po cijelom okrugu, a Mitchell upravlja koncima. Ubija one koji su protiv njega. Već je

prognao nekoliko rančera. Prima mito i prodaje zemlju na dražbama u bescjenje. Svi su pognuli glave pod njegovim bičem. On je nepobjediv. Iskoristio je današnje prilike. Kad se završio rat i pojavile se prve sjevernjačke čete, čekao je sa svojim ljudima na granici okruga. Tada je projahao s oficirima kroz gradove. Njegovi su ljudi držali puške u rukama. Kad bi se netko pobunio, premlatili bi ga, bacili u zatvor ili bi ga ustrijelili. Imao je lak posao. U gradovima nije bilo mladih ljudi, zatekao je samo starce i ranjenike koji su se već ranije vratili iz rata. Nitko mu se nije mogao oduprijeti. Kad su se počeli vraćati vojnici poražene armije, držao je već sve u svojim rukama. I danas je takvo stanje. On će sravniti ranč sa zemljom i pobiti nas ako sazna koliko znate o njemu.

Jan ju je pažljivo slušao. Kimne.

— Znamo to Jane. Noćas smo imali dovoljno vremena da o svemu razmislimo. Znamo da je svemoćan, ali ipak ćemo učiniti ono što moramo. Bili bismo ništarije kad ne bismo ispunili dug prema ocu samo zato što je Essa Mitchell moćan i što svi kleče pred njim. Ne, Jane! Što više netko leti, to niže pada. Essa Mitchell ubrzo će to osjetiti.

U lončiću za kavu zakipjela je voda. Djevojka je neodlučno stajala kraj štednjaka. Obuzme je grozan strah.

Pristupi joj Jull, uhvati je za ramena i pogleda u oči.

— Znamo što činimo, Jane — reče. — U Teksasu se mora puzati pred sjevernjacima, inače se gubi glava. Mi međutim, želimo živjeti. Otisci ćemo na sjever. Ondje se još može započeti iznova. Znamo da Essa Mitchell živi u jednoj kući blizu Dumasa. Ti pripremi sve da možemo odmah krenuti!

Jane iznenada zajeca. Nije mogla izdržati. Bila je suviše zbunjena.

Braća odu u susjednu sobu.

Izašlo je sunce, u travi se iskrila rosa. Međutim za Jane je sve bilo sivo. Bojala se, suviše je čula o Mitchellovoj bezobzirnosti da bi gajila bilo kakve nade. Slutila je da Jan i Jull srljaju u propast. U tom času osjećala se užasno osamljenom.

Odnese im kavu u sobu. Nije mogla prikriti očaj i strah.

Pošto su popili kavu i pojeli prženu slaninu, braća odspavaju nekoliko sati. Ustanu oko podneva.

Jan na rastanku poljubi Jane u čelo.

Ona samo kimne. Kao da je bila odsutna duhom.

Essa Mitchell zaposjeo je kuću južnjačkog oficira. Bezobzirno je izbacio njegovu obitelj.

Braća još nisu skovala plan kako da ga uhvate. Nisu poznavali kuću u kojoj je živio niti su znali koliko ima ljudi kraj sebe. Ipak su bili sigurni da će ga ubiti, i to danas. Vjerovali su da ih ništa ne može spriječiti.

Jull iznenada podigne desnu ruku i pokaže prema naprijed.

— Jahači! — reče promuklo.

Među brežuljcima vidio se samo oblak prašine. Braća zaustave konje.

— Moramo biti oprezni! — promrmlja Jan. — Odjaš! Iza onog grmlja pored puta. Ja ću ih sam dočekati.

Jull ga pogleda, zatim kimne i odjaše prema visoku žbunju. Ondje sjaše i izvuče pušku iz navlake na sedlu. Gledao je kroz granje prema putu.

Jan je ubrzano disao. Obuzdavao je uznemirena konja. Čekao je da se približi oblak prašine. Tek kad su se na vidiku pojavila trojica jahača, potjera konja i krene im korakom u susret.

Opazili su ga. Činilo se da razgovaraju.

Dojahao je već do onog grmlja iza kojeg je stajao brat. Jahači su bili udaljeni osamdesetak metara. Tada zaustavi konja. Pričeka da se približe. Nasloni se na jabuku sedla ispitivački ih promatrajući.

Jedan od jahača bio je upadljivo krupan i plećat. Imao je otmjen kaput, snježnobijelu košulju i skup šešir.

Ostala dvojica bili su revolveraši. To se vidjelo na prvi pogled.

Jan je šutio.

— Ovim se putem može stići samo na jedno mjesto — dobaci jedan od revolveraša i nagne se naprijed. — Kamo si se uputio, stranče? I tko si ti?

— Krenuo sam k Essi Mitchellu — odgovori Jan. — U gradu su mi kazali da je ovo pravi put.

— Tražiš posao? — zainteresira se otmjeni jahač. — Izgledaš kao da si stigao iz rata. Meni trebaju sposobni ljudi. Cini mi se da bi mi odgovarao. Ja sam Essa Mitchell!

Janu se učini da ga je ošinuo grom. Zamislio je svakakve situacije, ali nije očekivao da će ubojicu susresti na putu.

Čuo ga je kako još nešto govori, ali nije razumio njegove riječi. Najednom je bio posve miran. Znao je što mora učiniti. Znao je da se takva prilika više nikada neće ponoviti.

Uspravi se u sedlu. Izenada posegne za revolverom i izvuče ga. Ona trojica nisu stigla ništa učiniti.

— Pozdravlja te Ben Frank, Essa Mitchell — reče. — Zanima ga zašto si ga nevinog objesio! Umri, ubojico!

Okine.

Mitchell je sjedio kao okamenjen. Nije se mogao ni pomaknuti, nije se pokušao oduprijeti. Još su mu u ušima odzvanjale strančeve riječi kad je prema njemu liznuo plamičak. Metak mu okonča život. Tog je trena nestalo sve njegove moći. Opljačkano bogatstvo više ništa nije vrijedilo. Umro je kao i oni koje je dao ubiti, a koji su bili siromašni. Smrt ne pozna nikakve razlike. Jedina je razlika bila u tome što su njegove žrtve umrle kao poštteni ljudi.

Kad je skliznuo sa sedla, njegov se konj prestrašio i otrčao.

Revolveraši kao da su se tek sada pribrali. Posegnu za koltovima.

Iz grmlja fijukne metak. Jedan od njih padne s konja.

Drugi dignu ruke. — Gorko ćete se pokajati zbog ovoga! — promrsi kroz zube. — Progonit ćemo vas kao bijesne pse!

— Gubi se! — prosikće Jan. — Bolje za tebe da se više nikada ne sretnemo. Iz žbunja izjaše Jull s uperenom puškom.

Revolveraš okrene konja i odjuri.

— Bilo je vrlo lako — promrmlja Jan. — Nevjerojatno lako. Nisam vjerovao da je sve to istina dokle god nije kazao da je Essa Mitchell.

— Krenimo! Moramo požuriti, Jan. Pred nama je dalek i težak put! Revolveraš će dići uzbunu.

Bila je ponoć kad su stigli na ranč. Jane je već sve pripremila. Odmah su krenuli na sjever. Na taj su način uspjeli steći nekoliko sati prednosti. Umakli su Mitchellovim razbojnicima.

Stigli su do granice Kansasa kad je vojska počela tragati za njima kako bi im sudila zbog ubojstva.

Slijedili su naporni tjedni bježanja, straha, skrivanja i očajavanja. Napokon su se otresli progonitelja i potpuno iscrpljeni, jednog jesenjeg dana, našli se u Montani...

Sunce je razderalo maglenu koprenu. Jan protrlja lice ne bi li se razbudio.

— Montana! — reče. — To je Montana! Napokon opet slobodni!

Jane zajeca i nasloni se na njega.

On je nježno pomiluje po ramenima. — Bježanju je kraj! Pogledaj, Jane! Pogledaj ovu zemlju i ovo jutro! Ukazuje nam se nova prilika. Ovdje možemo početi iznova. Moramo iskoristiti tu priliku. Sve ono što je iza nas moramo zaboraviti. Uskoro ćemo se vjenčati!

Ona se osmijehne.

Jull potjera konja.

Kroz visoku travu ljeskala se rosa.

K R A J

za 7 dana:

H. S. SHARON

KAD JE DOŠLA MEĆAVA...
